

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี

คำชี้แจง: แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผลที่ได้จะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการศึกษาเท่านั้น สำหรับแบบสอบถามจะมีทั้งหมด 9 ข้อ ดังนี้

1. ท่านคิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องใดบ้าง และสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมได้อย่างไร
2. มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬปี พ.ศ. 2535 จังยังคงมีความต่อเนื่องจนถึงในปัจจุบัน
3. ท่านคิดว่ากระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬปี พ.ศ. 2535 มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร
4. มีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จ
5. ท่านมีแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้าง
6. มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย
7. หากจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย จะมีแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง
8. การจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้าง
9. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

ขอกราบขอพระคุณในความร่วมมืออนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะในครั้งนี้

นายธวัฒน์ สันทรโก

รหัสสถิติ 52930263

หลักสูตรมหาบัณฑิตรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์การศึกษาชลบุรี

ภาคผนวก ข
การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีผู้เชี่ยวชาญจำนวนทั้งสิ้น 10 ท่าน ประกอบไปด้วย นักวิชาการที่เป็นพระสงฆ์ 2 รูป นักวิชาการ 7 ท่าน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 ท่าน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ที่มีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย

1. เป็นตัวแทนของหน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการความขัดแย้งหรือสันติศึกษา
2. เป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาทางด้านการเมืองการปกครอง
3. เป็นตัวแทนของสถาบันการศึกษาทางศาสนา

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

แหล่งที่มาของข้อมูล สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 12.00 น. กรุงเทพมหานคร

ผู้สัมภาษณ์: ก่อนอื่นขออนุญาตสัมภาษณ์ท่าน ที่ท่านให้ความกรุณาให้ข้อมูลในครั้งนี้ กระผมขอเรียนถามในประเด็นแรกเลยนะครับ เรียนถามท่านว่า สาเหตุความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ปี 2535 มีสาเหตุในเรื่องใดบ้างและสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ถ้าเป็นเหตุการณ์ช่วงพฤษภาทมิฬ ปี 35 นั้น สาเหตุดังกล่าวมาจากในเรื่องของเผด็จการ เกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างประชาธิปไตยกับเผด็จการ ซึ่งเผด็จการในสมัยนั้นในปี 2535 เป็นเผด็จการที่เห็นได้ชัดว่าอำนาจทางการเมืองเข้ามาบีบคั้นในการที่จะเปลี่ยนแปลงทางการเมืองครั้งสำคัญของประเทศจนทำให้เกิดการต่อต้านของฝั่งประชาชนที่เป็นประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นไอ้กระแสการเรียกร้องประชาธิปไตย กระแสการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของความขัดแย้ง จะบอกว่าเป็นความขัดแย้งทางการเมือง โดยปมความขัดแย้งก็จะจะไม่ใช่ เพราะเป็นเรื่องของอุดมการณ์ประชาธิปไตยมากกว่า เป็นการแย่งชิงอำนาจระหว่างฝ่ายเผด็จการกับฝ่ายประชาธิปไตย ดังนั้นความขัดแย้งดังกล่าวเป็นความขัดแย้งในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมือง ที่ฝ่ายประชาธิปไตยเห็นว่าการเมืองของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทางด้านของการทหารเข้าแทรกแซงมาเป็นเวลานาน แล้วก็ทำให้เห็นว่า ในช่วงสมัยที่การเมืองอยู่ในการปกครองของระบอบเผด็จการนั้นประชาชนไม่มีสิทธิเสรีภาพ ไม่มีถ่วงดุลอำนาจของการใช้อำนาจทางฝ่ายทหาร เพราะฉะนั้น กระแสประชาธิปไตยจึงเป็นกระแสของความต้องการของประชาชนที่เห็นว่า ยุคสมัยของการเมืองไทยควรจะยุติในเรื่องของการทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง ในเรื่องของการเมืองต้องปล่อยให้เป็นที่ของพลเมืองในการที่จะปกครองตนเองตามวิถีทางประชาธิปไตยแบบอาณานิคมประเทศ นี่ก็สาเหตุที่ทำให้สังคมความขัดแย้งทางการเมืองในยุคนั้นเกิดขึ้น

ผู้สัมภาษณ์: ผมขออนุญาตเรียนถามท่าน ในข้อที่สองเลยนะครับ มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬปี 2535 จึงยังมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันเป็นการต่อสู้ระหว่างอุดมการณ์ทางการเมือง ระหว่างเผด็จการกับประชาธิปไตย เพราะฉะนั้น เราจะเห็นได้ว่า ในขณะที่ประเทศอยู่ในการปกครองภายใต้เผด็จการทหารนั้น ประชาชนไม่มีโอกาสตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายการเมือง ซึ่งการเมืองที่มาจากอำนาจการปฏิวัติรัฐประหาร ในกระบวนการประชาธิปไตยนั้น ประชาชนถึงแม้ว่าในกระบวนการประชาธิปไตยอาจจะมีความวุ่นวาย อาจจะมีการล้มลุกคลุกคลานอยู่ก็ตามแต่ จะเห็นได้ว่าในรัฐบาล

ของพลเรือนนั้นอาจจะไม่มีความราบรื่นเท่าไรนัก ก็เพราะว่าเป็นไปตามกระบวนการที่ประชาชนสามารถตรวจสอบได้ เช่นฝ่ายค้านสามารถตรวจสอบการใช้อำนาจของฝ่ายบริหารซึ่งเป็นปกติในวิถีทางประชาธิปไตย ตราบใดที่อำนาจของเผด็จการยังจะรุกคืบเข้ามาสู่ประชาธิปไตยของประชาชนแล้วนี้ มันก็เท่ากับว่ามาเติมเชื้อไฟของความขัดแย้งมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นช่วงยุคสมัยปี 2535 หรือยุคปัจจุบันนี้ ตราบใดที่การเข้าถึงสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น เป็นอุปสรรคของการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ก็จะได้รับคำตอบด้านจากประชาชน เหมือนกับในปัจจุบันนี้

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ขออนุญาตเรียนถามในประเด็นที่สามนะครับ ท่านคิดว่ากระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี 2535 มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือว่าลดลง ครับผม

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมคิดว่าหลังจากปี 2535 จนถึงปัจจุบัน ก่อนที่จะมีเหตุการณ์ความไม่สงบ ในปี 2549 ผมคิดว่าประเทศไทยนั้น ความขัดแย้งทางการเมืองได้ลดลงมาก่อนข้างจะมาก และก็อำนาจทางการเมือง และการแทรกแซงของอำนาจทางการเมืองได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด นั่นก็คือเป็นเรื่องของการไม่ยอมรับต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เป็นไปตามวิถีทางประชาธิปไตย จะเห็นได้ว่าบทบาทของทหารหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี 2535 สถาบันทางการเมือง ได้ลดการไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชน เพราะมีภาพมองให้เห็นว่าการใช้ความรุนแรงต่อประชาชนที่เรียกร้องประชาธิปไตยในช่วงพฤษภา ปี 2535 นั้น การใช้ความรุนแรงกับประชาชน ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง และก็มีกระทำการโหดร้ายกลางใจกลางเมืองหลวง ไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมโลก และก็จะเห็นได้ว่าบทบาทของการทหารนั้นได้ลดลงอย่างมากก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง ปี 2549

ผู้สัมภาษณ์: ขอรบกวนถามในประเด็นที่สี่นะครับ มีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จ ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ความขัดแย้งดังกล่าวนี้ ผมคิดว่าถ้าเป็นความขัดแย้งทางการเมืองแล้ว กระบวนการความขัดแย้งน่าที่จะเป็นเรื่องของสภาพสังคม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของช่องว่าง เรื่องของเศรษฐกิจ ช่องว่างระหว่างคนจน คนรวย ตลอดจนกระบวนการในการเข้าถึงทรัพยากรที่มีความแตกต่างกันของประชาชนในสังคม และกระบวนการยุติธรรมที่ทำให้ประชาชนนั้นมีความรู้สึกว่าการที่สังคมนั้นยังมีการแบ่งชนชั้นในสังคมที่ชัดเจน การปฏิบัติตามกฎหมายก็มีการเลือกปฏิบัติ การเลือกปฏิบัตินี้ทำให้คนอีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า คนในสังคมอีกชนชั้นหนึ่งได้รับการดูแล ได้รับการปกป้อง ในขณะที่คนระดับรากหญ้าประชาชนที่ไม่มีอำนาจต่อรองก็ได้รับการปฏิบัติตาม

กฎหมายอีกระดับหนึ่ง ซึ่งทำให้เกิดสภาวะการเลื่อมล้ำทางสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม แล้วนี้ ทำให้ประชาชนเกิดความแบ่งแยกในเรื่องการได้รับสิทธิที่เป็นพื้นฐานของการเป็นคนไทย มีความแตกต่างกัน นี่ก็สิ่งที่เป็นอุปสรรค ทำให้ความขัดแย้งในสังคมไทยยังมีอยู่ในปัจจุบันนี้

ผู้สัมภาษณ์: ครับ เรียนถามในประเด็นที่ห้าครับ ท่าน มีแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้างครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมคิดว่าประเด็นนี้ ซึ่งผมได้อธิบายในข้อที่แล้วนั่นก็คือ ลดการเลื่อมล้ำในสังคมให้ได้ ความเลื่อมล้ำไม่ว่าจะเป็นเรื่องเศรษฐกิจ เรื่องสังคม การเมือง นะครับ และก็การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมที่มีธรรมมาภิบาล มีการปกครองโดยนิติรัฐ และก็ให้ความเป็นธรรมทางการเมืองให้กับประชาชน เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เป็นเงื่อนไขให้ประชาชนได้เห็นให้มีข้อแตกต่าง แล้วก็ให้เป็นเรื่องของความขัดแย้งในสังคมไทยให้ลดลงได้

ผู้สัมภาษณ์: ครับ เรียนถามในข้อที่หกนะครับ มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: แน่แน่นอนครับเรื่องสันติวิธีนี้มันต้อง มันขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน หมายความว่าองคาพยพในสังคมทุกองค์กร จะต้องสร้างบรรยากาศ ให้มีความสมานฉันท์ ความปรองดอง และก็ในเรื่องของการอยู่ร่วมกันแบบสันติวิธีบนพื้นฐานของอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแตกต่างกัน เพราะฉะนั้นนี่คือสังคมประชาธิปไตยในอาระประเทศที่จะต้องสร้างขึ้นจากจิตสำนึกของคนในชาติ ว่า ความคิดเห็นที่แตกต่างทางการเมืองนั้นเป็นปกติในวิถีประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นการอยู่ร่วมกันโดยสันติวิธีบนพื้นฐานของอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันอยู่ร่วมกันได้ นี่ก็สิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้น องคาพยพในสังคมไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง พรรคการเมือง องค์กรการปกครอง องค์กรตามรัฐธรรมนูญ นะครับ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แม้กระทั่งสื่อมวลชนเองก็ต้องบรรยากาศการปรองดองความสมานฉันท์ในชาติ นะครับ ถึงจะลดความขัดแย้งในสังคมได้

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามในประเด็นข้อที่เจ็ดนะครับ หากจะนำเอาแนวทางสันติวิธีมาแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย จะมีแนวทางหรือวิธีในการปฏิบัติอย่างไร ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: แนวทางสันติวิธีที่อาณาระยะประเทศแล้วก็ในต่างประเทศที่นำมาใช้นั้นก็คือ นั่นคือกระบวนการที่เรียกว่า กระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน หมายความว่า เป็นอุดมการณ์ เป็นแนวทาง และกระบวนการที่เปลี่ยนผ่านระหว่างสังคมที่มีความขัดแย้งไปสู่สังคมที่มีสันติภาพ และประชาธิปไตย เพราะฉะนั้น คำว่ากระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านนั้น ก็คือ กระบวนการในการที่จะ ดำรงความยุติธรรมและก็จัดการความขัดแย้งนั้นออกไป คนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่มีความขัดแย้ง เช่น มีความสูญเสีย ถูกทำลายข้าวของถูกเผาเสียหาย

เกิดขึ้น ตลอดจนจิตใจ เขียวาสภาวะทางจิตใจ นั่นก็คือการเขียวาสและการชดเชย และก็เป็นกระบวนการที่มีการพูดคุยกันระหว่าง ผู้ที่ถูกกระทำและผู้กระทำ ผู้กระทำนั้นต้องมีจิตสำนึกว่า ตนเองจะต้องมีความรับผิดชอบ รับผิดชอบสิ่งที่ตัวเองกระทำและผู้ถูกกระทำนั้นก็จะต้องได้รับการดูแลและเขียวาสในเวลาอันเหมาะสม ทั้งร่างกายและจิตใจ นี่ก็คือ เขาเรียกว่าความยุติธรรม ในระยะเปลี่ยนผ่าน คือกระบวนการที่เปลี่ยนผ่านจากความขัดแย้งไปสู่สันติภาพและความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น อันที่สอง ที่เรียกว่ากระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ซึ่งเป็นแนวคิดที่ประเทศต่าง ๆ ใช้วิธีการในการยุติความขัดแย้ง ที่บอกว่าเป็นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์นั้น หมายความว่า การเปิดโอกาสให้บุคคลที่ถูกกระทำและผู้ที่ได้รับผลกระทบได้มีโอกาสได้พูดคุยกัน บนพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง แล้วก็ไม่ได้ให้ความรู้สึกอีกฝ่ายหนึ่งมีโอกาส และได้เปรียบกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะฉะนั้นการเปิดการเจรจา การพบปะ การให้อภัยซึ่งกันและกัน มันหมายถึงหลักการทางพระพุทธศาสนาที่เกิดจากการให้อภัย ผู้ที่กระทำก็มีจิตสำนึก มีความรับผิดชอบ รู้ว่าตนเองกระทำผิด ในขณะที่ผู้ถูกกระทำนั้นก็ไม่ได้ผูกอาฆาตมาดร้าย และก็ได้รับการดูแล ชดเชย เขียวาส ทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของวัตถุ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของบุคคล ที่จะต้องใช้ระยะเวลาในการดูแล เขียวาส อันต่อมานั่นก็คือการ เปิดเผยข้อเท็จจริง เปิดเผยข้อเท็จจริงว่ามูลเหตุของความขัดแย้งนั้นคืออะไร และก็เปิดเผยต่อสาธารณะเพื่อที่จะให้เห็นว่า ความขัดแย้งในอดีต จะต้องไม่เกิดขึ้นในอนาคต เอาอดีตนั้นมาเป็นบทเรียนเพื่อนไม่ให้เหตุการณ์ ความขัดแย้งนั้นเกิดขึ้นในอนาคต นี่เขาเรียกว่ากระบวนการยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านและกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นหลักการ เป็นแนวคิดในกระบวนการที่ทำให้แก้ไข ปัญหาความขัดแย้งในแต่ละประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้ ที่สามารถเอามาหยิบใช้ได้ และก็สามารถที่จะมาประยุกต์ใช้ในสังคมไทยได้ นะครับ

ผู้สัมภาษณ์: ครับ เรียนถามในประเด็นที่แปลเลยนะครับ การจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้แก้ไข ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุน และต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้าง ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ข้อนี้เกี่ยวเนื่องกับข้อที่ผ่านมา ผมได้อธิบายวิธีการ ในแนวทาง ในกระบวนการ ทั้งสองแนวทางแล้วว่องคาพยพในสังคมทุกสังคมนั้นจะต้องให้การสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็น นักการเมือง พรรคการเมือง รัฐบาล ฝ่ายค้าน องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสื่อมวลชน เพราะฉะนั้น ทุกภาคส่วนนั้นจะต้อง สร้างบรรยากาศ เขาเรียกว่าการสร้างบรรยากาศแห่ง ความปรองดอง แห่งความสมานฉันท์เพื่อที่จะนำไปสู่แนวทางสันติวิธี เพราะฉะนั้นคำตอบนี้ก็ กับข้อที่เจ็ดนั้นอันเดียวกัน

ผู้สัมภาษณ์: ครับ เรียบถามในข้อที่แก่นะครับ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับ แนวทางในการจัดการ ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ด้วยแนวทางสันติวิธี ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือต้องยอมรับว่า ปัญหาความขัดแย้งนี้ ทำให้มีผลกระทบต่อ เศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคงต้องยอมรับว่าในยุคสมัยที่สังคมมีความขัดแย้งนั้นมีผลกระทบต่อปัจจัยดังกล่าวนี้ทั้งหมด เพราะฉะนั้น วันนี้ประเทศไทยต้องเดินต่อไปในอนาคต ประเทศไทยนั้นได้เจอปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจไม่ว่าในประเทศหรือต่างประเทศ เพราะฉะนั้น วิกฤตทางเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อคนไทย มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย หากความขัดแย้งยังดำรงอยู่ก็จะส่งผลกระทบต่อผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคง เพราะฉะนั้น จำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ สร้างความปรองดองบนพื้นฐานของอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีความแตกต่างกัน สังคมต้องอยู่ได้ ในท่ามกลางอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือจะต้องนำพาประเทศไทยก้าวข้ามความขัดแย้งไปสู่ความปรองดองของคนในชาติให้ได้ นั่นก็คือหลักเมตตาธรรม ต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักนิติธรรมและนิติรัฐ คำนึงถึงความถูกต้อง คำนึงความชอบทำให้แก่ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความขัดแย้ง ก็สิ่งต่าง ๆ ก็คงจะมีอยู่เท่านี้ที่ให้คำแนะนำ ก็คงจะครอบคลุมทั้งหมดแล้ว

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2555 เวลา 14.00 น. จังหวัดชัยภูมิ

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ก่อนอื่นขอกราบนมัสการพระอาจารย์ วันนี้กระผมขออนุญาตสัมภาษณ์พระอาจารย์นะครับ เกี่ยวกับประเด็นหัวข้อการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ครับผม โดยมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ โดยจะเรียนถามในข้อแรกเลยนะครับ เรียนถามพระอาจารย์ว่า ท่านพระอาจารย์คิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องอะไรและสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไร ครับผม

ผู้ให้สัมภาษณ์: เจริญพร คำถามกว้างนะ เพราะว่า 35 นี้ ก็ปาเข้าไป 20 ปีแล้ว มันเป็นเวลาที่ยาวนาน แล้วก็ความขัดแย้งทางการเมืองก็เกิดขึ้นจากหลายกลุ่มหลายฝ่าย คือ ถ้าเราจะพูดถึงแต่หลังปี 35 แล้วนี้ ความขัดแย้งทางการเมืองก็ดูเหมือนเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ซึ่งมองในแง่หนึ่งก็จะเป็นเรื่องของความขัดแย้งที่เป็นตัวแทนฝ่ายเมืองกับฝ่ายชนบท อย่างที่เขามีทฤษฎีเรื่อง สองนคราประชาธิปไตย เคยได้ยินไหม้ยมันก็เหมือนกับว่า คนชนบทเลือก คนชนบทตั้งรัฐบาล แล้วคนเมืองก็ล้มรัฐบาล นี่ก็เป็นทฤษฎีสองนคราประชาธิปไตย ของ อนุกูล เหล่าธรรมทัศน์ นั่นคือ สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นช่วง หลัง 35 ใหม่ ๆ ก็จะเห็นว่าเรามีนายก อย่างเช่น คุณชวน ต่อมา

พรรคชาติไทยนี่ก็ บรรหาร ต่อมาก็ชาวลิต บรรหาร ก็ได้คะแนนเสียงจากต่างจังหวัดเข้ามา แต่ก็
 ไม่เป็นที่พอใจของคนกรุงเทพฯ ตั้งรัฐบาลได้แค่ปีกว่า ๆ ก็เลิก ก็ล้มไป ยุบสภา เลือกตั้งใหม่ก็ได้
 ชาวลิต ชาวลิตก็เลิกไปก็ได้ชวนมาอีกที เพราะฉะนั้นมองในแง่หนึ่งในช่วงนั้นมันก็เป็นเรื่องของ
 การต่อสู้ระหว่างพรรคการเมืองที่เป็นตัวแทนของชาวบ้าน คนชนบทกับคนในเมือง แต่ตอนหลัง
 จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ อาตมาว่ามันเป็นการต่อสู้ระหว่าง กลุ่มการเมืองที่อิงสถาบันดั้งเดิม ที่เขา
 เรียกว่าผู้มีอำนาจประ โยชน์แต่ดั้งเดิมก็คือข้าราชการ กับกลุ่มใหม่ที่เป็นตัวแทนของนายทุน
 อย่างเช่น ที่มีคุณทักษิณเป็นตัวแทนแล้วก็มีฐานจากชนบท ก็มาเป็นฐานให้คุณทักษิณเพื่อที่จะมา
 แย่งชิงอำนาจจากกลุ่มการเมืองเดิม ๆ ที่เขาเรียกว่า อำมาตยาธิปไตย คำว่าอำมาตยาธิปไตยก็มาจาก
 ภาษาฝรั่ง Bureaucratic Polity ก็คือ การเมืองที่อิงอยู่กับราชการ ซึ่งมันก็ยังต่อสู้กันทุกวันนี้ กรณี
 รัฐประหารปี พ.ศ. 2549 ก็เป็นชัยชนะของกลุ่มการเมืองที่อิงอยู่กับชนชั้นนำกลุ่มเดิม กลุ่มเก่าก็คือ
 ราชการ ความขัดแย้งตอนนี้ที่เป็นตัวหลักก็คืออันนี้แหละ ซึ่งมองในแง่เดิมก็คือ มันเป็น
 กระบวนการที่ต่อเนื่องกันมาตั้งแต่ปี 2475 แล้ว คือการพยายามที่จะแย่งชิงอำนาจกัน เริ่มจาก 2475
 ก็คือ ชนชั้นกลางแย่งชิงอำนาจจากกษัตริย์ เสร็จแล้วก็กลับมาเป็นของพวกทหาร ก็เกิด 14 ตุลา
 กลับมาสู่ประชาชน ในที่สุดก็เป็นของประชาชน ชนชั้นกลาง แต่ว่าทหารก็ยึดอำนาจอีก 2533-34
 เกิดพฤษภา 2535 แย่งชิงอำนาจจากทหารอีก นี่มันก็เป็นกระบวนการเหล่านี้ที่มัน

ผู้สัมภาษณ์: มันเป็นวัฏจักรไข่ม้อยครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันไม่ใช่วัฏจักรเพราะมันกำลังจะขับเคลื่อนไปสู่ชนกลุ่มอื่นมากขึ้น คือ อำนาจ
 ที่เคยอยู่กับพระมหากษัตริย์ก็ลงมาสู่ชนชั้นกลาง ชนชั้นกลางในที่นี้ก็จะหมายถึงทหาร
 ส่วนราชการ ต่อมาก็มานายทุน แต่นายทุนก็ยังยึดกับทหาร ยึดกันไปยึดกันมาอยู่ นายทุนก็พยายาม
 อาศัยฐานของประชาชนเข้ามาใช้ในการต่อสู้กับทหาร ก็ยึดกันมาได้ ตอนนี้ก็ถือว่า เขาประสบ
 ความสำเร็จระดับหนึ่ง และต่อไปอำนาจก็ต้องกระจายสู่ชาวบ้านมากขึ้น ตอนนี้ชนชั้นกลางก็รู้สึก
 ไม่แฮปปี้ ที่ชาวบ้านจะมีอำนาจมาก อย่างที่บอกไว้แล้วว่า ชนชั้นกลางไม่เคยพอใจรัฐบาลที่
 ชาวชนบทตั้งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นบรรหาร ไม่ว่าจะเป็นชาวลิต หรือว่าทักษิณ ชนชั้นกลางไม่แฮปปี้
 ชนชั้นกลางก็ไปอิงกับทหาร เพื่อไม่ให้การเมืองที่ชาวบ้านเลือกขึ้นเป็นใหญ่ คือมันก็มีคู่ต่อสู้สองคู่
 คือฝ่ายที่เขาเรียกว่าอำมาตย์ ก็คือฝ่ายข้าราชการฝ่ายชนชั้นกลางในเมือง กับฝ่ายนายทุนซึ่งมีฐาน
 หรือแนวร่วม คือ ชาวบ้าน มันไม่ใช่วัฏจักรแล้วนะ มันมีพัฒนาการไป

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือสองฝ่ายนี้ ถ้าพูดแบบง่ายก็คือพยายามกานอำนาจกันอยู่ไข่ม้อยครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: พยายามแย่งชิงอำนาจกันว่าใครจะเป็นใหญ่ ฝ่ายอำนาจเดิม คือทหาร ข้าราชการที่
 เขาเรียกอมาตย์ กับชนชั้นกลางซึ่งมีอำนาจมา แต่กำลังจะสูญเสียอำนาจจากการที่กลุ่มนายทุน
 กลุ่มหนึ่งและที่ชาวบ้าน เลือกตั้งที่ไร สมมติว่า ชาวบ้านแห่เลือกพรรคทักษิณอย่างนี้ ก็มันมันเป็น

การพยายามแย่งชิงอำนาจมาสู่ชนชั้นล่างมากขึ้น ๆ ในที่สุดชนชั้นล่างที่อยู่ข้างล่างมากขึ้น ๆ ก็จะได้รับชัยชนะ

ผู้สัมภาษณ์: ผมขอเรียนถามพระอาจารย์ในประเด็นที่สองเลยนะครับ มีปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ในปี พ.ศ. 2535 ยังมีความต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือประการแรกนี้ความขัดแย้งมันต้องเกิดขึ้นอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นที่ไหนก็ตามเป็นเรื่องธรรมชาติของการเมืองทุกสังคม เพราะฉะนั้น อาตมาก็เคยได้ว่า ความขัดแย้งทางการเมือง อีกร้อยปีข้างหน้าก็ยังมียู่ เพียงแต่ว่าปัจจัยสาเหตุอาจจะแตกต่างกัน ข้อสอง อาตมาก็ตอบไปเมื่อสักครู่นี้อีกแล้วว่า มันไม่ใช่เรื่องของการช่วงชิงอำนาจของบุคคล แต่เป็นการช่วงชิงอำนาจของกลุ่มชนที่จะเรียกว่าชนชั้นก็ไม่ถูกนะ เรียกว่าเฟลคเตอร์ดีกว่า เฟลคเตอร์ต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งถ้าเกิดว่า ตกลงกันได้ลงตัวก็จะเป็นความขัดแย้งมาก เมืองไทยก็มีการตกลงกันได้ลงตัวอยู่เป็นพัก ๆ ตกลงกันได้ลงตัวก็ไม่มีเรื่องอะไร สมัยเปรมก็ลงตัวระดับหนึ่งก็เกิดความสงบ รบคาบ รบร้อนไปสักพัก สักสิบปีเสร็จแล้วก็มีการพยายามทำให้เกิดความสมดุลมากขึ้น คือสมัยเปรมเราเรียกประชาธิปไตยครึ่งใบทุกอย่างก็โอเค แต่ต่อมาประชาชนต้องการมีอำนาจมากขึ้น ก็พยายามดึงอำนาจมาจากทหาร เช่น ข้าราชการ ไม่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ข้าราชการไม่มีสิทธิ์เป็นนักการเมือง สมัยก่อน เปรมเป็นทั้ง ผบ.ทบ. และก็เป็นนายกรัฐมนตรี ฝ่ายชนชั้นกลางก็บอก อ้าวทำอย่างนี้ไม่ถูก ก็ออกกฎหมายรณรงค์ จนกระทั่งมีรัฐธรรมนูญห้าม ข้าราชการดำรงตำแหน่งทางการเมือง คือลดอำนาจของฝ่ายอำมาตย์ลงไปเรื่อย ๆ เพราะฉะนั้น มองในอีกแง่หนึ่ง มันก็ยังมี การต่อสู้แย่งชิงระหว่าง ฝ่ายอำมาตย์กับฝ่ายนายทุนชนชั้นกลางกับระดับล่างอีกส่วนหนึ่ง นี่คือการขัดแย้งที่ยังดำเนินอยู่ และก็ทหารก็มาเป็นพันธมิตรกับชนชั้นกลางในเมือง ทหารในที่นี้อาจรวมข้าราชการส่วนอื่นด้วยนะ เช่น ศาล หรือว่าปลัดกระทรวงต่าง ๆ อีกส่วนหนึ่งก็คือนายทุนกับชาวบ้านระดับล่าง เขาเรียกว่าการจัดสรรอำนาจไม่ลงตัวเลยต้องมีความขัดแย้ง ส่วนจะรุนแรงแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัย ตอนนี้นั้นมันก็ยังมีความไม่ลงตัวในเรื่องการจัดสรรแบ่งปันอำนาจกันจึงเกิดความขัดแย้งไปเรื่อย ๆ

ผู้สัมภาษณ์: ส่วนในข้อที่สามนะครับ ท่านอาจารย์คิดว่ากระบวนการความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 ยังมีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือว่าลดลงครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือ ถ้าเรามาดูตอนนี้มันก็มีแนวโน้มที่จะรุนแรงได้ สิ่งหนึ่งที่อาตมามองก็คือว่า ตอนนี้สังคมไทยเกิดความไม่เสมอภาคกันสูงมาก ในแง่เศรษฐกิจก็เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูงมาก และความเหลื่อมล้ำทางอำนาจนี้ก็สูง ดูเหมือนเป็นประชาธิปไตยแต่ถ้าดูที่โครงสร้างอำนาจ

แล้วจะพบว่า อำนาจมารวมศูนย์อยู่ที่รัฐมาก รัฐส่วนกลางจะมีอำนาจมากกว่าในชนบท อย่างเช่น ผู้ว่า ๆ ผู้ว่า ๆ มาจากไหน ผู้ว่า ๆ ก็มาจากกระทรวงมหาดไทย

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือมาจากส่วนกลาง

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใช่ ทุกวันนี้ส่วนกลางมีอำนาจอะไรต่าง ๆ มากมาย นี่ก็สาเหตุหลักอันหนึ่ง เพราะอำนาจรวมศูนย์อยู่ที่ใดที่หนึ่งมากเกินไป มันก็เกิดปัญหา และนี่คือรากเหง้าของปัญหา เรียกว่าเป็นแกนหลักของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาโดยตลอด ยกตัวอย่างเช่น ชาวบ้านเวลาจะประท้วงก็ต้องมาประท้วงที่กรุงเทพฯ สมัยชนคนจนก็มาประท้วงที่กรุงเทพฯ ประท้วงเรื่องอะไร ประท้วงเรื่องการสร้างเขื่อน ประท้วงเรื่องการเอาโรงงานไปตั้งในชนบท หรือว่าประท้วงเรื่องพืชผลการเกษตร ให้อสิ่งพวกนี้มันไม่เกิดขึ้นกับรัฐบาลถ้ามีการกระจายอำนาจ รัฐที่มีการกระจายอำนาจจะไม่เกิดเหตุการณ์แบบนี้เพราะว่าจะตกลงกันได้ในห้องถ้ำ แต่พอทุกอย่างมารวมศูนย์ อยู่ที่ส่วนกลางมันก็จะเป็นอย่างนี้ อันนี้ทำให้เป็นตัวเลือกที่จะทำให้เกิดความขัดแย้งมากขึ้นระหว่าง เมื่อกี้ที่ถามมาบอกเขาเรียกอำนาจกับไพร่ ข้าราชการกับนายทุน ระบบมันเป็นแบบว่า ถ้าคุณได้ คุณก็ได้หมด ถ้าคุณได้อำนาจที่ส่วนกลางคุณก็ได้ทุกอย่าง ถ้าคุณสูญเสียอำนาจในส่วนกลางคุณก็ไม่ได้อะไรเลย เพราะฉะนั้นก็ทำให้ ต้องหาทางยึดอำนาจหรือ พยายามมาช่วงชิงอำนาจในกรุงเทพฯ ให้ได้ ช่วงชิงอำนาจรัฐส่วนกลางให้ได้ นี่เป็นตัวเล็งที่ทำให้ความขัดแย้งของทั้งสองฝ่ายมันรุนแรง เพราะว่าถ้าคุณช่วงชิงอำนาจรัฐส่วนกลางไม่ได้ คุณไม่ได้อะไรเลย ซึ่งในต่างประเทศที่มีการกระจายอำนาจสูง มันไม่ถึงขนาดนั้น คุณก็ไปทำ ไปแย่งชิงอำนาจกันในระดับภาคก็ได้ ในระดับจังหวัดก็ได้ ไม่ต้องมาประท้วงถึงกรุงเทพฯ เพราะฉะนั้น อาตมาคิดว่า ตรงนี้เอง ที่ทำให้ความขัดแย้งมีแนวโน้ม ความรุนแรงสูงขึ้น ตราบใดที่ยังไม่มีการกระจายอำนาจ เรื่องนี้กรรมการปฏิรูปก็พูดไว้เยอะนะ กรรมการปฏิรูปนี้เสนอเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง มีหนังสือกรรมการปฏิรูปที่พูดถึงเรื่องหัวข้อหลักคือเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ตรงนี้เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างเลย ที่ทำให้ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ มันรุนแรงมากขึ้น เพราะฉะนั้นที่มีแนวโน้มความรุนแรงมากขึ้นก็คือ ไม่มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางออกไป

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ส่วนในข้อที่สี่นะครับ เรียนถามว่า มีปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์: อย่างที่บอกนะ ก็มีการกระจายอำนาจมากขึ้น และก็มีการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งแก้ไขความมั่นคง ในระดับสถาบัน ตอนนี้เมืองไทยไม่มีกลไกแก้ปัญหาคความขัดแย้งที่เข้มแข็ง มันคงรัฐสภาก็ไม่ทำหน้าที่นี้ เพราะรัฐสภาเป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ที่มุ่งผลประโยชน์เฉพาะหน้า เฉพาะกลุ่ม เขาไม่ใช่ตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะมาเจรจากัน สื่อมวลชนหรือแม้แต่ศาล ก็ถูกตั้งคำถามว่า เป็นตัวแทนได้มัย เป็นตัวกลางได้มัย สมัยหนึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ก็เคยทำ

หน้าทีนี้มาก่อน กรณีพฤษภา 35 สุจินดา กับจำลอง ก็ตกลงกันหน้าพระพักตร์ แต่เดี๋ยวนี้ในหลวงก็ไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะว่าคนไม่ฟัง ไม่ฟังนี้มีทั้งสองฝ่ายนะ ถ้าทำให้ฝ่ายหนึ่งเสียผลประโยชน์ เขาก็ไม่รับ ศาล คนก็ไม่ฟัง ศาลบอกว่ายุบพรรคอีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่เชื่อ อีกฝ่ายหนึ่งได้ประโยชน์ก็เอา เดียวนี้คนก็ตั้งคำถามกับศาลมากขึ้น อย่างน้อย ฝ่ายหนึ่งเขาก็ไม่เชื่อ คือมันไม่มีสถาบันอะไรที่จะเป็นกลาง เพราะฉะนั้น ก็เลยขาดตัวกลางระดับสถาบันที่จะแก้ปัญหา ในส่วนตัวบุคคลเดี๋ยวนี้ก็ไม่มีความบุคคลคนไหนที่เป็นที่ยอมรับ เพราะฉะนั้นทางแก้ก็หนึ่งต้องมีการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง เช่น การกระจายอำนาจให้มันทั่วถึง ไม่ให้กระจุกกันอยู่ที่ส่วนกลาง สอง จะต้องมีการแก้ไขความขัดแย้งในระดับสถาบัน สาม อันนี้เสริมข้อแรกคือ ต้องมีความปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ คือความเหลื่อมล้ำนี้ ถ้ามีมากเท่าไร โอกาสความขัดแย้งก็จะมามาก อันนี้เกิดขึ้นทุกประเทศ มีหนังสือเล่มหนึ่งของคนฝรั่ง ชื่อ วิล คิงสตัน ชื่อเรื่อง สปีดเลเวล ก็พยายามศึกษาถึงประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะประเทศที่ร่ำรวย ซึ่งมีความเสมอภาคแตกต่างกัน เช่น ญี่ปุ่นมีความเสมอภาคมาก เลื่อมล้ำน้อย ไปถึงประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมาก อย่างเช่น อเมริกา สิงคโปร์ ไบรดูเกส อังกฤษ พวกนี้เหลื่อมล้ำสูง แล้วก็พบว่าประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำน้อย เช่น ญี่ปุ่น สแกนดิเนเวีย ปัญหาของอาชญากรรมน้อย ปัญหาสังคมน้อยและความไว้วางใจคนแปลกหน้ามีมาก สังคมที่มีความเหลื่อมล้ำสูงมากจะมีความไว้วางใจกันน้อย เมืองไทยก็อยู่ในอันนี้ การแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ความไว้วางใจไม่ไว้วางใจกัน และนี่ต้องมีการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ที่กรรมการปฏิรูปเสนอให้มีการปฏิรูปที่ดิน ให้มีการปฏิรูปโครงสร้างอำนาจเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ผู้สัมภาษณ์: ในส่วนประเด็นที่ห้านะครับ เรียนถามพระอาจารย์ว่า มีแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไร ครับผม

ผู้ให้สัมภาษณ์: ตอบไปแล้วมั้ง คือในระดับโครงสร้างก็ต้องเหมือนอย่างที่ว่านะ เฉพาะอิชู้ ๆ นี่ก็ ต้องแล้วแต่ประเด็น การปฏิรูปสถาบันก็จะทำให้เกิดการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในระดับสถาบัน ระดับสถาบันก็เช่น สภา ศาล ศาลก็มีหลายศาลที่ต้องปฏิรูปนะ เพื่อให้เป็นตัวกลางอย่างแท้จริง ปฏิรูปยังงี้ก็ ค่อยว่ากัน แต่ว่าถ้าไม่ปฏิรูปก็ไม่สามารถเป็นตัวแทนที่จะแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งได้ เพราะฉะนั้น อาตมาเสนอการปฏิรูปในเชิงโครงสร้างและเชิงสถาบันด้วย

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามในข้อที่หกนะครับ มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์: เป็นไปได้มากเลยนะ และก็ถ้าไม่ใช้แนวทางสันติวิธีมันก็แก้ปัญหาคความขัดแย้งไม่ได้ อย่างถึงที่สุด เช่น ปฏิวัติรัฐประหาร เป็นไง ตอนที่บ้านเมืองวุ่นวาย ปี 48-49 ใครก็คิดว่ารัฐประหารมันก็จะจบ คนก็สนับสนุนว่า เออ รัฐประหารสักที บ้านเมืองจะได้สงบสักที รัฐประหารเสร็จเป็นไง กลับแตกแยกกันยิ่งกว่าเดิม รัฐประหารนี่เป็นการใช้ความรุนแรงนะ ถ้าคุณเอาปืนเอารถถังมาจี้เขา ถึงคุณไม่ได้ฆ่าใครเลย มันก็เป็นความรุนแรงชนิดหนึ่งแต่มันก็รุนแรงน้อยกว่า

รัฐประหารที่มีคนตาย คือ สันติวิธีเป็นวิธีเดียวที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองได้ ถ้าคุณใช้วิธีที่ไม่สันติ ใช้วิธีรุนแรงไม่ว่าในรูปแบบใดก็ตาม มันก็จะสงบเป็นพัก ๆ แล้วมันก็จะขึ้นมาใหม่ เพราะฉะนั้นก็ต้องใช้สันติวิธี เช่น ใช้การเลือกตั้งแล้วก็มีกรกฎการปฏิรูป การปฏิรูปสถาบันอย่างทีละอย่างว่าก็เป็นการใช้สันติวิธีอย่างหนึ่ง หรือว่าอย่างต่ำ ๆ ก็มีการเจรจา กัน เมืองไทยตอนนี้เขาก็พยายามทำนะ พยายามเจรจาในระดับข้างบน ที่เขาเรียก เกียะเซียะ ก็ตกลงกันได้ระดับหนึ่ง แต่ข้างล่างไม่ยอม ข้างล่างก็จะ 112 112 อยู่ นั่นแหละ ข้างบนบอกไม่ต้องพูดเรื่อง 112 ตกลงกันเรียบร้อยแล้ว ข้างบนบอกไม่ต้องพูด เพื่อไทยบอกไม่ต้องพูด 112 ข้างล่างบอกว่าต้องพูด ข้างล่างจะเรียกร้อง นิรโทษกรรมเสื้อแดง ข้างบนบอกไม่อยากให้พูดถึง คือมันก็จะเจรจา กัน ได้ระดับบน คุณยังลักษณะกับคุณเปรมก็ตกลงกันได้ สมมตินะ แต่ข้างล่างเขาไม่ยอม ข้างล่างจะยอมก็ต่อเมื่อสังคมเป็นสังคมที่เรียกว่าไม่สองมาตรฐาน ถ้าสังคมมีมาตรฐานเดียวเมื่อไหร่ เสื้อแดงก็สงบราบเรียบ ปลุกเท่าไรก็ไม่ขึ้น ถ้าสังคมมันเป็นสังคมที่ลดความเลื่อมล้ำ มีมาตรฐานเดียว แต่ถ้ายังมีสองมาตรฐานอยู่ ปลุกเท่าไรก็ขึ้น เป่านกหวีดเมื่อไหร่ก็มา เพราะรู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม เพราะฉะนั้นอาจมาคิดว่า มันต้องแก้ตรงนี้ด้วย การที่ลดความเลื่อมล้ำก็เป็นแนวทางสันติวิธีอย่างหนึ่ง แต่ว่ามันใช้เวลามาก

ผู้สัมภาษณ์: แล้วในช่วงสองสามปีนี้เป็นรูปธรรมมั๊ยครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: เฉพาะหน้าคือ เรื่องของการจัดการกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อปี 53 ให้เป็นที่พอใจทุกฝ่าย ก็คือ มันมีการฆ่ากันโหด คุณจะทำยังไง ต้องเอาความจริงให้ปรากฏ หรือว่าคุณจะมีการปรองดอง ต้องมีการปรองดองตั้งแต่การจัดการเหตุการณ์เองเมื่อปี 53 ให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะว่าฝ่ายหนึ่งก็ยังไม่พอใจ แล้วก็ไม่ใช่เพียงแค่ว่าให้เงินชดเชย รัฐบาลคิดว่าให้เงินชดเชยเจ็ดล้านแล้วจะโอเค ฝ่ายที่ไม่ใช่เสื้อแดงก็ไม่พอใจ ฝ่ายเสื้อแดงหลายคนก็ว่าเงิน ไม่สำคัญ อยากรู้ความจริง เงินไม่เอาก็ได้แต่ต้องเอาคนผิดมาลงโทษ นี่ มันก็ต้องจัดการเรื่องนี้ด้วย ขณะเดียวกันก็ต้องตกลงเรื่องอำนาจให้ลงตัว ไม่ใช่ตกลงกันแค่ในหมู่ผู้นำสองฝ่าย แต่ว่าการจัดสรรในระดับโครงสร้าง เช่น รัฐธรรมนูญต้องลงตัวด้วย ซึ่งก็ไม่ว่ามันจะลงตัวหรือเปล่า เพราะฉะนั้น สมมติว่าทำตรงนี้ได้มันก็จะคืบคลานไปในทางที่ดี

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามพระอาจารย์ในข้อที่เจ็ดเลยนะครับ หากนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย จะมีแนวทางหรือวิธีปฏิบัติ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: เฉพาะหน้าที่พูดนะ คือ คุณต้องสะสางเรื่องพฤษภา 53 ให้เรียบร้อย และสองจะต้องให้มีการวางกรอบกติกาทางการเมืองซึ่งเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ตอนนี้แตกต่างกันมาก คือสมัยก่อนต้องเห็นตรงกันเลยว่าประชาชนไปโดยแบบตัวแทน อย่างเช่น กรณีรัฐธรรมนูญปี 40 มีแค่ฝ่ายนักการเมืองพวกเดียวที่ไม่เห็นด้วย แต่ประชาชนเห็นด้วย มันก็ออกมาได้ แต่ตอนนี้มัน

ไม่ใช่ง่ายอย่างนั้น เพราะว่าฝ่ายหนึ่งต้องการให้มีประชาธิปไตยแบบตัวแทน อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าไม่ต้องการ ฝ่ายหนึ่งบอกว่าต้องมีบัลลังก์ มีการถ่วงดุลกับนักการเมือง เช่นมีองคมนตรี อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าฉันไม่ต้องการ สมัยก่อน เมื่อสิบปีที่แล้วมันไม่มีแบบนี้ เพราะฉะนั้นก็ต้องเจรจากันให้ได้ การวางกรอบกติการัฐธรรมนูญ ก็คือ ตกลงกันได้ว่า หนึ่งมีประชาธิปไตยแบบตัวแทน นักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งก็มีสิทธิอำนาจ ขณะเดียวกันก็มีการเช็ค การคาน การถ่วงดุล ผ่านองคมนตรี องค์กรอิสระจะมาจากไหนก็แล้วแต่ ที่ผ่านมามีข้าราชการเข้าไปในองค์กรอิสระ มันก็เลยเกิดความขัดแย้งขึ้นมา เพราะข้าราชการกับนักการเมืองไม่ถูกกันอยู่แล้ว หมายถึงข้าราชการที่ไม่ได้เป็นปลัดกระทรวงนะ เพราะฉะนั้น ที่มาขององค์กรอิสระจะมาจากไหนก็ว่ากันไป พอตกลงกันได้ก็จะช่วยลดความขัดแย้งได้ นั่นก็ระดับหนึ่ง แต่อย่างที่อาตมาบอก มันต้องนำไปสู่การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้วย และก็มีมรดกความเลื่อมล้ำด้วย

ผู้สัมภาษณ์: ข้อที่แปดนะครับ จะเรียนถามอาจารย์ว่า การจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของสังคมไทยให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องใช้ปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขอะไรบ้างครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: อาตมาพูดมานี้มันต้องอาศัยความไว้วางใจกันระหว่างฝ่ายต่าง ๆ คือถ้าไม่ไว้วางใจกันทำอะไรก็ติดขัด อย่างเช่นการแก้รัฐธรรมนูญ อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าแก้รัฐธรรมนูญเพื่อให้ทักษิณพ้นผิด ก็ค้านเลย ยังไม่ทันมีอะไรก็ค้านกันแล้ว เพราะว่าจะวางว่าทำเพื่อทักษิณ ถ้ามีทัศนคติแบบนี้จะทำอะไรก็ไม่สำเร็จ ต้องมีความไว้วางใจกัน ความไว้วางใจก็ต้องสร้างตั้งแต่ประเด็นเล็ก ๆ จนกระทั่งไว้วางใจมากขึ้นก็จะไว้วางใจในประเด็นที่ใหญ่ขึ้น ความไว้วางใจต่อกันสองผู้นำต้องกล้าหาญ บางทีผู้นำก็ต้องกล้าขัดใจมวลชน บางทีมวลชนก็อยากให้แก้แค้น อย่างเช่น แมนเดลา ตอนที่เขาเป็นประธานาธิบดี ฝ่ายคนดำอยากให้แมนเดลาแก้แค้น เช่น ยกเลิก ขุนนุ่น ขุนนี้ เปลี่ยนสิทธิชนชาติ ขุนคณะรักบี้ ทีมรักบี้ซึ่งมันมีแต่คนขาวล้วน ได้ดูหนังหรือเปล่า อินดิคัท หนังสือที่แล้วหนึ่งเกี่ยวกับแมนเดลา แต่ว่าแมนเดลาปฏิเสธไม่ยอมทำตามแรงผลักดันของคนดำ เพราะฉะนั้นผู้นำต้องมีความกล้า เพราะว่าถ้าผู้นำต้องการให้มีการปรองดองแต่มวลชนไม่ต้องการให้ปรองดองมันก็วุ่นวาย งั้นก็ต้องกล้าขัดใจ ตัวของแมนเดลาชี้ให้เห็นว่าเขาทนกระแส สวนทางกับมวลชนของเขาเยอะมาก เพราะฉะนั้นก็ต้องพูดกับทีมเขาเอา เช่นเจรจ พวกทีมเขาว่าไม่เจรจ านกว่าจะปล่อย แล้วเขาก็ยอมเจรจ เจรจ เสร็จก็ปล่อย แต่ก่อนเงื่อนไขแรกคือปล่อยก่อนค่อยเจรจ แต่มันทำแบบนี้ไม่สำเร็จ เลยเจรจ าก่อน เสรจ าแบบไม่มีเงื่อนไขอะไร เสรจ าส่งตกลงว่าปล่อยนักโทษ ซึ่งแต่ก่อนไม่ได้แต่ก่อนจะบอกว่าไม่ยอมเจรจ านกว่าจะปล่อย แมนเดลาที่ทนกระแส เพราะฉะนั้นพวกเราต้องมีความกล้า มวลชนต้องมีความไว้วางใจ ผู้นำต้องมีความกล้าและก็ต้องยอมเสียสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ที่กว้างขวาง อย่างเช่น กรณีแอฟริกาใต้ คนขาวเป็นฝ่ายมี

อำนาจแต่เขาขอมที่จะสละอำนาจให้คนดำ เพราะเขารู้ว่า ไม่เช่นนั้น สงครามกลางเมืองเกิดขึ้น แล้วก็จะไม่มีใครได้ประโยชน์เลย ถึงว่าจะมีการสละอำนาจให้คนดำแต่ว่าการเมืองก็ยังนิ่งนะ ไม่มีการแก้แค้นอะไรกัน คนขาวก็ยังได้ประโยชน์อยู่ ประโยชน์มันลดลงนะแต่ท่านต้องยอมเพราะว่า ถ้าไม่ยอมจะเสียประโยชน์ยิ่งกว่านั้น ก็ต้องอาศัยความไว้วางใจและก็เหตุผลส่วนตัว เพราะฉะนั้น มันเป็นเรื่องของการมีสติ มีปัญญาทั้งระดับผู้นำและที่ระดับมวลชนด้วย เวลาที่มีเรื่องทะเลาะอะไรกัน เรามององค์กรที่เป็นกลางที่ไว้วางใจได้ ตอนนี้เรามี คอป. แต่ คอป. ไม่มีน้ำยา ไม่มีอำนาจ เรียกตัวเจ้าหน้าที่ มาให้การเขาก็ไม่มา แต่ในแอฟริกาได้มีการชดเชยหนึ่ง ใหญ่มากเลย คณะกรรมการ ใหญ่มาก ไม่มีใครกล้าปฏิเสธ และนี่ก็เป็นตัวกลางที่จะแก้ไขความขัดแย้งได้ เพราะมีตัวกลางที่มีอำนาจและได้รับความไว้วางใจ เมืองไทย คอป. มีชื่อเหมือนกับแอฟริกาได้นะ แต่ไม่มีอำนาจ เรียกเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ไม่มาแล้วจะทำอะไรได้

ผู้สัมภาษณ์: คือบทบาทตรงนี้ไม่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดความปรองดองขึ้น ใช่มั้ยครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใช่

ผู้สัมภาษณ์: ขอเรียนถามพระอาจารย์ในข้อสุดท้ายเลยนะครับ เรียนถามว่า ข้อเสนอแนะอื่นในการ แก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี คือ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ครับพระอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือทุกฝ่ายต้องเชื่อว่าสันติวิธีนี้ แก้ปัญหาได้ ตอนนี้ความเชื่อสันติวิธีนี้ย่อยลงแล้ว ทุกฝ่ายด้วยนะ อย่างเช่น วรเจกอุชก อีกฝ่ายหนึ่งบอกว่าสมควรแล้ว เราต้องขอบคุณคนที่ชกหน้า อาจารย์วรเจต ส่วนฝ่ายเสื้อแดงก็ไม่เห็นด้วยแน่นอนอยู่แล้ว แต่อาตมาก็ไม่แน่ใจนะว่าถ้าวันหนึ่ง มีคนต่อหน้าสนธิ คนเสื้อแดงเขาอาจจะเชียร์ก็ได้ ทั้ง ๆ ที่เพิ่งไปต่อต้านความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับ อาจารย์วรเจตแต่ถ้าเกิดขึ้นกับสนธิเขาอาจจะเชียร์ พุดง่าย ๆ ก็คือเขาไม่ได้เชื่อในเรื่องสันติวิธีจริง ๆ แต่ว่า มันอยู่ที่ว่าอยู่ฝ่ายไหน ถ้าเป็นฝ่ายตัวเองนี่ อย่าตะนะ ถ้าเป็นฝ่ายคนอื่นจะทำยังไงก็ได้ ตอนนี้ มันเกิดแบบนี้มาก คือ ทุกฝ่ายพร้อมที่จะใช้ความรุนแรง พร้อมที่จะสนับสนุนความรุนแรงกับ ฝ่ายตรงข้าม แต่เวลาความรุนแรงเกิดขึ้นกับฝ่ายตัวเองก็จะไม่ยอม จะพูดสันติวิธี ทุกคนพร้อมจะใช้ สันติวิธีเพื่อประโยชน์ของตัวเองมากกว่า ยกตัวอย่างเช่น ตอนเสื้อแดงประท้วงใหญ่ก็มีการเตรียม อาวุธ เตรียมอะไรต่าง ๆ ก็มีการพูดกันว่าถ้ารัฐบาลใช้ความรุนแรงกับฉัน ฉันก็จะตอบโต้ด้วย ความรุนแรงเหมือนกัน ก็พูดแบบนี้ในเวทีไฮปาร์คด้วยนะ แต่พอเกิดความรุนแรงขึ้น แล้วมีการหา ว่าเสื้อแดงใช้ความรุนแรงจึงถูกรัฐบาลปราบปราม คนเสื้อแดงก็บอกว่าเขาสันติวิธีมาตลอด คือ ทุกฝ่าย เสื้อเหลืองก็เป็นแบบนี้ ตอนที่ประท้วงในทำเนียบ พอเอ็ม 79 ยังเข้ามา ก็เตรียมอาวุธ เช่น ไม้กอล์ฟ รัฐบาลก็บอกว่าให้ทิ้ง ห้ามใช้อาวุธ เขาก็บอกว่าไม้กอล์ฟไม่ใช่อาวุธ แต่เขาจะใช้ไม้กอล์ฟ ตีคนที่มารังควาน แล้วก็บอกว่าตัวเองสันติวิธี แต่ถ้าใครมาทำฉัน ฉันก็จะตอบโต้ด้วยวิธีไหนก็ได้

รวมทั้งความรุนแรงที่อยู่ในเพลงพันธมิตรกับอนกะ ชื่อเพลงเทียนธรรม นี่แหละมัง บอกว่าใช้ธรรมนำหน้า ตาต่อตาฟันต่อฟัน ใช้ทำหน้าหน้ามันมีตาต่อตาฟันต่อฟันได้ไง คือ ในเพลงก็บอกอยู่แล้วว่าพร้อมใช้ความรุนแรงแล้ว คือทุกฝ่ายถ้าไม่เชื่อในสันติวิธีหรือคิดแต่จะใช้สันติวิธีเพื่อประโยชน์ของตัวเอง คือ เรียกร้องให้คนอื่นใช้สันติวิธีแต่ตัวเองไม่ยึดมั่นในสันติวิธี มันก็แก้ไม่ได้ นี่ที่สนะเพิ่มเติมคือทุกฝ่ายต้องเชื่อในสันติวิธี ไม่ใช่เรียกร้องให้คนอื่นสันติอย่างเดียว ตัวเองต้องสันติด้วย

ผู้สัมภาษณ์: คือง่าย ๆ อาจจะเริ่มจากตัวเองก่อนได้มั๊ยครับ แล้วค่อยไปเรียกร้องคนอื่น

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็ต้องทำทั้งสองอย่าง แต่ตอนนี้มันเรียกร้องคนอื่นฝ่ายเดียว แต่ตัวเขาพร้อมจะต่อพร้อมจะยิง พร้อมจะสวน ถ้าเกิดว่าใครมาทำอะไรฉัน คือ สันติวิธีนี้มันต้องไม่มีเงื่อนไข ไม่มีเงื่อนไขไม่ใช่ว่าฉันสันตินะแต่ถ้าเขาทำฉัน ฉันอัดแกละ อันนั้นเราไม่เรียกว่าสันติแล้วนะ แต่ทุกฝ่ายพร้อมที่จะใช้วิธีนี้ คือว่าฉันสันตินะแต่ถ้าใครมาทำฉัน ฉันก็จะใช้ความรุนแรงตอบโต้ อันนั้นไม่ใช่สันติวิธี สันติวิธีก็คือว่าไม่ว่าใครทำอะไรฉัน ฉันก็จะยื่นหยัดสันติวิธี

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือ ไม่ตอบโต้ ไม่ได้กลับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใช่ เคียวนี่เราใช้สันติวิธีในระดับพื้นผิว ผิวเผินมาก คือเราคิดว่าการป้องกันตัวเองเรามีสิทธิ์ใช้อะไรก็ได้เพื่อป้องกันตัวเอง อันนั้นไม่ใช่สันติวิธี แต่ทุกฝ่ายตอนนี้ คิดแบบนี้

ผู้สัมภาษณ์: พระอาจารย์ครับ เป็นไปได้มั๊ยครับว่า ในสังคมไทยคนยังไม่เข้าใจแก่นแท้ของสันติวิธีจริง ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็ใช่ ก็จริง เพราะคนที่เข้าใจสันติวิธีก็คือการยอมจำนน หรือว่าไม่ทำอะไรเลย คิดแบบนั้นก็เยอะส่วนสันติวิธีแบบว่าจะไม่ทำอะไรถ้าไม่มีใครทำอะไรฉันแต่ถ้าใครมาทำอะไรฉันฉันก็มีสิทธิ์ใช้อะไรก็ได้ อันนี้ไม่ใช่สันติวิธี

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 เวลา 10.00 น. อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ผู้สัมภาษณ์: สวัสดีครับ ซึ่งวันนี้ขออนุญาต สัมภาษณ์ อาจารย์ โดยมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อครับ โดยเริ่มจากคำถามแรกครับ เรียนถามท่านอาจารย์ว่า ท่านคิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องใดบ้าง และสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมได้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: ครับถ้าพูดถึงสาเหตุมันซับซ้อนประเทศไทยของเราจริง ๆ มันมีพัฒนาการของความขัดแย้ง ในมิติของความคิด อุดมการณ์ทางการเมืองมาตลอดนะครับ ไม่ใช่ว่าจะเพิ่งมี ผมยกตัวอย่างง่าย ๆ กรณีที่สังคมไทยเรามีอุดมการณ์ทางการเมือง เช่น กรณีในเรื่องอุดมการณ์ทาง

สังคมนิยมกับอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย ภายหลังจากที่การต่อสู้ในเชิงอุดมการณ์นี้ มันค่อนข้างผ่อนคลายลงเมื่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยสลายตัว นั่นก็คือหมายความว่าอุดมการณ์ทางสังคมนิยมขมจ้านเพราะว่าอุดมการณ์นี้ เพราะทั่วโลกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ก็สลายหมด ประเทศจีนซึ่งเป็นพี่ใหญ่ของสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์ในเอเชียก็กำลังจะปรับเปลี่ยน นี่เราพูดให้เห็นว่าพอช่วงหลังปี 25-26 มาแล้ว คอมมิวนิสต์ก็ไม่มีแต่ที่นี้ว่ามันก็มีอุดมการณ์ทางการเมือง ที่มันมีลักษณะทางการเมืองที่ละเอียดซับซ้อนมากขึ้น เพราะในขนาดประชาธิปไตยเองก็ยังมีประชาธิปไตยซึ่งลักษณะที่ละเอียดอ่อน เพราะประชาธิปไตยนี้จะหันไปทางทุนนิยมขนาดไหนอย่างไร เอาเป็นว่าเมื่อเรามาถึงปี พ.ศ. 2535 มันมีประเด็นที่ชัดเจนคือมีการปฏิวัติยึดอำนาจ เนื่องจากว่ามันมีลักษณะของทหารซึ่งมีความรู้สึกขัดแย้งกับทุน ซึ่งมีลักษณะที่เขามองว่ามันเป็นเราของความเลวร้ายในการทุจริตคอร์รัปชันและสุดท้ายก็เกิดการออกมาต่อต้านของประชาชน เพื่อต่อต้านอำนาจเผด็จการของทหารหรือการยึดครองอำนาจ ผมเข้าใจว่าในกรณีเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 มันเป็นการยืนยันเหตุหรืออำนาจประชาชนที่มีปัจจัยหนุนเสริมเช่น เมื่อก่อนการปฏิวัติยึดอำนาจสื่อถูกครอบครองโดยอำนาจรัฐเพียงฝ่ายเดียว แต่ในกรณีเดือนพฤษภาทมิฬมันมีลักษณะสื่อที่ไม่สามารถมีรัฐเข้าไปควบคุมได้หมด สื่อมากมาย สื่อที่ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ทีวี มันมีพลังมาก พลังมากถึงขนาดชนชั้นกลางออกมาชุมนุมประท้วงได้อย่างมากมาย ผมเข้าใจว่านี่คือความน่ากลัวของความรู้สึกอะไรบางอย่าง และที่นี้ความหมายแบบนี้ผมว่ามันพัฒนาไปไกลไปถึงทุนข้ามชาติใช้ไหมครับ เพราะในสมัยของรัฐบาลชาติชายเรากำลังเปิดประเทศเพื่อต้อนรับทุนอย่างมากมายมหาศาล และก็ก่อให้เกิดการโต้แย้งกันที่นี้การโต้แย้งผมเข้าใจว่าคงมีปกติ แต่การโต้แย้งที่เป็นไปด้วยความหวั่นกลัว ความหวั่นกลัวและความหวั่นกลัวมันอยู่ในใจของกลุ่มอะไร และสุดท้ายมันก็พัฒนามากลายเป็นความขัดแย้งที่ต่างฝ่ายต่างก็รู้สึกเหมือนกับว่าสิ่งที่ตัวเองยึดถืออยู่นี้ถูก อีกกลุ่มที่ยึดถืออยู่นั้น ไม่ถูก มันจะนำไปสู่การทำลาย นำไปสู่ความล่มจม ผมคิดอันนี้เป็นความเชื่อแต่ความเชื่อนี้มันก็ให้เกิดความหมายที่ลักษณะของการที่เรายินยอมกันไม่ค่อยได้ พอยินยอมกันไม่ค่อยได้ความละเอียดซับซ้อนตรงนี้ เมื่อก่อนตอนที่ต่อสู้ระหว่างรัฐบาลซึ่งเป็นอำนาจรัฐเผด็จการทหารกับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยมันเป็นการต่อสู้ที่เปิดเผย เปิดเผยก็คือหมายความว่าผู้ครองอำนาจรัฐก็สามารถเข้าไปปราบปรามผู้ซึ่งอยู่ในฝั่งตรงข้ามที่อ้างว่าเป็นคอมมิวนิสต์ได้ ในกระทั้งคอมมิวนิสต์เองก็ไปตั้งฐานที่มันอยู่ในป่าและโต้ตอบอำนาจรัฐได้ แต่กรณีหลังพฤษภาทมิฬแล้ว ผมเข้าใจว่ามันไม่ใช่พื้นที่ที่ชัดเจนอย่างนั้น นั่นก็คือหมายความว่าผู้ที่ต่อต้านอำนาจรัฐก็อยู่ในสังคมทั่ว ๆ ไป เป็นคนชั้นกลางเป็นคนทั่วไป ในขนาดที่ฝ่ายรัฐเองก็มีความอ่อนแอแตกแยกกัน ผมเข้าใจว่านี่คือกระบวนการที่ทำให้สังคมไทยเราการต่อสู้มันมีลักษณะที่ละเอียดอ่อนและซับซ้อน ตรงที่มันละเอียดอ่อนและซับซ้อน เช่น ตัวอย่างนะครับ กรณีเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่ง

ผมเข้าใจว่านี่คือกรณีที่ชัดเจนว่า กระบวนการนี้มีปัญหาปัญหานี้มีมา พ.ศ. 2475 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใช้ใหม่ครับ ก็เป็นการยึดอำนาจจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เมื่อยึดมาแล้วก็แน่วแน่ที่ยังชอบแบบเดิมก็ยังมีความรู้สึกว่ามันเป็นการกระทำที่รับไม่ได้ใช้ใหม่ครับ แต่อำนาจตอนนั้นมันก็มีลักษณะของการที่เราไม่รู้ แท้จริงเป็นยังไงเราก็เกิดไม่ทัน แต่เรารู้สึกว่ามีความขัดแย้งและความขัดแย้งนี้ผมเข้าใจว่ามันก็ไม่ได้หายไปมันยังมีอยู่ และปัจจุบันมันก็มาโผล่ให้เห็นว่า ลักษณะของการต่อสู้จะครับผมเข้าใจว่ามันมีอยู่ ผมพูดให้เห็นว่ามันมีประเด็นความขัดแย้งที่มีความซับซ้อนละเอียดอ่อน ความขัดแย้งทางการเมืองเป็นแต่เพียงแค่สิ่งที่ปรากฏให้เราเห็น แต่มันก็ลงไปนั้นมันเป็นในเรื่องผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจการค้า ซึ่งอำนาจของการเมืองเข้าไปสัมพันธ์ด้วยใช้ใหม่ครับ และมีการขัดแย้งและภาษาเขาบอกว่ามีทุนเก่าทุนใหม่ก็ว่าไป แต่ผมเข้าใจว่าระดับการเมืองระดับเศรษฐกิจและที่สำคัญมาก ๆ ผมเข้าใจว่ามันมีปัญหาในสังคมไทยในสังคมไทยเราเอง เรากำลังเปลี่ยนไปสู่สังคมที่สิ่งที่มันเป็นจารีตเดิมอ่อนล้าสิ่งที่เป็นค่านิยมสมัยใหม่มีพลังมากขึ้น และตรงนี้เป็นประจักษ์ที่เรารู้สึกว่าความขัดแย้งครับ

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมขอถามคำถามที่ 2 ต่อเลยนะครับว่า มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 จึงยังคงมีความต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือเราขาดสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ หรือว่าสิ่งที่เลือกว่าพลังทางวัฒนธรรมที่ชัดเจน คือปกติในสังคมมีความขัดแย้งเสมอครับ แต่หมายความว่าความขัดแย้งนั้นมันจะมีสิ่งที่เรียกว่าองค์กรหรือว่ามีกฎเกณฑ์อะไรบางอย่างเข้ามากำกับ แต่หลัง พ.ศ. 2535 ที่เกิดพฤษภาทมิฬผมเข้าใจว่าสิ่งที่มันเป็นอำนาจที่เคยใช้ได้นั้นมันใช้ไม่ค่อยได้ พอใช้ไม่ค่อยได้ก็คือหมายความว่าเช่นกรณีที่เรารู้ถึงกรณีพฤษภาทมิฬมันเหมือนปรากฏการณ์สุดท้ายหรือเปล่าไม่แน่ใจ ทันทีที่เกิดปัญหามันขึ้นมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสามารถเรียกผู้นำทั้ง 2 ฝ่ายเข้าไปนั่งต่อหน้าแล้วก็คุยกันเหตุการณ์วุ่นวายก็จบลง แต่หลังจากนั้นปรากฏการณ์นี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้อีก คำถามก็คือว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังมีอยู่เหมือนเดิม สถาบันกษัตริย์ยังมีอยู่เหมือนเดิม แต่สิ่งที่มันทำได้คือหมายความว่า สิ่งที่เรียกว่าสถาบัน ต้องมีความหมายในความหมายที่ทุกคนให้การยอมรับรวมกันใช้ใหม่ครับ อำนาจอะไรบางสิ่งบางอย่างมันต้องให้คำจำกัดรวมกัน จริง ๆ แล้วในอดีตผมเข้าใจว่าในสังคมไทยเวลาที่มีความขัดแย้งมันจะมีอำนาจที่เป็นที่ยอมรับรวมกัน เช่นอำนาจของสถาบันทางศาสนา ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยเรามีศาสนาก็จริง แต่อำนาจทางพระศาสนาไม่มีความหมายเลยเป็นไปไม่ได้เลยที่สมเด็จพระสังฆราชจะเรียกคู่ขัดแย้ง และไปนั่งต่อหน้าพระสังฆราชแล้วบอกว่าพอได้แล้วนี้ ผิดศีลธรรมถ้าจะฆ่ากัน ผมเข้าใจว่าจริง ๆ แล้วในอดีตเคยมีนะครับ อำนาจทางสถาบันพระมหากษัตริย์ก็มีมาพอมถึงจุด ๆ หนึ่ง ปรากฏว่าแต่ละฝ่ายต่างก็ไม่สามารถยอมรับ ความขัดแย้ง

มันหนักหน่วงสถาบันที่มีอยู่ก็มีความอ่อนล้ามากขึ้น ผมเข้าใจว่าปัญหาที่มันเกิดขึ้นมากก็คือ ความขัดแย้งที่ยังมีอยู่ แต่อำนาจที่จะเข้ามาอยู่จัดการความขัดแย้งอยู่ภายใต้กรอบมันไม่ค่อยไม่มี และเสื่อมไป พอมาถึงวันนี้วันนี้ที่เราดูความขัดแย้งตั้งอยู่บนเหตุอะไรตั้งอยู่บนฐานอะไร แต่ไม่มีใครจะสามารถเข้ามาไกล่เกลี่ยเข้ามาทำให้เกิดรู้สึกได้ถึงความหมายว่าเพื่อส่วนรวมร่วมกันเราจึงต้องยอม เพราะฉะนั้นกรณีตั้งคณะกรรมการการชดต่าง ๆ ขึ้นมากรรมการชดนั้นถ้าฝั่งหนึ่งยอมรับ หรืออีกฝั่งหนึ่งไม่ยอมรับ หรือพยายามจะตั้งให้ยอมรับทั้งสองฝ่ายก็ยอมรับเฉพาะส่วนที่เป็น ประโยชน์เป็นคุณกับตัวเองหรือถูกต้องตามความหมายของตัวเองแต่ไม่ยอมรับส่วนที่มันขัดแย้ง ผมเข้าใจว่านี่คือกระบวนการที่ทำให้เราเห็นว่าปัญหาของประเทศในปัจจุบัน ก็คือเราขาดสิ่งที่เลือก ว่าสถาบันหรือชุดแห่งอุดมการณ์อะไรบางอย่างร่วม พอเราขาดตรงนี้พอมิเรื่องที่จะเหมือนกับ เด็กคนหนึ่งคนในครอบครัว ถ้าบางครั้งมีการทะเลาะกันหรือมีปู้หรือมียาที่เป็นที่รักร่วมกันแล้วมา เจรจาแล้วมันก็จะไขว่ไหมครับหรือมีพ่อแม่ แต่ปัจจุบันครอบครัวที่ไม่มีใครเป็นใหญ่กว่าใครและ สุดท้ายพอมิเรื่องระหองระแหงก็ได้เถียงกัน ไม่มีใครที่จะมีอำนาจชี้ขาดได้ ผมเข้าใจว่าในสังคมไทย กำลังอยู่ในภาวะคล้าย ๆ อย่างนั้นก็คือสิ่งที่เป็นองค์กรหรือสถาบันที่มีอำนาจที่ให้แต่ละฝ่ายยอมรับ ได้นี้เสื่อม

ผู้สัมภาษณ์: ในข้อ 3 จะเรียนถามอาจารย์ครับว่าอาจารย์คิดว่ากระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีแนวโน้มความรุนแรงของ ปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ครับมันมีความซับซ้อนมากขึ้น พอมิความซับซ้อนมากขึ้นความรุนแรงก็ปรากฏ เป็นการตั้งสมมากขึ้นได้ นั่นก็คือความว่าทันทีที่เราก้าวมาสู่สังคมที่เราไม่สามารถระงับความ ขัดแย้งได้ โดยพื้นฐานทางวัฒนธรรมเดิม ก็ในแต่ละวัฒนธรรมปกติเมื่อมีอะไรที่มันเป็นปัญหา จะมีกระบวนการที่ระงับได้โดยพื้นฐานทางวัฒนธรรม ที่นี้พอพื้นฐานตรงนั้นไม่มีความรุนแรงที่ มันเกิดการตั้งสม พุดง่าย ๆ ว่าเมื่อเรามีเรื่องทะเลาะกัน และไม่มีใครมาเคลียใจให้เราความคลุ่น ในความรู้สึกของเรามันจึงมีเพิ่มขึ้น ยิ่งมาทำให้กดทับความหมายว่ามีคนเข้ามาใช้อำนาจข่มบังคับ ไม่ให้ทำความรุนแรง ความรุนแรงก็ยังตั้งสมอยู่ภายใน ผมเข้าใจว่านับตั้งแต่กรณี ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมาและต่อมาเมื่อเรามาถึงปี 40 ที่เรามีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ นะครับ เราก็มีความหวังว่าจะมี ความหมายที่ดีขึ้น แต่ปรากฏว่ารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ครั้งทางนะครับ ก็มีปัญหามันมาว่าสิ่งที่ ออกแบบจากรัฐธรรมนูญฉบับนั้นนั้นะครับองค์กรอิสระถูกนำไปใช้ทางการเมือง คนก็ยังคับแค้น หนักขึ้นไปอีก ก็มีความหมายว่าเคยหวังว่าจะแก้ปัญหาได้ก็แก้ไม่ได้ และผมเข้าใจว่านี่คือปัญหาที่ ทำให้เป็นปัญหา เพราะฉะนั้นสิ่งที่บอกว่าความรุนแรงนี้นะครับ ผมเข้าใจว่ามันเพิ่มขึ้นในเชิงความ เข้มขันในมิติทั้งทางด้านจิตใจภายในและปรากฏการณ์ภายนอก เพราะปรากฏการณ์ภายนอกก็คือ

ดั่งกรณีที่เราเห็นกัน ปะทะต่อสู้กันระหว่างกลุ่มเสื้อต่างสีใช้ไหมครับ ผมเข้าใจว่าการปะทะบนท้องถนนก็หนักแล้วนะครับ แต่จริง ๆ สิ่งที่มีมากกว่านั้นก็คือความรุนแรงในมิติของความเกลียดชัง ความเกลียดชังที่อยู่ในใจคนนี้นะครับ มันมีความรุนแรง ที่นี้ความเกลียดชังนี้เป็นความเกลียดชังที่สืบต่อเนื่องนั่นคือหมายความว่าปกติคนเราเวลาโกรธแล้วเกลียดมันจะถูกระงับ ปัจจุบันความเกลียดชังมันถูกทำให้ต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายปี และความเกลียดชังที่ว่านี้มันปรากฏผ่านออกมาเป็นกิจกรรมทางการเมือง การต่อสู้ทางการเมืองผมเข้าใจว่าในปัจจุบันมันถูกทำให้เกลียดชังหมายความว่าถ้าเราเกลียดใครสักหนึ่งเราจะเกลียดจนฝังหัว และถ้าเรารักใครสักคนเราก็รักอย่างฝังหัวเหมือนกัน ปัจจุบันมันก็กลายเป็นว่าถ้าคนสองคนอยู่ในครอบครัวเดียวกันไปรักต่างกันหรือเกลียดต่างกันก็กลายเป็นว่าคนสองคนไปเกลียดกันโดยไม่รู้ตัว ก็คือความเกลียดมันระบาดไปทั่ว ผมเข้าใจว่านี่คือความรุนแรงในสังคมไทยที่หนักมาก เพราะความเกลียดชังรังเกลียดแบบนี้ ถ้ามีในสังคมใดมาก ๆ สังคมนั้นต้องใช้เวลานานมากกว่าจะชำระล้างความเกลียดชังได้ พวกเราไม่เคยผ่านบทเรียนนี้ในสังคมประเทศอื่น ๆ ที่เขามามีความเกลียดชังแบบนี้สร้างสมกันมานาน มันจะทำให้คนสามารถฆ่ากันได้โดยไม่ต้องมีเรื่องส่วนตัว สามารถทำให้คนเบียดเบียนกันได้โดยไม่ต้องมีเรื่องกัน ผมเชื่อว่ากรณีนี้ประเทศไทยเราเพิ่มพูนในเรื่องนี้มาก แม้กระทั่งทำให้คนที่มีความเชื่อต่างกัน ในเชิงความหมายที่เชิงในบุคคล สมมุติว่าคนคนหนึ่งมีความชื่นชมใครสักคนหนึ่งและอีกคนหนึ่งไม่ชื่นชมคนสองคนก็เป็นศัตรูกันได้แล้ว ทั้งที่ความจริงไม่มีเรื่องขัดแย้งกันส่วนตัวเลย แต่เพียงแต่ว่าเรารักหรือเกลียดคนที่ต่างกันเท่านั้นเอง และผมเข้าใจว่านี่คือความรุนแรงทางด้านมิติทางจิตใจที่รุนแรงมากในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมาครับ

ผู้สัมภาษณ์: อันนี้เป็นความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์: เพิ่มขึ้น

ผู้สัมภาษณ์: โดยมีการสะสมมาจากของเดิมหรือเรื่องเดิมใช้ไหมครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใช่ครับใช่ ก็คือสมัยก่อนนะครับ สมมุติตัวอย่างง่าย ๆ นะครับ สมัยก่อนเวลาเราจะไปเลือกตั้งก็มีพรรค ก ข ค ง เราจะไปเลือกพรรค ก พรรค ข พรรค ค พรรค ง สุดท้ายพอผลเลือกตั้งออกมาเราก็พรรคที่ฉันเลือกชนะก็ดีใจไปแต่ก็ไม่ได้มีความรู้สึกเป็นศัตรูกัน แต่ปัจจุบันมีความหมายเป็นศัตรูกันเลยนะ นั่นก็หมายความว่าเมื่อคุณไปเลือกพรรคอีกพรรคหนึ่ง อีกคนหนึ่งไปเลือกพรรคคู่ตรงข้ามสองคนนี้แม้จะเป็นเพื่อนบ้านกันจะรู้สึกมองหน้ากันไม่ค่อยดี ความรู้สึกเหมือนกับว่ามีความหมายว่าเรากำลังเอาสิ่งที่เรียกว่า “ความเกลียดชัง” นี้เข้ามาใช้ในทุก ๆ กรณี เมื่อเรามีความนิยมชมชื่นการเมืองไม่เหมือนกัน เราก็มีความรู้สึกที่เราไม่ควรจะมาทำอะไรร่วมกัน จนกระทั่งผมเข้าใจว่าสุดท้ายมันจึงมีปัญหาระบาดไปว่า สมมุติตัวอย่างง่าย ๆ ครับว่า “วัด” ปกติไม่ควรจะมีเรื่องการเมือง แต่ทันทีที่อาจารย์พยอมบอกว่าจะให้พวกเสื้อแดงไปใช้วัดสวนแก้วพวก

เลื่อเหลืองก็ไม่เข้าวัดอาจารย์พยอมประมาณนี้ ผมเข้าใจว่านี่คือกรณีง่าย ๆ ที่เห็นเป็นปรากฏการณ์
แท้จริง ๆ เรื่องแบบนี้มีอยู่ในใจคนใจปัจจุบัน และเรื่องแบบนี้ที่ผมใช้คำว่ามันเป็นความรุนแรง
ในมิติด้านจิตใจถ้าเราใช้จิตใจของเราที่โกรธเกลียดนั้นะครับ และก็ปรารถนาความวิบัติภัยของ
ฝ่ายตรงข้ามซึ่งปกติไม่ค่อยมีในสังคมไทยเท่าไรนี้นะครับ

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมครับอาจารย์ ในส่วนของข้อ 4 เรียนถามว่ามีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อม
อะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย
ให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ครับจริง ๆ มันมีปัจจัยบวกอยู่หลายเรื่องครับ เมื่อที่เราพูดถึงในเรื่องมิติทางวัฒนธรรม
จริง ๆ แล้วมิติทางด้านวัฒนธรรมคือหมายความว่าคือรากฐานของคนไทยนี้นะครับลึก ๆ แล้วชอบ
ความสงบชอบที่จะเป็นมิตรไมตรีกับคนอื่นแม้จะไม่รู้จักกัน แต่คนไทยมีความรู้สึกว่ายummyให้ไว้ก่อน
ที่นี้รากฐานตรงนี้นั้นถูกกดทับไปด้วยความโกรธเกลียดทางการเมือง ความรู้สึกโกรธเกลียดที่ถูกสร้าง
ทางการเมืองมันทำให้เราคดทับอารมณ์แบบนี้ไว้ จนกระทั่งความจริงนี้คือบุคลิกนิสัยเดิมของเรา
คนไทยจริง ๆ แล้วมีบุคลิกนิสัยอย่างหนึ่งซึ่งแฝงอยู่ในวัฒนธรรม คำว่าแฝงอยู่ในวัฒนธรรมก็คือว่า
เราเติบโตขึ้นมาในบรรยากาศในมิติทางวัฒนธรรม ซึ่งสอนให้มีความรู้สึกรักสงบ รู้สึกมีความ
ปรารถนาที่จะเป็นมิตรกับคนอื่น ถ้ามีอะไรที่เป็นลักษณะที่ยอมความกันได้หรืออะไรกันก็ได้คนไทย
ก็ยอม ผมเข้าใจว่านี่คือรากฐานเดิมในมิติทางวัฒนธรรม ผมเข้าใจว่านี่คือปัจจัยบวกที่สำคัญที่เราต้อง
รื้อฟื้นสิ่งนี้ขึ้นมาให้ได้ พอรู้ฟื้นขึ้นมาให้ได้คนไทยกลับไปสู่การมองย้อนกลับไปตัวเราเอง เมื่อเรา
มองย้อนกลับไปสู่ตัวเราเองเราจะพบว่าจริง ๆ เราโหยหาคนไทยมีความรู้สึกโหยหาความสงบ
ความสนุกสนานในการใช้ชีวิตประจำวัน อย่างนี้เป็นสิ่งที่คนไทยโหยหา เพราะคนไทยไม่ได้เกิดมา
ในสังคมที่เกิดการต่อสู้จนกระทั่งการต่อสู้เป็นเลือดจืดวิญญาณของเรา แต่เราอยู่ในความสงบใน
ธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ผมเข้าใจว่าสิ่งที่มันเกิดขึ้นในใจคนไทยในปัจจุบันนี้นะครับ สิ่งที่จะทำให้
คนไทยตระหนักก็คือ เขาจะต้องเปลี่ยนสิ่งที่มันเป็นภาพของความขัดแย้งด้านในมาสู่การเพ่งมองภาพ
ภายในให้มากขึ้น และการที่เราสามารถทำสิ่งนี้ได้ผมเข้าใจว่าต้องทำจากจุดเล็ก ๆ เพื่อทำให้เกิด
ความหมายที่สำคัญก็คือความโกรธเกลียดที่มีอยู่ในใจคนไทยเราอย่าไปสูมไปไฟเพิ่ม และก็พยายาม
สร้างมิติของความความหมายที่ให้อภัยกันมากขึ้น ซึ่งกระบวนการนี้เป็นที่น่าเสียดายเพราะปกติ
สถาบันทางศาสนาหรือสถาบันทางการศึกษาจะเป็นผู้กล่อมเกลาสั่งเหล่านี้ แต่บังเอิญในช่วงที่ผ่านมา
นี้เราผลักให้สถาบันทางศาสนาและสถาบันทางการศึกษาเข้าไปอยู่ในวังวนของความขัดแย้งนี้ด้วย
นั่นก็หมายความว่าปัจจุบันเราเกือบพบว่าในสถาบันอุดมศึกษาครับ ผมยกตัวอย่างนะครับ
นักวิชาการเองก็มาเป็นฝักฝ่ายใหม่ครับและเราก็รู้เลยว่านักวิชาการท่านนี้อยู่ฝ่ายไหนนักวิชาการ
คนนี้อยู่ฝ่ายไหน หรือแม้กระทั่งพระภิกษุท่านนี้อยู่ฝ่ายไหนอีกกลุ่มอยู่ฝ่ายไหน เพราะฉะนั้นการทำหน้าที่

ตรงนี้นั่นก็เลยไม่รู้จะให้ใครมาทำ พอไม่รู้จะให้ใครมาทำมันก็กลายเป็นว่าเราไม่มีผู้นำทางการที่จะรื้อฟื้นเอาสิ่งที่เรียกว่า “จิตวิญญาณรักสงบ” มีมิตรภาพให้กับคนทั่ว ๆ ไป ผมเข้าใจว่าสิ่งที่ผมมองในเรื่องนี้ได้ก็คือ ขณะปัจจุบันนี้นะครับผมเข้าใจว่าเริ่มจะได้เวลาที่คนไทยเริ่มตระหนักได้ว่าเป็นสิ่งที่เราร้อน รุนแรง ในมิติทางสังคมการเมืองที่ไม่พึงปรารถนา และถ้าเราทำให้เขาตระหนักอย่างนี้ได้ เขาเองละครับจะหวนถือกลับมาแสวงหาสิ่งที่ตรงกันข้าม นั่นก็คือเราจะทำให้เกิดความหมายว่า เมื่อใดที่เกิดสงครามคือความรุนแรงมันก็เป็นโอกาสที่จะทำให้คนตระหนักถึงคุณค่าของสันติภาพ ผมเข้าใจว่าในสังคมไทยนี้นะครับ ในอดีตที่ผ่านมา 3-4 ปีที่ผ่านมาเพียงพอแล้วที่จะทำให้คนไทยตระหนักได้ถึงความเป็นศัตรูที่รุนแรง และที่กำลังกระหายความเป็นมิตรก็คือมิตรภาพ ซึ่งตรงนี้ถามว่าใครจะทำได้ ผมเข้าใจว่าตอนนี้ในความรู้สึกของผมนี้ อย่าไปคิดหวังพึ่งสถาบันหรือองค์กรหรืออะไรมากมาย ทุกคนต้องหันกลับมาเอง หันกลับมาเองซึ่งหมายความว่าทุกคนต้องคิดให้รู้สึกให้ได้ว่าสิ่งที่มีความรุนแรงนั้นเราสามารถผ่านพ้นได้ด้วยตัวเราเองก่อน และเราสามารถช่วยเกื้อหนุนไปสู่สังคมที่ดีขึ้นได้ ถ้าภาษาที่เขาใช้ในปัจจุบันก็คือ ทุกคนต้องหันกลับมาสู่สันติวิธีซะใหม่ครับ แต่สันติวิธีนี้เป็นภาษาที่เข้ามาใหม่ และสันติวิธีคนเข้าใจว่าเป็นวิธีอีกอย่างหนึ่ง แต่ความจริงก็คือหันกลับมาสู่เราต้องเป็นมิตรกัน เดียวนี้ความเป็นมิตรกันเริ่มต้นจากใจนักเลงพอ คำว่าใจนักเลงพอคือวัฒนธรรมไทยเหมือนกัน พอไปถึงจุด ๆ หนึ่งเรามีความรู้สึกว่าโอเคถ้าผิดก็แล้วกันไป แต่ต่อไปนี่เราจะให้อภัยกันนะครับ และผมเข้าใจว่าในมิติที่กำลังรอเวลาที่จะบ่มเพาะในสิ่งที่เรียกว่าความพร้อม ช่วงนี้ผมเข้าใจว่าอยู่ในช่วงบ่มเพาะเพื่อรอวันที่จะพร้อม คือพอถึงจุด ๆ หนึ่งผมเชื่อว่าคนพอมันรบทะเลาะกันและโอ๊ยจะมารบทำไม มาทะเลาะทำไม และพอมาถึงจุดพุดง่าย ๆ พอมมีคนมาทะเลาะตบตีกันโดยไม่มีการรุกราน พอไปถึงจุดหนึ่งเหนื่อยมันเจ็บพอเหนื่อยและเจ็บจึงมีความรู้สึกว่าการเล็ดดีกว่า และทั้งสองฝ่ายก็เล็ดดีกว่าพอละเล็ดดีกว่า คำว่าเล็ดดีกว่ามีความหมายกำลังรอเวลาที่จะเกิดขึ้นในสังคมไทย

ผู้สัมภาษณ์: และตอนนี้เราไปถึงจุดนั้นหรือยังครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันใกล้ ๆ จะถึง

ผู้สัมภาษณ์: หรือว่ามันอยู่ในช่วงตบตีกันอยู่ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันอยู่ในช่วงตบตีกันอยู่ ที่นี้คำถามก่อให้เกิดบรรยากาศนั้น คือต้องมีพวกเราที่ไม่ใช่องค์กรสำคัญเริ่มที่จะทำให้เห็นเป็นประกาย ก็คือหมายความว่าทันสมัยมีกลุ่มคนเล็ก ๆ ลักกลุ่มหนึ่งที่เราหันมาที่การที่จะเข้าไปสู่มไฟแห่งความเร้าร้อน และคนที่ทำเช่นนี้จะทำด้วยใจจริงนะครับไม่ใช่ทำเพื่อเป็นเล่ห์หลอกลวงคนอื่น หรือเอาชนะคนอื่นทำด้วยความหมายที่ว่าฉันจะแพ้ก็ไม่ใช่ไรฉันจะมีความสุขขอให้เรานั้นมาสงบกันเถอะ และก็จะมีคนกลุ่มเล็ก ๆ เกิดขึ้นพองกลุ่มเล็ก ๆ แบบนี้เกิดขึ้นมันจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดภาพที่คนอื่นมอง เอาใช้ฉันก็ทำอย่างนั้นได้

เหมือนกัน แล้วเราก็ก้นกลับมาซึ่งผมเข้าใจตอนนี้เริ่มมีกลุ่มเหล่านี้ คือเมื่อก่อนเวลาเรามีกลุ่ม เรามักจะมีกลุ่มออกมาต่อต้านหรือกลุ่มที่ออกมาทำหน้าที่อะไรบางอย่างที่บอกว่าคนสนใจการเมือง ไซ้ใหม่ครับ สนใจก็คือออกมาต่อต้านกลุ่มตรงกันข้ามนะครับ แต่ปัจจุบันผมเข้าใจว่าจะมีกลุ่ม การเมืองที่ไม่ได้มาต่อต้านใคร แต่ออกมาเพื่อจะแสดงตนให้เรารู้ว่าจะฉันพร้อมจะเป็นเพื่อนเป็น มิตรกับทุกฝ่ายนะ และผมเข้าใจว่ากลุ่มเล็ก ๆ แบบนี้ต่อไปอาจจะเป็นกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ต่ออาจเป็นกลุ่มประชาชนนะครับ ที่ไม่ได้ออกมาว่าฉันเข้าข้างฝ่ายไหน แต่ออกมาว่าฉันพร้อมที่จะ รับความเจ็บปวดถ้าใครมาทำกับฉันฉันจะไม่โกรธแค้นเขาและผมเข้าใจว่าในกรณีอย่างนั้นมัน เป็นปรากฏการณ์ที่ดีมาก ผมยกตัวอย่าง กรณีที่ผมทำโดยตรงก็คือกรณีที่ผมเดินทางไปภาคใต้ และ ตอนนั้นมีความรู้สึกว่าคำถามมากมายว่าเดินไปทำไม ผมบอกว่าในกรณีของผม ผมไม่ได้ หมายความว่าผมเดินไปแล้วจะทำให้คนมาคืนดีกันนะ แต่อย่างน้อย ๆ บอกให้ทุกคนได้รู้ว่าผมจะ ไม่โกรธเกลียดพี่น้องชาวพุทธและชาวมุสลิม และขนานที่เดินไปพี่น้องชาวมุสลิมจะคิดยังไง ผมไม่รู้ แต่พี่น้องชาวพุทธและภายในกรุงเทพเป็นต้น ไปที่ผมผ่านพบก็คือผมพูดกับเขาเสมอว่า ทำไมเราต้องเกลียดชาวมุสลิม การโกรธเกลียดนี้เป็นอกุศลเป็นสิ่งชั่วมาก ๆ ในใจของชาวพุทธเรา อย่าโกรธเขาเลย เราสิ่งที่ผมเข้าใจว่าไม่ได้หมายความว่ากลุ่มกระบวนการภาคใต้ไม่ได้เล็กที่จะก่อ ความรุนแรงนะครับ แต่สิ่งหนึ่งที่มันเกิดขึ้นก็คือพี่น้องชาวพุทธหลายรายที่ผมผ่านไปเกิดความรู้สึก ที่เข้าใจได้ เพราะการโกรธเกลียดที่มีในใจเราเป็นสิ่งที่ไม่ควรโกรธเกลียดในใจเรา และผมเข้าใจว่า กรณีอย่างนี้เป็นกรณีที่ทำให้เกิดความหมาย คนไปคาดหวังว่าถ้าเราเดินไปปัตตานีแล้วทำให้เกิด ความสงบที่สามจังหวัดภาคใต้ ผมบอกว่าไม่ใช่ปัญหามันจะเกิดขึ้นในใจของผู้คนที่อยู่ที่อื่นต่างหาก และตรงนี้ผมเข้าใจว่ามีความหมายที่สำคัญและผมเข้าใจว่าในกรณีที่สังคมไทยในปัจจุบันมันเกิด ปรากฏการณ์แบบนี้ที่คนเล็ก ๆ ทำและก็กลายมาเป็นเรื่องเป็นประกายให้คนมีความหวัง

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับ แต่ว่ามีอยู่ช่วงหนึ่งที่มีเสียงบอกว่าไม่อยู่ฝ่ายไหนเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์: แต่ก็ไปสร้างฝ่ายที่สาม

ผู้สัมภาษณ์: แล้วก็เริ่มมีความคิดออกมาว่าเป็นกลาง

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือเราไปใช้คำว่าเป็นกลางแล้วก็เกิดกลุ่มที่สาม แต่ความจริงแล้วเราต้องออกมา เพื่อที่จะไม่ได้ตำหนิกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ผมเข้าใจว่าการตำหนิคือการไปประณามให้เขาผิด ผมเข้าใจ ว่าเราจะต้องทำสิ่งนี้เป็นอันขาด เราต้องไม่ประณามว่าคนอื่นผิด แต่เรากำลังทำในความหมายที่ หมายความว่าเรากำลังทำให้เห็นว่าสิ่งที่มีมันเป็นความโกรธเกลียด ไม่ว่าใครจะโกรธเกลียดเป็นสิ่งที่ ไม่ควรเกิดขึ้น แต่เราก็เห็นใจนะครับคนเมื่อถูกข่มขู่จนโกรธก็โอเค เขาเรียก “บันดาลโทสะ” แต่เรา จะไม่ประณามเราต้องเกิดความเห็นใจว่าคนที่ทำให้โกรธเกลียดก็น่าเห็นใจเพราะเขามีเงื่อนไขไป กำกับเขา นึกถึงภาพถ้าเราเห็นคนตบตีกันอยู่หน้าตลาดถ้าเราไปเข้าข้างฝั่งใดฝั่งหนึ่งอีกฝั่งหนึ่งก็หา

ว่าเราเป็นพวกกะอีกฝั่งที่เราไปเข้าข้าง แต่ถ้าเราเกิดความเข้าใจได้ว่าเขาจะตอบโต้กันได้มันต้องช่วยกันนาน การช่วยเป็นการช่วยกันนานไปช่วยกันมาใช้ใหม่ครับ คำพ่อล้อแม่ของกันและกัน เพราะฉะนั้นถ้าเราไปเห็นใจตรงนี้เราจะเห็นเลยว่าเออมันมีความน่าเห็นใจนะ คำถามก็คือว่าเราต้องทำให้เห็นว่าอย่าช่วยกันนะ ถ้าการช่วยมันไปทำให้คนที่ปกติจิตใจด้วยซ้ำไปนะครับแต่ลูกขึ้นมาต่อยกับใครก็ได้ถ้ามีคนมีบีบมาแรงแมาช่วยมากขึ้นนะครับ เพราะกระบวนการที่ผมพูดถึงนี่นะครับ จะเรียกชื่ออะไรก็ตามที ก็คือในสังคมไทยเราสามารถเอาภาพตรงปัจเจกบุคคลมาขยายเป็นภาพของสังคมได้ ก็คือสังคมจะไปถึงจุด ๆ หนึ่งที่อึดตัวในการที่ทะเลาะกัน ก็คือเราต้องตระหนักได้ว่าการทะเลาะกันนั้นมันร้องทั้งสองฝ่ายนะ ฝ่ายไหนจะแพ้ชนะก็บาดเจ็บกันทั้งคู่ นี่ก็ถึงภาพคนไปต่อยไปตีกันอยู่หน้าตลาดไม่ว่าใครจะชนะแต่ทั้งสองฝ่ายเจ็บ

ผู้สัมภาษณ์: ครับอาจารย์ผมขอเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 5 ว่าอาจารย์มีแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: นี่พูดเป็นส่วนตัวใช้ไหม

ผู้สัมภาษณ์: ครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ประเด็นส่วนตัวก็อยู่ในปัจจุบันนี้จากที่ผมเคยเป็นนักวิชาการในทางวิชาการแล้วปกติส่วนใหญ่ผมก็เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอยู่เสมอ เพราะในอดีตผมเข้าข้างฝั่งที่ถูกทำให้ด้อยอำนาจนะครับ ฝ่ายไหนมีอำนาจน้อยกว่าก็เข้าข้างฝั่งนั้นนะครับ ด้วยหวังว่าเราจะได้ช่วยเขาให้เขาสามารถปกป้องตัวเองได้ ความหมายของผมในปัจจุบันผมเข้าใจว่า ผมไม่ได้ทำเช่นนั้นผมมีความรู้สึกใน ความหมายของผมก็คือ ถ้าเราต้องการให้มันเกิดความรู้สึกคล้อยตามในมิติความรุนแรงด้านจิตใจก่อนนี้นะครับ เราต้องทำให้เกิดความหมายที่ต้องทำอะไรที่จะไม่เพิ่มความโกรธและความเกลียดที่เกิดขึ้นในใจของประชาชน เพราะความโกรธและความเกลียดที่เกิดขึ้นในใจของประชาชนนี้นะครับ มันจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเกิดการกระทำที่ความรุนแรง ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่รุนแรงขึ้นในสังคม เพราะฉะนั้นทำอะไรที่จะทำให้ลดความโกรธเกลียดในใจของคนทั่ว ๆ ไป ก็เริ่มต้นอันที่หนึ่งเราจะต้องไม่โกรธเกลียดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ตรงนี้เป็นเรื่องของแต่ละคนที่ต้องทำให้ได้ เมื่อเราไม่โกรธไม่เกลียดในขนาดเดียวกันเราก็ต้องเพิ่มพูนสิ่งที่เรียกว่า “ความเข้าใจ” ความเห็นอกเห็นใจของทุก ๆ ฝ่ายนะครับ คำว่าขอทุก ๆ ฝ่ายพอนึกภาพออกไหมครับว่าจริง ๆ แล้วนะครับถ้ามีใครสักสองคนยื่นปะเชิญหน้ากันนะครับ สมมุติกรณีที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ กรณีทหารกับประชาชนผมเข้าใจว่าในกรณีถ้าเรามองเห็นภาพน่าเห็นใจทั้งสองฝ่าย ประชาชนที่เขามีความคับแค้นประชาชนที่เขาที่มีความรู้สึกสูญเสียความชอบธรรมอะไรบางอย่างเขาก็ต้องออกมาต่อสู้ดิ้นรน แต่ในขนาดเดียวกันเราก็เห็นใจฝั่งทหารเหมือนกันว่าเขาอยู่ในกรอบของความหมายที่เขาต้องทำในภารกิจและหน้าที่ใช้ใหม่ครับ และทั้งสองฝ่ายนี้นะครับผมเข้าใจว่าต่างฝ่ายต่างก็มีก็คือ

ไม่เห็นใจกันและกัน ก็คือสิ่งที่เรารู้สึกว่าประชาชนเหล่านี้มีความหมายที่เขาำราบปราบปรามให้ได้ ฝ่ายประชาชนก็บอกว่าพวกทหารเหล่านี้ก็เป็นพวกที่ใช้อำนาจเผด็จการ ผมเข้าใจว่าถ้าเราไปยอมรับอารมณ์ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมาเป็นอารมณ์เรา เราก็เท่ากับไปส่งเสริมอารมณ์ให้มันมีความเกลียดชังมากขึ้น แต่ถ้าเราทำให้รู้สึกเห็นอกเห็นใจทั้งสองฝ่าย และความเห็นอกเห็นใจทั้งสองฝ่ายจะทำให้เราแสดงออกต่อทั้งสองฝ่ายในมิติที่มีความหมายที่ทั้งไม่ใช่เกลียดและโกรธ และผมเข้าใจว่านี่คือมิติที่ผมใช้อยู่ในปัจจุบันกับทุกกรณีนะครับและผมเข้าใจว่าถ้าเราทำเช่นนี้ได้เนะครับ และขยายความรู้สึกแบบนี้ไปให้มากและสุดท้ายเนะครับ จริงเวลามีคนสองกลุ่มปะทะกันทั้งที่เป็นคนกลุ่มน้อยในสังคม สมมุติประชาชนคนไทยมีทั้งหมด 60-70 ล้านคนใช้ไหมครับ เวลาคนมาขัดแย้งกันที่เราบอกว่ามาก ๆ แล้วก็ฝั่งละไม่กี่ล้านคนเองและรวมกันแล้วก็ยังไม่ถึงครึ่งหนึ่งของประชาชน เพราะฉะนั้นประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝั่งใดฝั่งหนึ่งที่ต้องมาปลุกฝั่งความรู้สึกแบบนี้ เพราะฉะนั้นกรณีที่มาพูดถึงการเลือกตั้งเนะครับ จริง ๆ แล้วพรรคที่ชนะการเลือกตั้งก็มีประมาณ 15-16 ล้านเสียงเท่านั้นเอง ก็แสดงว่าเป็นส่วนไม่ได้มาก เอาละอีกฝั่งหนึ่งก็ไปเลือกอีกฝั่งหนึ่งประมาณ 10 ล้านเสียง แต่ก็ยังมีประชาชนที่ยังมากกว่าทั้งสองฝั่งนี้อยู่ดีใช้ไหมครับ ประชาชนฝั่งที่เป็นกลางต้องบ่มเพราะสิ่งที่เรียกว่า ความเห็นอกเห็นใจ ของทั้งสองฝ่าย และการบ่มเพราะเนะมันจะการมาเป็นพื้นฐานทางสังคมที่จะทำให้เรามีพื้นที่ในการที่จะทำให้เกิดความหมายที่จะลดทอนความรังเกียจลดทอนความเกลียดชังและที่สำคัญลดทอนความเร่าร้อนลงได้ ผมใช้วิธีนี้ครับในปัจจุบัน

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ในข้อที่ 6 มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์: มีความเป็นไปได้ แต่ต้องยอมรับเสียก่อนเนะครับว่าสันติวิธีไม่ใช่เป็นวิธีที่เราจะใช้ในการเอาชนะคนอื่นเนะครับ เพราะถ้าเมื่อใดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งบอกว่าฉันจะใช้สันติวิธี แต่ใช้สันติวิธีในการเอาชนะคนอื่นอย่างนี้ อย่างนี้ไม่เป็นสันติวิธีมันเคยมีคำพูดเสมอว่าฉันจะต่อสู้อย่างองหิงสาแต่เป็นการต่อสู้เพื่อเอาชนะอีกฝั่งหนึ่งไ้ครับ ถ้าในกรณีอย่างนี้สันติวิธีการเป็นกลางเครื่องมือในการที่จะเอาชนะคนอื่น ในกรณีอย่างนี้สันติวิธีไม่ใช่ในความหมายของผม สันติวิธีไม่ได้เป็นเครื่องมือในการเอาชนะผู้อื่น สันติวิธีคือเครื่องมือที่จะเอาชนะตัวเอง ต้องแยกให้ออกเนะครับเพราะปัจจุบันคนมีความสับสน คนไปเข้าใจว่าสันติวิธีคือเครื่องมือที่จะไปเอาชนะคนอื่น ถ้าเป็นอย่างนี้ผมเข้าใจว่าไม่ใช่สันติวิธี คำพูดจะพูดหรือไม่พูดหรือพูดออกไปเป็นสโลแกนอะไรก็ตามที ถ้าเมื่อไรที่เราใช้สันติวิธีก็คือ เราไม่มุ่งที่จะเอาชนะผู้อื่นและเรายอมที่จะให้ผู้อื่นชนะก็ได้ด้วยความคาดหวังว่าการที่เรายอมให้ผู้อื่นชนะนั้นจะกลายมาเป็นความสงบขึ้นมาได้ ขอโทษเนะครับสันติวิธี เราพอที่จะเจ็บเราพร้อมที่จะกลายเป็นคนที่ถูกระทำได้ เรามีความเชื่อมั่นว่าด้วย

กระบวนการอันสงบหรือสันติวิธีภายในตัวเราคือเราสามารถเอาชนะตัวเองได้ คือเราจะไม่ปล่อยให้ความรุนแรงนั้นเข้ามาทำให้เราเกิดความโกรธความเกลียด เราไม่ปล่อยความรุนแรงนั้นจะพาเราเกิดความรู้สึกเป็นศัตรูกับเขา และผมเข้าใจว่าผมเชื่อมั่นในสันติวิธีแบบนี้ เพราะฉะนั้นกรณีที่ผมพูดถึงนี้นะครับ ผมเข้าใจว่าถ้าสังคมไทยเข้าใจประเด็นนี้ได้ ผมว่าสันติวิธีใช้ได้ ในสังคมไทย สุดท้ายสันติวิธีที่เราพูดถึงนี้นะครับ จึงไม่ได้หมายความว่าใช้ไปแล้วเพื่อให้เราชนะอีกฝั่งหนึ่ง แต่สุดท้ายสันติวิธีจะเป็นชัยชนะของเราเอง เป็นชัยชนะของสังคมไทย นั่นก็คือสามารถข้ามพ้นความรุนแรงนี้ได้ เพราะความรุนแรงในปัจจุบันนี้นะครับถ้าพูดเป็นภาษาทางพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาของคนจำนวนมากคือเรากำลังจองเวรกันนะครับ เราทำด้วยว่า “เวรจะรับจับด้วยการไปจองเวร” นะครับ แต่จริง ๆ แล้วในพระพุทธศาสนาบอกว่า “เวรจะระงับด้วยการไม่จองเวร” และผมเข้าใจว่าสันติวิธีคือการไม่ไปจองเวรผู้อื่นก็คือ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น นี่ก็คือสันติวิธีในมิติทางพระพุทธศาสนา และผมเชื่อว่านี่คือวิธีที่ผมเชื่อว่าจะเกิดขึ้นในสังคมไทยได้เมื่อถึงจุด ๆ หนึ่งและถ้าจะเกิดขึ้นได้มันต้องมีคนที่ต้องปฏิบัติให้เห็นเป็นปัจเจกบุคคลก่อน คนที่ปัจเจกบุคคลนี้จะมีพลังที่จะก่อให้เกิดความหมายแบบนี้ขึ้นมากขึ้นเรื่อย ๆ

ผู้สัมภาษณ์: ครับในคำถามข้อที่ 7 หากจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยจะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: เริ่มต้นก็คือในสังคมไทยนะครับ ต้องเริ่มต้นที่เราจะต้องไม่ใช้ความโกรธและความเกลียด เป็นแรงผลักดันที่เราไม่ทำกิจกรรมใด ๆ และต่อไปเมื่อเราเป็นบุคคลสามารถทำสิ่งนี้ได้ก็จะเกิดกลุ่มบุคคล กลุ่มบุคคลที่ทำกิจกรรมที่ไม่มีความโกรธและเกลียด แต่ทำกิจกรรมด้วยความรัก ความปรารถนาดีในความหมายที่ไม่โกรธเกลียดใครนะครับ คือในปัจจุบันที่เราพูดถึงนี้นะครับ มันมีสิ่งที่เทียบเคียงให้เห็นนะครับ ปัจจุบันที่คนออกมาทำกิจกรรมทางการเมืองส่วนหนึ่งออกมาทำด้วยความโกรธและความเกลียดที่เรารวมตัวกันเป็นร้อยเป็นพันเป็นหมื่นเป็นแสน นึกถึงภาพไหมครับเวลาเราไปชุมนุมประท้วงกันบนถนนเราจะมีเวทีไฮปาร์คและดาวไฮปาร์คและมีแกนนำแกนนำเหล่านั้นล้วนขึ้นมาพูดปลุกเร้าให้คนโกรธและเกลียดคนที่ทำให้เป็นศัตรูไว้ใช้ไหมครับ ผมพูดตรง ๆ เลยก็ได้เช่น ที่กลุ่มเสื้อเหลืองตั้งเวทีขึ้นมาก็เพื่อทำให้เกลียดคนทักษิณ ทักษิณที่คนเสื้อแดงตั้งเวทีก็ทำให้เกลียดกลุ่มอำมาตย์ อาจจะไม่ใช่ชื่อว่าเป็นใครแต่ก็รู้ ๆ กันอยู่ว่าต้องให้โกรธและเกลียดใคร และเราใช้พลังและความโกรธและเกลียดนี้นะครับมาเป็นพลังมวลรวมเพื่อจะทำกิจกรรมต่าง ๆ อาจจะเข้าไปบุกยึดสถานที่ราชการ อาจจะเข้าไปบุกกรุพื้นที่สาธารณะ อาจจะลุกขึ้นมาต่อสู้กำก้องกำลังอีกฝั่งหนึ่งนะครับ ผมเข้าใจว่านี่คือสิ่งที่เรากำลังพูดถึงกระบวนการที่ไม่ใช่สันติวิธีเราไม่ใช่สันติวิธี แต่ถ้าสมมุติสักวันหนึ่งเราต้องการใช้สันติวิธีก็คือเราต้องเอาชนะตัวเองก็คือไม่ยอมปล่อยให้ความโกรธและความเกลียดมาเป็นแรงผลักดันที่ผลักดันให้เราไปทำในกิจกรรม

ต่าง ๆ เราจะต้องออกจากบ้านด้วยความรัก อย่าออกจากบ้านด้วยความเกลียดนะครับ ถ้าวันใดมีความเกลียดอยู่ในใจก็อย่าออกไปอยู่บนถนนเลยครับ แต่ผมเข้าใจว่าถ้าวันใดเรามีความรัก มีความรู้สึกที่ดีต่อส่วนร่วมในสังคมนี้ครับ ความรักที่ว่ารักจะออกไปและความรักที่ว่านี่นะครับ มันจะยินยอม ผมเข้าใจว่าในกรณีของสังคมไทยนี้มันคล้าย ๆ กับตำนานในพระพุทธศาสนา ตำนานในพระพุทธศาสนาก็คือ ในกรณีที่มีหญิงผู้หนึ่งมีลูกและก็มีนางยักษ์ตนหนึ่งอยากกินเด็กคนนี้ และก็ทำมาแปลงตัวเป็นแม่ของเด็ก และก็มีมาถือสิทธิ์เอาเด็กเพราะตัวแม่ตัวจริงกับนางยักษ์ซึ่งแปลงมาเป็นแม่ของเด็ก ก็มาข้อยุคุดเอาเด็กตัวผู้หญิงที่เป็นแม่จริง ๆ ก็บอกว่านี่เป็นแม่นี้เป็นลูกของฉัน นางยักษ์ก็บอกว่านี่เป็นแม่นี้เป็นลูกของฉัน เมื่อเถียงกันไม่ตกลงก็ไปหาพระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์บอกว่าเอาอย่างนี้ก็แล้วกัน เอาเด็กมาวางตรงกลางให้ผู้หญิงคนที่เป็นนางยักษ์กับผู้หญิงคนที่เป็นแม่จ๋ามือเด็กคนละฝั่งและจับมือเด็กดึงไปเลย คนไหนดึงเด็กคนนี้ไปได้คนนั้นเป็นแม่ของเด็กเป็นเจ้าของเด็ก ปรากฏว่าทันทีที่จับมือกันคนละฝั่งและดึงเท่านั้นผู้หญิงที่เป็นแม่ไม่กล้าดึง เพราะถ้าดึงเมื่อไหร่ลูกตัวเองเจ็บพอลูกตัวเองเจ็บเธอทำไม่ได้เธอได้ยอมปล่อยมือ ปล่อยมือให้นางยักษ์ดึงไปทันทีที่นางยักษ์ค่อยอีกฝั่งหนึ่งไม่ดึงนางยักษ์เธอจึงเอาเด็กมาโอบโอบไว้เพื่อจะกิน และสุดท้ายพระโพธิสัตว์จึงบอกว่าเด็กคนนี้เป็นลูกของหญิงที่ปล่อยมือ เพราะผู้หญิงที่ปล่อยมือปล่อยด้วยความรักในครับ แต่นางยักษ์ดึงเด็กไปเต็มเหนี่ยวดึงเด็กไปเพื่อต้องการในความหมายเพื่อต้องการกิน ผมเข้าใจว่าในสังคมไทยในปัจจุบันเรากำลังอยู่ในช่วงของความหมายที่เราดึงสังคมไทยดึงไปด้วยอำนาจของความรักและดึงไปด้วยอำนาจของความโกรธความเกลียด และผมเข้าใจว่าในสังคมไทยถึงเวลาที่ต้องทำตัวให้เหมือนพระโพธิสัตว์ที่เราจะต้องเข้าใจประเด็นนี้และเราจะต้องไม่ยอมให้สิ่งที่มันโกรธเกลียดขับเคลื่อนในสังคมไทยต่อไป เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมเข้าใจว่าประเด็นที่สำคัญในกรณีที่เรากำลังออกจากความรุนแรงก็คือ ต้องช่วยกันปลูกสร้างความหมายของความรักขึ้นในใจของแต่ละคน สถาบันทางศาสนา สถาบันทางวิชาการจะต้องพูดให้เหตุผลเพื่อให้คนเกิดความรักกันไม่ได้ให้เหตุผลเพื่อคนโกรธเกลียดกันเพื่อจะได้ชนะ ปัจจุบันเราให้เหตุผลเพื่อชัยชนะและผมเข้าใจว่านี่คือสิ่งที่ปัญหา

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับนอกจากจะเริ่มจากปัจเจกแล้วถ้าเราจะมองในมุมของสื่อ อาจารย์คิดว่าสื่อควรเข้ามามีบทบาทด้านไหนครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือต้องมีสิทธิครับ คือก็เหมือนกันนะครับเพราะปัจจุบันสื่อก็นัยยะสำคัญมาก ๆ แต่ที่นี้ที่ผมพูดถึงปัจเจกเพื่อให้เห็นภาพชัด เพราะว่าทันทีที่เป็นปัจเจกเพราะถ้าเราไปเรียกร้องคนอื่นปฏิบัติก็แสดงว่าเราไม่ได้อยู่บนหนทางที่พูดแล้ว ถ้าเมื่อใดที่ผมไปเรียกร้องให้คนอื่นมีสันติวิธีกับผมแล้วผมไม่ใช่นักสันติวิธีแล้ว ผมจะเป็นนักสันติวิธีต่อเมื่อผมมีสันติกับผู้อื่น สื่อก็เช่นเดียวกันนะครับถ้าสื่อใดต้องการให้เกิดพลังของสันติวิธี สื่อนั้นจะต้องลดโทนที่จะไปดำเนินประณาม มาสู่โทน

ของการมุ่งเพื่อหาความหมายที่มันเป็นความจริงและความแตกต่างต่าง ๆ ผมเข้าใจว่าวิธีนี้คือผมเป็นนักวิชาการเท่านั้นครับ เพราะฉะนั้นในงานวิชาการจะต้องศึกษาในความหมายที่ไม่ใช้ศึกษาเพื่อตำหนิเพื่อประณามหรือเพื่อกล่าวโทษหรือหาความผิดใคร แต่เราต้องศึกษาเชิงวิชาการเพื่อค้นให้พบความหมายที่มันเป็นความจริงและความหมายความเป็นจริงที่มันเกี่ยวข้องกับสังคม ผมเข้าใจว่าความเป็นจริงทางด้านมนุษย์และสังคมศาสตร์ต่างจากความเป็นจริงในมิติของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติไม่มีโทษของดีชั่วมันเป็นข้อเท็จจริงแบบนั้น แต่มิติของมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มันมีความเป็นจริงเชิงเชิงงามอยู่ เพราะเราต้องพบความเป็นจริงที่มันเป็นความดีงามในสายมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อย่างกรณีที่เราพูดถึงปัญหาทางสังคม ปัญหาทางการเมืองนี่นะครับ ต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความหมายความเป็นจริงที่ดีงามในทางสังคม ผมเข้าใจว่าในข้อเท็จจริงในทางสังคมต่างจากข้อเท็จจริงในมิติวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ข้อเท็จจริงในมิติทางสังคมมันเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกสร้างขึ้นและทำให้มีความหมาย คำถามก็คือนี่ถึงภาพคุณนะครับผมเข้าใจว่าในอดีตกรณีที่พรรคคอมมิวนิสต์แห่งโลกไม่ใช่ของประเทศไทยนะ ต้องการจะปฏิวัติเปลี่ยนแปลงเขาถึงพยายามสร้างข้อเท็จจริงทางสังคม ว่าในแผ่นดินนี้ไม่มีอะไรมากไปกว่าผู้ปกครองและผู้ถูกปกครอง ผู้ที่มีและผู้ที่ไม่ใช่เพราะฉะนั้นปัญหาที่ก็ยกขึ้นมาปฏิวัติ คนที่ไม่ใช่ต้องลุกขึ้นมาปฏิวัติ เพราะเป็นกลุ่มหนึ่งมีแต่เป็นกลุ่มเล็กและผู้มีอำนาจกับผู้ไม่มีอำนาจ ผมเข้าใจว่านี่ก็คือความเป็นจริงทางสังคมที่คอมมิวนิสต์สร้างขึ้นมาใช้ไหมครับ แต่เราก็ชื่นชมใช้สินะ ๆ และเราอยู่ในฝั่งที่เป็นด้วยอำนาจเราเป็นฝั่งผู้ถูกปกครองเราเป็นฝั่งไม่มีปฏิวัติ แต่ผมเข้าใจว่าวิธีการแบบนี้มันทำให้เกิดความเกลียดชังใช้ไหม พวกกรรมกรก็เกลียดชังนายทุนพวกผู้ถูกปกครองเกลียดชังผู้ปกครองและก็เกิดปฏิวัติ ผมเข้าใจว่านี่คือความจริงแต่ในขนาดเดียวกันสังคมเดียวกัน ผมเข้าใจว่าเราอาจจะมีมุมมองต่างกันก็ได้ ต่างกันก็คือหมายความว่าเราอาจจะมองเห็นความหมายที่ต่างกันจึงทำให้เกิดความรักความเห็นใจให้แก่กันใช้ไหมครับ ในกรณีที่ว่านี้อาจจะมีนายทุนอาจจะมีกรรมกรก็จริงแต่นายทุนอาจจะเกลียดกรรมกรและกรรมกรอาจจะเคารพนายทุนก็ได้ใช้ไหมครับ ผมเข้าใจว่าในกรณีเช่นที่ว่านี้ตัวอย่างง่ายที่ผ่านมาก็เดือนที่มีน้ำท่วมที่นิคมอุตสาหกรรมจำนวนมาก บริษัทญี่ปุ่นบางบริษัทเมื่อน้ำท่วมโรงงานที่นิคมอุตสาหกรรมในประเทศไทย จึงพยายามเคลื่อนย้ายพนักงานหรือคนงานในบริษัทของเขาไปทำงานที่ประเทศญี่ปุ่น ด้วยความรู้สึกว่าพนักงานเหล่านี้ทำงานกับเขามานานเหลือเกินและน่าเห็นใจ คนงานเหล่านั้นอยู่ดี ๆ ก็ได้ไปญี่ปุ่นได้เงินเดือนสูง ๆ ใช้ไหมครับ ผมเข้าใจว่านี่คือความเกี่ยวพันกันและนี่เป็นความจริงทางสังคมเช่นเดียวกันแน่นอน มีความจริงที่บริษัทบางบริษัทเลิกจ้างคนงานก็มี แต่ผมเข้าใจว่ากรณีทางสังคมที่ว่ามันนะครับเราต้องนำเสนอความเป็นจริงที่มันงดงามด้วย ผมเข้าใจว่านี่คือกระบวนการที่ทุกคนที่อยู่ในสังคม นอกจากปัจเจกบุคคลที่เป็นคน ๆ แล้วองค์กรธุรกิจหน่วยงานต่าง ๆ ต้องสร้างมิตินี้ขึ้นมาให้ได้มิติ

ความเป็นจริงที่ทำให้เห็นความงดงามของการอยู่ร่วมในสังคม เราสามารถทำทุกคนให้เสมอกันได้ แต่เราสามารถทำคนต่างกันแตกต่างกันนี้ละครับ มีความรู้สึกที่เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกันได้

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์มองในมุมมองของอาจารย์ครับว่า ตอนนี้สื่อเดินทางมาถึงไหนแล้วครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือมันเป็นอย่างนี้ครับ คือสื่อมันมันไปติดพันอยู่ 2 ส่วนคือ 1) อำนาจของทุน 2) อำนาจของรัฐ สื่อในประเทศไทยจะอยู่ได้ต้องผสมผสานความสัมพันธ์ 2 ส่วนนี้ให้ได้ ปัจจุบันนี้ถ้าอำนาจของทุนก็คือใช้ทุนเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของเขานะครับ รัฐก็เหมือนกันนะครับ ควบคุมสื่อในความหมายเพื่อให้สื่อปฏิบัติตามกับรัฐ ผมเข้าใจว่าในกรณีเช่นที่วุ่นนี้ละครับอำนาจ 2 อำนาจนี้จึงทำให้สื่อไม่เป็นอิสระและสื่อไม่ได้ทำหน้าที่ที่แท้จริง นึกถึงภาพคุณะครับปัจจุบันเรามีทีวีดาวเทียมเกิดขึ้นจำนวนมาก และเราลองนึกภาพดูสิครับทีวีดาวเทียมเก็บทั้งหมดที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ เป็นทีวีที่เกิดขึ้นจากแรงจูงใจ 2 ประการคือ อันที่ 1 เพราะรู้ว่าสื่อทีวีมีแรงจูงใจกับผู้ชมมากเพราะนั่นกลุ่มทุนหรือกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ จึงพยายามสร้างสื่อแบบนี้ขึ้นมาเช่น สมมุติจะครับ จะมีสินค้าชนิดหนึ่งและต้องการขายให้กับคนทั้งประเทศก็ไปตั้งทีวีดาวเทียมขึ้นมาหนึ่งช่อง แล้วก็จัดรายการต่าง ๆ แต่เจตนาก็คือขายสินค้าให้ใหม่ครับ กับอีกประเภทหนึ่งก็คือมีกลุ่มการเมืองที่ต้องการเผยแพร่ความคิดทางการเมืองก็ไปตั้งทีวีขึ้นมา เพราะฉะนั้นเราจึงมีทีวีที่ต่างคนต่างก็ดู ขอโทษนะครับถ้าคนที่นิยมชมชื่นสีแดงก็ต้องดูทีวีสีแดง ถ้าคนนิยมชมชื่นอุดมการณ์ทางสีเหลืองก็ดูทีวีสีเหลือง ผมเข้าใจว่านี่คือสื่อในความหมายที่ไม่เป็นสื่อในความหมายสะท้อนที่เป็นความงดงามที่วิกลุ่มสีแดงก็ต้องมีเรื่องราวที่ให้คุณเกลียดชังคู่ปรปักษ์ตรงกันข้าม ทีวีกลุ่มสีเหลืองก็เหมือนกันนะครับ เพราะฉะนั้นมันก็กลายเป็นทีวีสื่อชนิดหนึ่งก็ไม่ได้ทำหน้าที่สื่อในความหมายที่ผมพูดถึง สื่อสิ่งพิมพ์ชัดเจนนะครับผมก็ไม่ต้องเอ่ยถึงนะครับ บางภาคขึ้นเลยบอกว่าคนภาคนั้นภาคนั้นไม่อ่านหนังสือพิมพ์นั้นหนังสือพิมพ์นี้ ที่ผมเข้าใจว่านี่เป็นปรากฏการณ์ชี้ให้เห็นในความหมายของสื่อ ผมเข้าใจว่าเราคนไทยที่อยู่ในสังคมไทยนี้ละครับต้องทำให้เกิดภาพว่ามีวิจารณ์ญาณในการที่จะเลือกเสพสื่อได้ด้วย เพื่อทำให้เห็นว่าสื่อที่ทำหน้าที่สื่อดี ๆ สามารถที่จะอยู่ได้โดยไม่ต้องไปพึ่งพิงอำนาจรัฐและอำนาจทุนมากนัก เพราะฉะนั้นนี่ก็เป็นหน้าที่ของคนไทยทั้งหมดด้วย ที่ตรงเข้าไปของสื่อสารมวลชนและต้องเข้าใจสิ่งที่เป็นสื่อ หรือสื่อที่ทำหน้าที่เป็นประชาสัมพันธ์หรือโฆษณาให้กับกลุ่มการเมืองหรือกลุ่มทุนนี้ละครับ ซึ่งผมเข้าใจว่านี่เป็นรายละเอียดที่ซับซ้อนแต่ที่สำคัญที่ดี ๆ ปัจจุบันนี้สื่อเกิดขึ้นง่ายครับ ถ้าเราไม่พอใจสื่อซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์และไม่พอใจสื่อทีวีเสรีเราก็ไปดูสื่อทีวีที่เป็นเคเบิลเป็นทีวีดาวเทียม และปัจจุบันผมเข้าใจว่ากรณีที่เรามีเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ใหม่ครับ อินเทอร์เน็ตผมเข้าใจว่านี่ทำให้เกิดกระบวนการในความหมายที่พลิกเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นสิ่งที่เป็นสื่อในอนาคตที่ไม่แน่นอนนี้ละครับ สื่อจะจะมีประเภทของสื่อที่ชัดเจนใหม่ครับประเภทไหนน่าเชื่อถือประเภทไหนขึ้นนำคนอื่นได้

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับผมเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 8 ว่าการจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้างครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: เงื่อนไขค่อนข้างมากผมอาจจะไล่เรียงไม่หมดและที่สำคัญก็คือผมไม่สามารถจัดเงื่อนไขให้มันชัดเจนได้ คือสันติวิธีที่จะเกิดขึ้นได้มันต้องมีพื้นที่ทางสังคมซึ่งเป็นวัฒนธรรมเป็นฐานรองรับ ตรงนี้สำคัญมากนะครับ ถ้าเราไม่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมเป็นฐานรองรับมันจะทำให้กิจกรรมที่ว่าด้วยสันติวิธีไม่รู้จะขับเคลื่อนได้อย่างไรนะครับ เราต้องจัด ๆ ให้มีพื้นที่ทางสังคม ความเชื่อคือเราพูดถึงสันติวิธี บังเอิญสันติวิธีเป็นคำที่ถูกนำมาใช้จากการที่เราเปลี่ยนมาจากภาษาต่างประเทศใช่ไหมครับ ที่นี้เราก็พยายามที่จะใช้เช่นกรณีที่เราเป็นคนในเอเชียมียอมรับวัฒนธรรมของอินเดีย เราก็พยายามมองไปที่ประเทศอินเดียมองไปที่ท่านมหาตมะ คานธีหรืออะไรก็แล้วแต่นี้ก็คือพยายามหาพื้นที่ในมิติทางวัฒนธรรมความเชื่อเป็นฐานรองรับด้วยนะครับ ซึ่งผมเข้าใจว่าในกรณีที่ว่านี้นะครับประเทศไทยเราพื้นที่ส่วนนี้มีน้อย มีน้อยก็คือหมายความว่าพื้นที่ทางวัฒนธรรมของเรานี้เหมือนกับที่เราทำให้มีพื้นที่ของความหมายแบบสันติวิธีน้อยเกินไปทั้งที่ความเป็นจริงแล้วนี้ ยกตัวอย่างก็แล้วกันนะครับเช่น ถ้าเราเป็นชาวพุทธเราต้องมีพื้นที่ทางความเชื่อ และพื้นที่ทางความเชื่อทำให้มันเกิดความรู้สึกว่าใช้ความรุนแรงไม่ได้ นึกถึงภาพออกไหมครับว่าพื้นที่ทางสังคมมันสำคัญมาก ในสมัยทาลาโมะองค์ปัจจุบันองค์ที่ 14 ยังเป็นประมุขอยู่ที่ทิเบต ตอนนั้นท่านอายุน้อยยังไม่ได้ขึ้นมายุ่งในอำนาจเต็ม นะครับ ตอนที่กำลังของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจีนบุกเข้าไปยึดเข้าถึงลาซาและกักริทาทัพไป คือรู้ล่วงหน้าว่ากองกำลังจะมายึดทิเบตแล้วนะ มีการประชุมระดับผู้นำเพราะตอนนั้นทาลาโมะอยู่ยังน้อยจึงต้องมีคณะเป็นผู้ตัดสินใจแทน มีการประชุมกันว่าจะต่อสู้กับจีนอย่างไรก็มีการเสนอให้ใช้กองกำลังเพื่อเข้าไปปะทะ ท่านทาลาโมะตอนนั้นอายุน้อยนะครับได้กล่าวในที่ประชุมว่าทำอย่างนั้นได้อย่างไร เราทำไม่ได้เราทำไม่ได้ ท่านเป็นพระเป็นผู้นำด้วยนะครับเราทำไม่ได้เพราะที่เราทำเราต้องปกป้องพื้นที่ความเป็นพุทธะ และถ้าเราไปฆ่าคนอื่นเราจะปกป้องความเป็นพุทธะได้อย่างไรก็เท่ากับเราเสียพื้นที่ ถ้าเราบชนะ แต่เราไม่ได้เป็นชาวพุทธที่ดีอีกต่อไป และสุดท้ายทาลาโมะจึงลี้ภัยออกจากทิเบตก็ไปอยู่ที่อินเดีย และสุดท้ายจนเวลาผ่านมานานจนกระทั่งปัจจุบันนี้ครับ ผมเข้าใจว่าถ้าตอนนั้นทาลาโมะสู้ด้วยกองกำลังทหารสุดท้ายก็แพ้ครับ เพราะไม่มีทางที่จะต่อสู้กับกองกำลังพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ครับ คนทิเบตหิบบมือเดียวและเขาก็ยึดทิเบตไปได้และทิเบตก็เป็นมณฑลหนึ่งของจีน แต่ปรากฏว่าการที่ทาลาโมะไม่สู้หนีออกมาอยู่อินเดีย ปัจจุบันจึงทำให้คนทั่วโลกชื่นชมวิถีแบบทาลาโมะวิถีแบบคนทิเบต คนทั่วโลกหันมาชื่นชมทาลาโมะได้รางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ปัจจุบันคนทั่วโลกชื่นชมท่านและสิ่งที่ท่านพูดถึงคืออะไรครับ คือกำลังพูดถึงมิติทาง

วัฒนธรรมที่ว่าเราเป็นพุทธเราไม่สามารถลุกขึ้นมาฆ่าผู้อื่นเพื่อรักษาแผ่นดินแห่งความเป็นพุทธไว้ได้ ผมเข้าใจว่าในกรณีนี้ประเทศไทยเราไม่ได้พูดเพื่อตำหนิใครแต่พูดเพื่อที่จะบอกว่าเราเป็นพุทธด้วยกันเขาก็เป็นพุทธทำไหมเราไม่ใช้วิธีนี้ ถ้าเรามีพื้นที่แบบนี้ประชาชนคนไทยทั้งประเทศจะไม่เรียกร้องให้รัฐใช้ความรุนแรงกับพี่น้องชาวมุสลิม เพราะการที่เราจะไปทำความรุนแรงกับชาวมุสลิมก็ไม่ใช่วิธีของชาวพุทธ ผมเข้าใจว่าพวกเราเองที่เป็นชาวพุทธก็จะมีความรู้สึกรับไม่ได้ถ้ารัฐจะไปปราบปรามพี่น้องประชาชน เราได้รับไม่ได้ที่ใครคนหนึ่งจะไปใช้ความรุนแรงอีกกลุ่มหนึ่ง และพอเรารับไม่ได้ปุ๊บนั้นและครับคือเราเปิดพื้นที่ให้กับสันติวิธี นี่คือนิยามทางวัฒนธรรมนะครับ ผมเข้าใจว่านอกจากมิติทางวัฒนธรรมแล้วยังมีมิติทางกฎหมายมิติทางการเมืองใช้ไหมครับ ที่ไม่ว่าใครก็แล้วแต่ถ้าใช้ความรุนแรงแล้วไม่มีพื้นที่ทางการเมืองสำหรับคน ๆ นั้น พรรคการเมืองนักการเมืองคนไหนก็แล้วแต่ที่ใช้ความรุนแรงที่ใช้จากหาบคายใช้ความคิดที่จะเบียดเบียนคู่แข่งทางการเมือง ถ้าในกรณีที่ทำนี้ทำให้เกิดบรรทัดฐานที่ว่านี้ นึกถึงภาพนะครับ นักการเมืองคนได้เคยใช้จาก เพื่อชักจูงโน้มน้าวให้ไปฆ่าให้ไปทำลายคนอื่นจะต้องไม่มีพื้นที่ทางการเมืองอีกแล้ว แต่ปัจจุบันนี้ไม่ใช่เรามีพื้นที่ให้กับคนเหล่านี้ที่ชวนให้ไปฆ่ากัน ไปดบตีกันชวนให้ไปทะเลาะกัน ผมเข้าใจว่าถ้าเราขยับจากพื้นที่ทางวัฒนธรรมให้กับพื้นที่ทางการเมือง สำหรับสันติวิธีนะครับและผมเข้าใจว่าสุดท้ายมันก็จะมียพื้นที่ในทางสังคมในมุมมองกว้าง ก็คือใครที่นิยมสันติวิธีหรือปฏิบัติการสันติวิธีจะได้รับการเชิดชูจะได้รับการยกย่อง และผมเข้าใจว่านั่นและครับกระบวนการสันติวิธีมันจะเกิดปัจจัยทั้ง 3 ประการนี้คือ ปัจจัยในมิติทางวัฒนธรรมก็ทำให้หมายถึงความเชื่อทางศาสนาด้วย ปัจจัยทางด้านการเมืองหรือเขาเรียกว่ามารยาทหรือวัฒนธรรมการเมืองสุดท้ายสูงสุดก็คือพื้นที่ทางสังคมที่เป็นค่านิยมในสังคม ที่คนไทยรู้สึกได้ถึงความรักเกลียดรักเกลียดในที่นี้ไม่ได้เกลียดคนนะครับเรานึกถึงภาพถ้าเราเกลียดอะไรซักอย่างเราไม่มียอยากเข้าไปจับไปต้องใช้ไหม คือเราเกลียดความรุนแรงและผมเข้าใจว่านั่นคือสิ่งที่ป็นปัจจัยที่จะทำให้สันติวิธีเกิดขึ้นในสังคมไทย

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับผมเรียนถามอาจารย์ว่าแล้วมิติทางการศึกษารับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: อันนี้สำคัญครับสำคัญ ที่นี้ที่ผมพูดทั้ง 3 ส่วนที่ผมพูดถึงนี้ต้องไปปรากฏอยู่ในมิติทางการศึกษา นั่นก็คือหมายความว่าไม่ว่าเราจะไปเรียนสาขาอะไรนะครับ แต่หมายความว่าทุก ๆ สาขาเหล่านั้นจะต้องมีกระบวนการที่ทำให้คนรู้สึกได้ถึงสันติวิธีในความหมายที่ว่านี้นะครับ และสันติวิธีที่เราพูดถึงนี้อ่าไปคิดกันว่าเรื่องคนกับคนนะครับ สันติวิธีที่ว่านี้รวมไปถึงคนกับธรรมชาติและผมเข้าใจว่าในกรณีนี้มันเป็นกรณี queการศึกษาจะต้องสามารถเชื่อมโยงให้เกิดความหมายที่เชื่อมโยงให้เกิดความหมายขึ้นในจิตใจของประชาชนได้ สำคัญมากครับผมไม่ได้พูดในความหมายว่าการศึกษาว่ามันสำคัญทุก ๆ ส่วน คือเป็นไปไม่ได้เลยที่เราจะมีมิติทางวัฒนธรรมความเชื่อโดย

ไม่ให้การศึกษาซะใหม่ครับ เป็นไปไม่ได้ที่เราจะมีพื้นที่ทางการเมืองที่เราจะเชิดชูสันติวิธี โดยที่ไม่ให้ความรู้ทางการเมือง และเป็นไปไม่ได้เลยในสังคมทุก ๆ ส่วนที่จะมีสันติวิธีอยู่โดยไม่มีการศึกษา เพราะปัจจุบันเราพูดถึงอะไรก็ต้องผ่านการศึกษาทั้งนั้นและครับ

ผู้สัมภาษณ์: ครับจะเรียนถามในข้อที่ 9 ครับว่าข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือไม่ถึงกับเป็นข้อเสนอแนะครับว่า แต่ผมคิดว่าในความหมายของผมที่อยากจะเสนอแนะก็คือ ผมเข้าใจว่าถ้าเราอยู่ในโลกที่มันสับสนวุ่นวายเนะครับ เราก็จะหลงลืมอะไรบางอย่างไปที่สำคัญก็คือที่สำคัญก็คือผมเข้าใจว่าถ้าเราอยู่ในความวุ่นวายเราต้องตื่นตระหนกและความตื่นตระหนกนี้ ทำให้เราทำในส่วนที่มันเป็นสัญชาตญาณก็คือเอาตัวรอด ผมเข้าใจว่าสิ่งที่ผมอยากจะพูดเตือนก็คือเราต้องไม่ตื่นตระหนก ที่สำคัญในความหมายก็คือในสังคมใบนี้สังคมโลก อันนี้ เราจะต้องมีความรู้สึกได้ถึงความเชื่อมั่น เชื่อมั่น ศรัทธา ความเป็นมนุษย์ที่มันไม่ได้เป็นมนุษย์อยู่คนเดียวคนเดียว ความเป็นมนุษย์ก็คือ Humanity คือหมายความว่าความเป็นมนุษย์ที่พวกเราเป็นปัจเจกทุกคน หน้าตาอาจแตกต่างกันแต่เรามีความเป็นมนุษย์เรากัน และความเป็นมนุษย์ร่วมกันเนะครับ และผมเข้าใจว่าความเป็นมนุษย์ชาติมันมีความหมายที่สำคัญ ปัจจุบันผมเข้าใจว่าพวกเราจำนวนหนึ่งลืมหรือสูญเสียความเชื่อมั่นในพลัง เพราะอะไรก็ไม่รู้สิ่งที่ผมอยากจะเตือนก็คือ คนเราต้องกลับมาสู่ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ร่วมกัน แม้จะมีสิ่งเร้าร้ายในมนุษย์บางคนและนั่นก็คือสิ่งที่เราต้องเห็นใจ เหมือนกันว่าเราพูดถึงความเป็นมนุษย์เนะครับที่มีความงดงาม ขอโทษนะครับ ถ้าเราเป็นมนุษย์พอดีเรามองหน้ากันปุบ ไม่พูดอะไรเรายังสื่อสารกันได้เลยใช่ไหมครับ ซึ่งเราไม่สามารถทำอย่างนี้กับสัตว์ได้ใช่ไหมครับ และความเป็นเช่นที่วุ่นเนะครับผมเข้าใจว่าเราเชื่อมั่นและพอเราเชื่อมั่นมันทำให้เรารู้สึกได้ว่าถ้าจะมีมนุษย์ซักคนหนึ่งเขาทำอะไรที่ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเราก็จะมองในความหมายว่าเป็นความผิดไป ปัจจุบันเรากับมองความผิดแบบนั้นเป็นสิ่งปกติว่านี่คือความเป็นมนุษย์ สิ่งผมเข้าใจว่า ความรู้สึกแบบนี้มันทำให้เราสูญเสียความเชื่อมั่นในตัวมนุษย์ในเพื่อนมนุษย์และในความเป็นมนุษย์ไป และพอเป็นเช่นนั้นปุบ ทำให้เราว่าเว่ โดดเดี่ยว มีชีวิตอยู่อย่างเปลี่ยวเหงา ตรงเนะครับไม่ว่าจะเรื่องการเมืองก็คิดเรื่องการศึกษามิ่ว่าจะเรื่องอะไรทั้งหมดทั้งมวลน่าเสียดายมากที่เราอยู่ท่ามกลางวิกฤต ขอโทษนะครับในการศึกษาเช่นระหว่างครูกับนักเรียนเนะครับ บางทีครูก็สูญเสียความเชื่อมั่นในความรู้สึกดี ๆ ให้นักศึกษาซะใหม่ครับ พยายามจะเอากฎเกณฑ์หาวดระแว่วนักศึกษาจะลอกนักศึกษาจะทำอะไร ตรงนี้ก็ทำให้นักศึกษาสูญเสียพลังที่จะศึกษาไปแล้ว ผมเข้าใจว่ากรณีที่เราพูดถึงเนะครับในทุก ๆ เรื่องเนะครับ ไม่ใช่มิติทางการเมืองเท่านั้นไม่ใช่มิติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแต่ที่สำคัญที่สุดก็คือ ต้องกลับมาสู่ความเชื่อมั่นในความเป็นมนุษย์ที่เราทุกคนเป็นร่วมกันและเราสามารถที่จะสื่อสารอะไรบางอย่างกันได้ แม้จะมีอะไรบางอย่างซึ่ง

เป็นเรื่องมันเกิดขึ้นบางช่วงขณะ แต่ต้องอย่าลืมว่านั่นเป็นเกิดขึ้นช่วงขณะสั้น ๆ ช่วงขณะที่แท้จริงคือช่วงขณะที่เรามีความงดงามให้แก่นัก

ผู้สัมภาษณ์: ครับกระผมขอกราบขอบคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงครับ ที่ได้ให้ความเมตตาในการให้ข้อมูลในครั้งนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาและร่วมหาทางออกในการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธีครับ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงครับ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2555 เวลา 13.30 น. จังหวัดเชียงใหม่

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ว่า อาจารย์คิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องใดบ้าง และสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมได้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมคิดว่าสาเหตุความขัดแย้งทางการเมืองหลังปี 2535 ความขัดแย้งจริง ๆ ที่เกิดขึ้นหลังปี 35 เรื่อยมาจนมาถึงรัฐธรรมนูญปี 40 เรื่อยมาจนถึงทักษิณ ความขัดแย้งเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง ทางเศรษฐกิจก่อน ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจหลังปี 35 เป็นต้นมาก็คือว่า ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทำให้สังคมชวานาสัญญสลายไป เมื่อสังคมชวานาสัญญสลายไปคนที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นชวานา มีชีวิตอยู่ที่ปลูกข้าวเพื่อขาย เขาเริ่มทำงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น การทำงานนอกภาคเกษตรเขาเริ่มต้องใช้ทักษะส่วนตัวมากขึ้น ต้องเผชิญความเสี่ยงด้วยตัวเองมากขึ้น และอื่น ๆ ดังนั้น ไอ้กระบวนการนี้จึงทำให้เกิดคนกลุ่มใหม่ขึ้นมาในสังคมไทย คนกลุ่มนี้อาจารย์นิใช้คำว่าชนชั้นกลางใหม่ แต่สำหรับผม ผมเรียกเขาว่าคนที่อยู่ในภาคการผลิต (Informal Sector) ภาคการผลิตไม่เป็นทางการ และคนกลุ่มนี้เองก็อยากจะมีพื้นที่ทางการเมืองของเขา ดังนั้นคนกลุ่มนี้เองจึงพยายามหาพื้นที่ทางการเมือง มันประจวบเหมาะ กับ ทักษิณ ได้มองเห็นประเด็นนี้ ทักษิณก็เอื้อมมือลงมา ช่วย Informon Sector ช่วยอย่างไร ช่วยโดยการทำให้เขามีโอกาสก้าวหน้า ไม่ว่าจะเป็นการ หมู่บ้านละลั่นและอื่น ๆ รวมไปถึงว่าช่วยให้เขาลดความเสี่ยง เช่น 30 บาทรักษาทุกโรค ดังนั้นถ้าหากเรามองแบบนี้ ไอ้ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2530 เรื่อยมาผ่าน 35 ท้ายสุดมันทำให้เกิดกลุ่มใหม่ ซึ่งหลุดออกมาจากชวานา เขาไม่ได้เป็นชวานาแล้ว เขาเริ่มมาทำงาน ผมใช้คำว่า Informon Sector คือ ภาคการผลิตไม่เป็นทางการ เป็นชนชั้นกลางใหม่ใช้ทักษะส่วนตัวในการประกอบอาชีพ คนตรงนี้ อยากจะมีพื้นที่ทางการเมือง คนตรงนี้อาจจะได้รัฐบาลที่คอยหนุนหลังเขา ดังนั้น ทักษิณ ก็ได้โผล่มาตรงนี้ พอทักษิณโผล่เข้ามาเสร็จ การที่ทักษิณสามารถครอบครองตรงนี้ได้ มันจึงทำให้เริ่มขัดแย้ง กับสิ่งที่เราเรียกว่าชนชั้นกลาง เพราะชนชั้นกลางพวกนี้คือกลุ่มที่เคยได้เปรียบจากระบบเดิมมาตลอด ชนชั้นกลาง

กลุ่มนี้คือคนที่วิ่งเข้าไปสู่ทหาร วิ่งเข้าไปสู่สื่อสี่เหลือง วิ่งเข้าไปสู่พระมหากษัตริย์ ดังนั้นถ้าให้ผมตอบข้อแรกก็คือ สาเหตุของความขัดแย้งที่สำคัญก็คือ ความเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดชนชั้นกลางรุ่นใหม่อยู่ในภาคการผลิต Informon Sector และชนชั้นกลางรุ่นใหม่ที่อยู่ในภาคการผลิต Informon Sector เขาก็อยากได้ส่วนแบ่งในทางการเมืองมากขึ้น ทำให้เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มชนชั้นกลางเก่าหรือกลุ่มทุนเดิมที่ Enjoy อยู่กับเศรษฐกิจแบบนั้น จึงเกิดการปะทะกันขึ้นมา

ผู้สัมภาษณ์: มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 จึงยังคงมีความต่อเนื่องจนถึงในปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: มีปัจจัยอะไรบ้างสำคัญที่ทำให้ ความขัดแย้งทางการเมืองภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีความต่อเนื่อง ก็คือสังคมไทยไม่สามารถจะ Absorb ดูดซับเอาคนกลุ่มนี้เข้ามาได้ ด้วยเหตุที่ว่า ถ้าหากเรามองพัฒนาการทางเศรษฐกิจไทยแล้ว หลังปี 2500 เป็นต้นมามันได้สร้างชนชั้นกลางกลุ่มหนึ่งขึ้นมา และชนชั้นกลางกลุ่มนี้มีความสุขอยู่กับการปกป้องคนกลุ่มนี้ ดังนั้นคนกลุ่มนี้เองจึงไม่ยอมรับหรือไม่สามารถทนได้ต่อรัฐ คือรัฐบาลที่มาดูแลชนชั้นล่าง ซึ่งแปลว่าเอาส่วนแบ่งเขาไป ดังนั้นความขัดแย้งที่เกิดต่อเนื่องกันมา ก็คือรัฐไทย หรือชนชั้นนำไทย ไม่สามารถดูแลหรือ Absorb ควบคุมคนกลุ่มนี้ได้ โดยเฉพาะชนชั้นกลาง

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์คิดว่ากระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: ความขัดแย้งทางการเมืองภายหลังพฤษภาทมิฬมีแนวโน้มความรุนแรง เราเห็นได้ชัดว่าหลังพฤษภาทมิฬแล้วมันก็มีปี 49 รัฐประหารปี 2549 พ.ศ. 2552 ฆ่ากัน พ.ศ. 2553 ฆ่ากัน ดังนั้นชี้ให้เห็นเลยว่า ถ้าหากรัฐไม่สามารถ Absorb คนกลุ่มใหม่ได้ ความขัดแย้งตรงนี้เกิด การที่ไม่ Absorb ก็แปลว่า คุณไม่เปิดพื้นที่ทางการเมือง หรือ ไม่จัดสรรการแบ่งสรรพหุการให้คนอย่างเท่าเทียมกัน นี่ถึงอีสานบ้านคุณก็ตาม เชียงใหม่ก็ตาม ชาวนาเราทั้งหมดมีรายได้จาก Informon Sector หมดเลย เป็นส่วนใหญ่ ทางเหนือนี้ รายได้จาก Informon Sector 74% ทางอีสาน 79% ทั่วประเทศ 62% จะเห็นได้ว่า Informon Sector ใหญ่มาก ใหญ่จนกระทั่ง คุณไม่แบ่งปันผลประโยชน์ให้เขาไม่ได้ เพราะเขาใจมัยว่า Informon Sector นี่เขาไม่ได้ประโยชน์อะไรจากรัฐเลย เช่น หาบเร่แผงลอย เขาไม่ได้เสียภาษีจริงแต่เขาไม่ได้รับการปกป้องจากรัฐ ดังนั้นการที่ทักษิณให้ 30 บาท มันช่วยเขาโดยเฉพาะเลย หรือเรียนฟรี ซึ่งก็ไม่ฟรีจริง แต่มันก็ดีขึ้น ดังนั้นแนวโน้มความรุนแรงก็จะมีอีกนานถ้าหาก เราไม่สามารถ Absorb หรือดูดซับเอาคนกลุ่มใหม่ เข้ามาร่วมในการแบ่งสรรผลประโยชน์ให้กับเรา

ผู้สัมภาษณ์: ชนกลุ่มใหม่ก็คือ ชนชั้นกลางใหม่ใช่ไหมครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ชนชั้นกลางใหม่ ที่หลุดออกมาจากชาวนา

ผู้สัมภาษณ์: มีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ถ้ามองว่าความขัดแย้งนี้ จะคลี่คลายยังไงให้ประสบผลสำเร็จผมไม่รู้ เอาเป็นว่ามันจะคลี่คลายได้อย่างไร ผมคิดว่าตอนนี้เอง ชนชั้นนำไทยหรือชนชั้นกลางเก่าจำเป็นจะต้องคำนึงถึงว่าระบบการเมืองจะต้องเอื้อประโยชน์ให้กับคนอย่างกว้างขวาง ทุกหมู่เหล่า อย่าเพิ่งไปประณามว่านี่ประชานิยมนั่นเอง ลองสร้างระบบสวัสดิการของรัฐ ที่ดีขึ้น ขอมรับว่าคนข้างล่างเขามีสิทธิ์เท่ากับเรา ซึ่งถ้าหากทำตรงนี้ได้ ผมเชื่อว่าความขัดแย้งจะค่อย ๆ คลี่คลาย อย่างกรณีรัฐบาลนี้ซึ่งผมไม่ค่อยชอบเลยไ้รัฐบาลปู แต่ประเด็นหนึ่งที่เขาทำ ผมคิดว่าเขาได้ใจในทันทีคือทำให้ลำดับของการรักษาพยาบาลเท่ากัน ข้าราชการ กองทุนสวัสดิการ 30 บาทเหมือนกัน เริ่มต้นจากการเหมือนคือว่า ถ้าคุณประสบอุบัติเหตุ คุณเข้าได้ เท่ากัน โอเค อย่างเนี้ย เพราะฉะนั้นถามว่าจะมีอะไรทำให้สำเร็จมัย ผมไม่รู้ ระยะยาวอยู่ แต่จะให้คลี่คลายยังไงก็คือ ทำให้เสมอภาค แบ่งปันผลประโยชน์ของรัฐให้แก่พลเมืองทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

ผู้สัมภาษณ์: มีแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: เอ่อ ผมมีแนวทางอะไรมัยในการแก้ไข คงไม่มีแนวทางอะไรชัด ๆ เพียงแต่ผมอยากจะให้ โดยส่วนตัวผม โดยหน้าที่และก็โดย สิ่งที่ผมทำ ผมก็พยายามจะทำให้คนในสังคมไทยมองเห็นซึ่งกันและกัน แปลว่าอะไร แปลว่าชนชั้นกลางมักจะมองคนชนบทว่าโง่ จนเจ็บถูกซื้อเสียง ผมพยายามจะเขียนบทความหรือเขียนหนังสือเพื่อบอกกับเขาว่า มันมีความเปลี่ยนแปลงแบบนี้แบบที่พูดมาเมื่อกี้ เพื่อให้เขาเข้าใจกัน แนวทางนี้ช่วยอะไรมัย ผมคิดว่าถ้าหากเราเข้าใจโครงสร้างและความเปลี่ยนแปลง สังคมไทยก็จะเข้าใจอะไรมากขึ้น และความเข้าใจอะไรที่มากขึ้น การมองเห็นซึ่งกันและกัน มันน่าจะทำให้ เราลดความเกลียดซึ่งกันและกันลงไป

ผู้สัมภาษณ์: มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมคิดว่าตอนนี้ทุกคนกำลังคิดถึงสันติวิธีทุกฝ่าย เพียงแต่ว่าระหว่างมันกับเอ็น มันไม่ไปด้วยกัน เพราะฉะนั้นมันจึงเกิดความขัดแย้ง คุณจะพบว่าไม่ว่าสีเหลือง ชุมชน นสีแดง ชุมชน นทุกคนประกาศสันติวิธีเพียงแต่ว่ามันยังไม่เป็นจริง ด้วยเหตุผลสองอย่าง อย่างแรกก็คือทั้งเหลือง ทั้งแดงไม่สมารถยึดสันติวิธีจริง ๆ อย่างที่สอง ทั้งเหลืองทั้งแดงเองเป็นองค์กรที่ ใช้คำว่าได้ใจไว้การจัดตั้งอย่างเป็นระเบียบ ดังนั้นโอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งโดยกลุ่มคนที่ทุกคนโทรลไม่ได้ มีสูง ดังนั้นสิ่งสำคัญในวันนี้ก็คือว่าความรุนแรงไม่เป็นผลประโยชน์ต่อใครสักฝ่ายเลย ไม่ว่าเหลือง แดง รัฐบาล ชนชั้นนำเดิม หรืออื่น ๆ ดังนั้นทุกคนจึงต้องหาวิธีการในการที่จะทำให้เกิดสันติจริง ๆ

เช่น ทำให้การ ออกาไนซ์ มันมีการควบคุมความรุนแรงได้ สมมติคุณกับผมคุณเป็นแดงอุบล ฯ ผมเป็นแดงโคราช เวลาไปมีอบ สมมติแดงโคราชใจร้อนไปตีเขา ที่ผ่านมาเป็นอย่างนี้ แต่ต่อไป สมมติแดงโคราชจะดี แดงอุบล ฯ ต้องห้าม นั่นคือการควบคุมด้วยวิธีคิดหรือวิธีรู้สึกแบบสันติวิธี เอ้อ ถามว่ามีแนวโน้มเป็นไปได้มั๊ย ผมคิดว่า จากนั้นไป ถ้าหากจะเกิดความรุนแรงก็ว่ามันเกิดขึ้นจากความตั้งใจ แต่ถ้าเกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุผมคิดว่าจะเกิดขึ้นน้อยลง ในกรณีของเดือนพฤษภา ปีที่แล้ว ปี 53 ผมคิดว่าอย่างนี้ คือเกิดการใช้กำลังโดยจงใจ แต่ท้ายสุดก็คือว่าคุณจงใจให้เกิดแบบนี้ คุณเสียสละก็คือ ผมเห็นว่าในอนาคตตัวสังคมเองจะเป็นตัวที่ค่อย ๆ ตะล่อม ให้ทั้งหมดใช้สันติวิธีมากขึ้น คงจะมีนักสันติวิธี เอาเข้ามา คิดกันให้มากขึ้น

ผู้สัมภาษณ์: หากจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ในสังคมไทยจะมีแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: หากนำความคิดสันติวิธีมาแก้ปัญหาความขัดแย้ง ก่อนที่จะคิดเป็นสันติวิธีที่เป็นหนึ่ง สอง สาม สี่ ผมคิดว่าเราต้องสร้างอะไรก่อน เช่น เราต้องสร้างสันติธรรม คือเราต้องยอมรับเสียงแตกต่างกันให้มากกว่านี้ การที่คุณใช้ความรุนแรงโดยไม่มีสันติธรรมจะต้องถูกประณาม เหมือนกับ ไอ้คนต่อयरเจตุ จริง ๆ แล้วเราต้องประณามมัน ไม่ใช่ในเฟสบุ๊คที่บอกว่า อู๊อู๊ เป็นวีรบุรุษ ถ้าอย่างนี้ คุณไม่มีสันติธรรม ดังนั้นวิธีที่จะแก้ปัญหาได้ เราต้องเตือนทุก ๆ ฝ่าย เราต้องเตือน เราในที่นี้หมายถึง คนทั้งสังคมนะ เราต้องเตือนทุก ๆ ฝ่ายว่าเราจะต้องมีสันติธรรม มองเห็นความแตกต่างของเพื่อนและหาทางอยู่ร่วมกับคนที่ไม่เหมือนเราให้ได้ อันนี้คือสันติวิธี ถามว่าการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีจะเกิดขึ้นเร็วนี้มั๊ย ก็คงจะต้อง เพสอเวย์ (Pass Away) รอเวลาอีกสักพักหนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์: การจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: ตอนนี้เนี่ย แนวทางสันติวิธีค่อนข้างจะเดินหน้าดี เพราะว่า สังคมเริ่มเห็นว่าการรุนแรงไม่มีผลดีต่อใคร เพียงแต่ว่ายังไม่มีใครที่จะรวมกลุ่มแล้วก็แสวงหาวิธีการที่เป็น หนึ่ง สอง สาม สี่ วิธีการสร้างสันติธรรมและอื่น ๆ เงื่อนไขที่สำคัญก็คือ พลังทางสังคมจะต้องสนับสนุนสันติธรรมให้ได้ เพราะฉะนั้นสังคมจะต้องเข้าใจและรับรู้ถึงสันติธรรมให้สูงขึ้น

ผู้สัมภาษณ์: ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

ผู้ให้สัมภาษณ์: ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางความขัดแย้ง โดยสันติวิธี ก็คือ ทำอย่างไรให้คนไทยฉลาดขึ้น ทำอย่างไรให้เราไม่ฆ่ากันเพราะแค้นความเห็นไม่ตรงกัน เพื่อที่จะ ถ้าหากเราไม่ฆ่ากัน มองเห็นซึ่งกันและกัน ผมคิดว่าโอกาสที่เกิดสันติธรรมก็จะสูงขึ้น ถ้าไม่มีสันติธรรมไม่มีการเรียนรู้ที่จะอยู่กับคนที่อยู่ร่วมกับเราอันนี้เป็นไปไม่ได้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2555 เวลา 13.30 น. กรุงเทพมหานคร

ผู้สัมภาษณ์: ถามท่านอาจารย์ครับ ว่าสาเหตุความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 ครับ มีสาเหตุในเรื่องใดและสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในเรื่องใดบ้าง ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: จากปี 35 ไข่ม้อย พฤษภาทมิฬ มันเกิดความขัดแย้งรุนแรง ที่เราเรียกว่าก่อนข้างรุนแรง แล้วก็จริง ๆ แล้วก็ไม่เคยเจอ ตั้งแต่ครั้งนั้นไข่ม้อย เราก็ว่ามันรุนแรงมากแล้ว มีการเผาบ้านเผาเมืองกัน มีการยิงกัน ฆ่ากันรวมกลุ่มกันเท่าที่เห็นมาก็น่าจะเยอะ คือตั้งแต่ปีผ่าน ๆ มาจนกระทั่งปี 35 ถัดจากปี 35 มามันเป็นไงมันก็มาเรื่อย ๆ ถูกมั้ย ก็เป็นไปตามวิถีทางการเมืองซึ่งมันก็จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพราะเล่นกันคนละบทบาทหน้าที่ ฝ่ายค้าน ฝ่ายรัฐบาล พรรคไหน ๆ ก็เล่นกันตามเกมการเมือง วุ่นวายอะ จนกระทั่งมาถึงปีอะไร

ผู้สัมภาษณ์: ปี 48-49 ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: อืม เริ่มมาตั้งแต่ปี 47 ไข่ม้อย 47 48 49 มาเรื่อย ๆ จนกระทั่งมา 49 คำถามก็คือ สาเหตุคืออะไร

ผู้สัมภาษณ์: ครับ สาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: สาเหตุก็คือคนนั้นแหละ สาเหตุคือ ขณะนี้เรามีมุมมองที่ต่างกันมุมมองของคนที่เป็นตัวเล่นอยู่ในการเมืองมุมมองต่างกัน ผลประโยชน์ต่างกัน ตัวเล่นนั้นแหละ ตัวนักการเมืองเอง ตัวนักการเมือง ส่งไปถึงคนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งผู้เกี่ยวข้องก็ตัวประชาชนเองด้วย ประเด็นแรกคือเรื่องของผลประโยชน์ผลประโยชน์ต่างกัน มองคนละมุมหรือว่าคนหนึ่งได้ผลประโยชน์ คนหนึ่งเสียผลประโยชน์เสร็จแล้วมันก็พัฒนาไปถึงเรื่องความเชื่อ

ผู้สัมภาษณ์: ความเชื่อในที่นี้หมายถึง ความเชื่อทางอุดมการณ์มั้ยนครับ หรือความเชื่อในเรื่องอะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: มัน จริง ๆ มันก็ เดิมอาจจะมียุทธศาสตร์ เสร็จแล้วอุดมการณ์ก็เปลี่ยน ไม่มีแล้ว เป็นความเชื่อเป็นความรู้สึก ไข่ม้อย กลายเป็นอย่างนั้นไป มันเป็นคนชอบ ความไม่ชอบแล้วก็พัฒนามาเป็นความเกลียดชัง คำถามก็คือแล้วสาเหตุจริง ๆ มันคืออะไร มันมีหลายอย่างนะมีเรื่องผลประโยชน์ มีเรื่องของนี่เราเอาความรู้สึกเข้ามาใช้กันเยอะมาก เรื่องความรู้ความเข้าใจ เรื่องข้อมูลข่าวสาร เรื่องระบบที่มันฝังรากลึกมานาน ในสังคมวิวัฒนาการไทย วันหนึ่งมันก็จะเกิดขึ้นมา มันถูกกดมาเยอะ และวันนี้ก็คือในเรื่องของความเชื่อที่ต่างกันกลายไปเป็นความรู้สึกกลายไปเป็นความเกลียดชังไป

ผู้สัมภาษณ์: อันนี้คือ คือสาเหตุหลักเลยไข่ม้อยครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผม เวลาผมทำเรื่องนี้ผมไม่อยากฟังตรง เพราะว่า ผมไม่ใช่ผู้ขัดแย้งเวลาเราทำเรื่องนี้ เราจะไปบอกว่าปัญหามันคือเรื่องนี้ ๆ จริง ๆ ไม่รู้มัน ไซ่หรือเปล่า มันก็แค่เป็นคนอยู่ด้านนอก แค่เห็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และก็ไม่ว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมันจริงหรือเปล่า เพราะฉะนั้นถ้าจะให้ดี ๆ ถามว่าสาเหตุมันคืออะไรนี่ก็ต้องไปตามเจ้าตัวคนนั้น แต่มาถึงวันนี้ถามว่ามันมีความขัดแย้งกันจริงหรือเปล่า บางทีผมยังนึกอยู่เลยตกลงมันเป็นความขัดแย้งหรือเปล่า ผมมองไปถึงนั้นว่าตกลงมันเป็นความขัดแย้งจริง ๆ มั้ย และขัดแย้ง ขัดแย้งใครกับใคร ทางการเมืองนะถ้าเราเน้นทางการเมืองใช่มั๊ย ตกลงขัดแย้งกันจริงหรือเปล่า คำถามที่อาจจะต้องตั้งคำถาม มันขัดแย้งกันจริงมั๊ย

ผู้สัมภาษณ์: อันนี้ใน ในมุมมองผมนะครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็คุยกัน

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ก็คือว่า จริง ๆ ผมคิดว่าในระดับบุคคลเองผมคิดว่าไม่น่าจะขัดแย้ง

ผู้ให้สัมภาษณ์: บุคคลหมายถึงชาวบ้านทั่ว ๆ ไปนะเหรอ หรือใคร

ผู้สัมภาษณ์: คือบุคคลที่เป็นของสองฝ่ายนะครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใครละ

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือทั้งบุคคลในที่นี่หมายถึง อาจจะเป็นระดับที่เป็นต้นเหตุของความขัดแย้งครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็พูดมาเลยว่าคือใคร

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือ ทางท่านนายกฯ ทักษิณเอง อดีตนะครับอดีตนายกฯ ทักษิณเอง แล้วก็ทางของคือจริง ๆ ประเด็นความขัดแย้งตอนนี้ผมรู้สึกว่ามันขัดแย้งหลายฝ่ายเกินไปจนไม่รู้ว่า ใครเป็นคู่กรณีกับใคร จนไม่รู้ว่าอีกคนเป็นคู่กรณีกับอีกคนมันโยงไปโยงมาจนบางครั้งมันก็ไม่สามารถแยกได้ว่าสรุปแล้วใครขัดแย้งกับใคร

ผู้ให้สัมภาษณ์: แล้วตกลงมันขัดแย้งจริงหรือเปล่า

ผู้สัมภาษณ์: ก็ในระดับบุคคล ผมคิดว่า ไม่น่าจะขัด อาจจะมี ความขัดแย้งหรือว่าไม่น่าขัดแย้งก็ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์: เพราะว่าถ้าจะถามว่านี่ ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคม ตกลงขัดแย้งจริง ๆ เหมอ ถ้าเราจะตอบโจทย์นี้เรื่องนี้แหละ ตรงนี้ไปบอกเขาว่าที่เราบอกว่ามันเกิดความขัดแย้งมันเพราะอะไร มันมี สิ่งที่มีมันแสดงออกมาของความขัดแย้งคืออะไร

ผู้สัมภาษณ์: สิ่ง que แสดงออกมาของความขัดแย้ง ในมุมมองผมก็มีหนึ่งเรื่องของความคิด ความคิดที่เห็นต่างกันแล้วก็สองในเรื่องของการกระทำไม่ว่าจะระหว่างประชาชนกับรัฐเอง ซึ่งรัฐในที่นี้ก็ยังมีความหลาย ๆ กลุ่ม หลาย ๆ บุคคลที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันก็ต้องมาคิดต่อตกลงแล้วใครขัดแย้งกับใครประชาชนกับรัฐหรือรัฐกับรัฐ หรือรัฐบาลกับฝ่ายค้านเหรอ หรืออะไร

ผู้สัมภาษณ์: คือเท่าที่เห็นในสังคมปัจจุบัน ที่เห็นเป็นรูปธรรมนะครับก็มีในเรื่องของรัฐ รัฐเองกับประชาชนในเรื่องการอย่างเหตุการณ์ปี เมษา 2553 ครับ ก็คือรัฐกับประชาชน กับกลุ่มผู้ชุมนุมครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: เลยเรียกว่าขัดแย้งไหม้ย แล้วเขาขัดแย้งอะไรกัน

ผู้สัมภาษณ์: น่าจะเป็นเรื่องของทางเป็นคือมันอ้างได้หลายสาเหตุครับอาจารย์บางคน อย่างผมคือผมก็เท่าที่ดูในช่วงนะครับ บางคนว่ามาเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม บ้างก็มาเรียกร้องเพื่อที่จะได้สิทธิทำกิน อะไรอย่างนี้นะครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: แล้วสาเหตุมันคืออะไรเราเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตอนเมษา 53

ผู้สัมภาษณ์: ถ้าสาเหตุหลัก ๆ ก็คือผมคิดว่าน่าจะมาจาก การเรียกร้อง หรือการที่จะเอา พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร กลับคืนประเทศไทย ที่กลุ่ม นปช. ครับอาจารย์เข้ามาประท้วงว่าจะประท้วงที่แยกราชประสงค์ครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ทำไมถึงเอาพันตำรวจโททักษิณกลับ

ผู้สัมภาษณ์: อันนี้เท่าที่ฟังมาก็ถือว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจาก

ผู้ให้สัมภาษณ์: ทำไมต้องไม่ได้รับความเป็นธรรม แล้วอะไรที่แสดงถึงความไม่เป็นธรรม

ผู้สัมภาษณ์: ผมคิดว่าไม่ได้รับ อันนี้ในมุมมองนะครับ จากกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงนะครับ ผมคิดว่า หนึ่งการ มันเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของทางอดีตนายกฯ ด้วยแล้วก็เป็นเรื่อง มีข้อกังขาเกี่ยวกับสถาบันที่ไปตัดสินว่ามีความผิดมีอะไรต่าง ๆ จนเป็นเหตุให้มีการ เป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัวไปด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์: เขาไม่ได้รับความเป็นธรรม เมื่อกี้ตอบว่าก็เพราะว่าถูกศาลตัดสิน แล้วก็เกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์แล้วทำไมศาลเขาถึงตัดสินอย่างนั้นล่ะ

ผู้สัมภาษณ์: เพราะว่า มันมีคดีก่อน ในช่วงของรัฐบาลของอดีตนายกฯ สมัยที่สองที่เริ่มมีเหตุการณ์ คือ มีหลาย ๆ หน่วยงานที่เข้าไปชี้มูลว่ามีการทุจริต ไม่ว่าจะเป็นที่ดินที่รัชดาก็ดีหรือว่าเป็นการให้ต่างชาติเพื่อนบ้านกู้ยืม

ผู้ให้สัมภาษณ์: แล้วมันไข่ม้อยแล้วข้อมูล ข้อเท็จจริงมันคืออะไร สองเรื่องนี้ที่น้องพูดเมื่อกี้เรื่องทุจริตหรือว่าต่างชาติกู้แล้วข้อเท็จจริงมันคืออะไร

ผู้สัมภาษณ์: ข้อเท็จจริงของเรื่องนี้ เท่าที่ได้ดูจากสื่อนะครับ โดยส่วนตัวเองผมก็ไม่ได้จ่อเรื่องนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์: มีมัยส่วนหนึ่งนี้มีมัย

ผู้สัมภาษณ์: มีครับมี

ผู้ให้สัมภาษณ์: แล้วศาลเอามาจากไหน

ผู้สัมภาษณ์: ศาลก็ น่าจะมีหลาย ๆ หน่วยงานครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: นี่เป็นส่วนของศาลไข่ม้อย แล้วส่วนของชาวบ้านมีมัย

ผู้สัมภาษณ์: ส่วนของชาวบ้านที่เข้ามา

ผู้ให้สัมภาษณ์: เออ ที่มาเรียกร้องเพราะว่า

ผู้สัมภาษณ์: ไม่มีครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ไม่มีไปคูสติกลงปัญหาคืออะไร ย้อนกลับไป ย้อนกลับไปอีกว่า เมื่อถึงพูดถึงเรื่อง
ทุจริต การอะไรต่าง ๆ ไข่ม้อย แล้วทำไมถึงเป็นอย่างนั้นล่ะ สาเหตุมันเพราะอะไร ทำไมมันจึงมี
เรื่องนี้ขึ้นมา ทำไมเป็นเรื่องของที่ดินที่รัชดาหรืออะไรต่าง ๆ มีการแทรกซึมอะไร ทำไม มันเพราะ
อะไร

ผู้สัมภาษณ์: เพราะว่ามี การ

ผู้ให้สัมภาษณ์: เพราะอะไรถึงเกิดเหตุการณ์นี้ เรากำลังย้อนกลับไป

ผู้สัมภาษณ์: คล้ายกับว่า มีการใช้อำนาจ

ผู้ให้สัมภาษณ์: และนี่คือสิ่งที่แสดงออกมา คือการใช้อำนาจ

ผู้สัมภาษณ์: ครับ โดยการเข้าไปแทรกแซง

ผู้ให้สัมภาษณ์: ทำไมล่ะ ทำไมรัฐใช้อำนาจเข้าไปแทรกแซง เพราะอะไร

ผู้สัมภาษณ์: เพราะว่า เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องครับ แต่ถามว่าประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วม อย่างที่ท่านอาจารย์ว่าก็คือ เข้ามา ประชาชนเข้ามาเพื่ออะไร ตรงนี้ผมคิดว่าน่าจะมาใน
หลายกลุ่ม หลายกลุ่มที่ว่ากลุ่มหนึ่งมาเพื่อที่จะ มาเพราะว่าอาจจะไม่ชอบรัฐบาลอีกรัฐบาลหนึ่ง
แต่อีกกลุ่มหนึ่งมาเพื่อปากท้องในการเรียกร้องสิทธิ ความไม่เป็นธรรม การกดขี่

ผู้ให้สัมภาษณ์: เอาความชอบไม่ชอบมาวัดกันไม่ได้ไง เมื่อถึงได้บอกไปเพราะงั้นถ้า มันอาจจะเป็น
เรื่องจริงก็ได้ว่าความชอบ ไม่ชอบ เพราะงั้นวันนี้เรากำลังพูดถึงสาเหตุกันอยู่ไข่ม้อย ก็ไปคูสติกลง
สาเหตุมันคืออะไร คือเราไล่ ๆ ลงไปอย่างนี้แหละ แล้วก็ไปดูว่าไฉ่ตันเหตุจริง ๆ มันคืออะไร
สาเหตุมันคืออะไร จนกระทั่งมันลูกกลมมาถึงวันนี้ แม้กระทั่งคนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง จากเริ่มต้นไม่มี
คนมาเกี่ยวข้อง เริ่มต้นมันเริ่มจากอะไรก่อนเมื่อถึง คือว่าผลประโยชน์ของตัวเองถูกไข่ม้อย มันก็เกิด
การอะไรไปแทรกแซงเกิดไปคุมทุกสิ่ง เพื่ออะไร เพื่อมาอย่างนี้ ๆ กระบวนการมาถึงวันนี้ตกลง
ชาวบ้านอยู่ตรงไหน ชาวบ้านเพิ่งเข้ามาตรงนี้ เพิ่งมาเกิดคนไทยตายตรงนี้ ก็ไปไล่ดูว่าตกลงปัญหา
คืออะไร แล้วจะแก้ แก้อะไร ยังไงบ้าง ที่ผมถามว่าตกลงสาละนะ เขาได้ข้อมูลมาจากไหน ข้อเท็จจริง
ชาวบ้านรู้มัย คนอื่น ๆ รู้มัย หรือว่าคนในชุมชนแถวอีสานที่ว่านี้ เขารู้หรือเปล่าหรือเขาออกมา
เพราะเขาได้ยินอย่างนั้น คือจะบอกว่ารู้สึกที่ไม่ชอบรัฐบาลใหม่ เอาใจความรู้สึกกันได้หรือ
ใช่ แน่นนอนบางสิ่งบางอย่างใช้ความรู้สึกได้ แต่ บางสิ่งบางอย่างที่มันอยู่ในสังคมที่มีกฎหมายระเบียบ
มีหลักนิติธรรมนิติรัฐมาใช้ความรู้สึกกัน มันมีกฎหมายมีบ้านมีเมืองก็ไปหาว่าตกลงปัญหามันคือ
อะไร

ผู้สัมภาษณ์: เป็นเรื่องของผลประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้อง

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็ไปโล่มาแล้วมีใครเกี่ยวข้องบ้าง ผมไม่ตอบเองหรือพอเห็นมัย

ผู้สัมภาษณ์: ครับ เรียนถามอาจารย์ ในข้อที่สอง ก็คือ ปัญหาอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬปี 2535 จึงยังมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ทำไมเราต้องไปโยงกับพฤษภาทมิฬด้วย จริง ๆ ก็แยกส่วนกันอยู่แล้ว เราน่าจะระบุเลย โอเค แต่ว่าใช้ตัวช่วงระยะเวลาปี 35 เป็นตัวเริ่มต้น แต่จริง ๆ มันอาจไม่ได้โยงเป็นเรื่องเดียวกันจนถึงทุกวันนี้ มันเหมือน พฤษภาทมิฬก็จบไปในเรื่องของมันอะไรอย่างนี้ สิ่งแรกเลยคือความรู้ความเข้าใจของคนต่อระบอบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เรายังไม่จะบอกว่ารู้จริงหรือเปล่า ความรู้พื้นฐานของคนทั่วไป ที่อยู่สังคมต่อระบอบการเมืองการปกครอง โดยเฉพาะระบอบประชาธิปไตย ลองไปถามเขาดู ประชาธิปไตยคืออะไร

ผู้สัมภาษณ์: ถ้าถามแถว แถวตามบ้านนอกก็ถือการเลือกตั้ง

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันมากกว่านั้น ถูกมัยละเพราะเราเรียนหนังสือมาคนอื่นรู้ ชาวบ้านเขารู้มัยละแล้วจะทำไงละ ปัญหาหนึ่งที่เกี่ยวข้อง คือเรื่องความรู้ความเข้าใจ อีกส่วนหนึ่งก็คือว่าเรื่องของวิถีคือเราไปยึดถึงเรื่องของโครงสร้างเป็นสำคัญว่า การเมืองการปกครองประชาธิปไตยนั้นต้องแบ่งออกเป็นสามฝ่าย นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการอะไรไหม๊ โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข คือมันเป็นโครงสร้าง เป็นบล็อก ๆ มา มันแข็งตัว เพราะอะไรรู้มัย เพราะมันก็จะอยู่อย่างนั้น เช่น เราตั้งคณะกรรมการขึ้นมา ตั้งนั่นตั้งนี่ขึ้นมา มันก็จะอยู่อย่างนั้นก่อน อันนี้ ๆ มิติแรก แข็งตัว มิติที่สองคือเน้นที่กระบวนการ เป็นเชิงกระบวนการ ประชาธิปไตยคือการเลือกตั้ง คือการประชาธิปไตย คือการลงประชามติ การเข้าชื่อถอดถอน การมีส่วนร่วม ไข่ม้อย ตรงนี้เขาเรียกว่าเป็นวิธีการที่อยู่ในระบอบประชาธิปไตย ปัญหาก็คือมันไม่สมดุลบางทีมันมากเกินไปมันน้อยเกินไป เช่น บอกว่าชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธก็เป็นวิธีการหนึ่งของสิทธิที่แสดงออกทางประชาธิปไตยได้ แต่มันมากเกินไปไหมละ มากเกินไปไหม ไม่ว่าจะเป็นไปปิดประชุม ล้มประชุมอาเซียน ปิดสนามบินคอนเมืองสุวรรณภูมิหรือทุกอย่างไม่ว่าเสียไหน ถูกมัย มันแสดงออกได้แต่มันมากเกินไป มันน้อย มันไม่สมดุล บางทีเราอยากเข้าไปมีส่วนร่วมเยอะ ๆ ก็ไม่ ไม่มีส่วนร่วมหรือมากเกินไปอย่างเงี้ย สองมิติแล้วนะ ในมิติที่สามเป็นมิติที่สำคัญ คือ วิถีประชาธิปไตยจริง ๆ ว่าเช่น การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างกัน การยอมรับกัน การให้เกียรติซึ่งกันและกันการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม การเคารพสิทธิคนอื่นอย่างนี้ นี่เป็นส่วนสำคัญต่างหากจะทำอะไรให้มันเกิดขึ้นในสังคมบ้านเรา ไม่ต้องไปตั้งเป็นชุดนั่นชุดนี้มา เห็นมัย มีคณะกรรมการอะไรต่าง ๆ แต่ถึงเวลาประชุมกันฟังกันมัย ไม่เคยฟังกันเลยเพราะมันไม่มีมติสุดท้าย มิติที่สาม พอ निकออกมัย มันไม่มีมิตินี้กระบวนการที่อยู่ตรงกลาง

ผมแบ่งเป็นสามช่องอย่างนี้ ช่องรูปแบบวิธีการมันก็ไม่เคยเลยเพราะไม่ได้เริ่มต้นจากจุดนี้ก่อน เราไปเริ่มจากไอ้ตัวโครงสร้างก่อน ตั้งอะไรกันขึ้นมาอย่างนั้นอย่างนี้แล้วเอารูปแบบมาแล้วค่อยมา เน้นส่วนหลัง ความจริงต้องเอาส่วนหลังก่อน ให้มันเกิดอยู่ในวิถีชาวบ้านเลยว่าโอเคเราขอรับฟัง กันการพหุหมายอะไรอย่างนี้ ถึงแม้ไม่มีกฎหมายเราก็เคารพ อันนี้คือสิ่งที่ มันเป็นปัจจัยสำคัญเลย ที่ทำให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะมิติสุดท้ายนี้ เรื่องของการฟังกันเราไม่เคยฟังกันเลย ส.ส.ในสภา ก็เหมือนกัน ผมถูกพาดพิงผมถูกพาดพิง ยังไม่ทันไรเลยก็เถียงกันไปเถียงกันมา คือ นั่นแหละ ก็ตัวหนึ่ง ความรู้ความเข้าใจ

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามท่านอาจารย์ครับ ถ้าเป็นเรื่องความรู้ความเข้าใจ แสดงว่าในบริบทของสังคม ที่อยู่รอบนอก ไม่ว่าจะเป็นคนอีสานเองก็ดี หรือ คือคนที่อยู่ในส่วนภูมิภาคครับอาจารย์ แสดงว่า ยังไม่เข้าใจปัญหาของคำว่าประชาธิปไตยที่แท้จริง ก็อย่างที่ยกตัวอย่างในขั้นต้นว่าประชาธิปไตย คืออะไร ก็คือการเลือกตั้ง แต่ในส่วนของลึก ๆ เขายังไม่เข้าใจถึงแก่นแท้อย่างนี้ ไข่ม้อยครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: นี่ก็คือส่วนหนึ่งไงก็ลองไปถามเขาดูประชาธิปไตยคืออะไร นี่ก็ไม่ออก และเขาก็คือ เวลาถามต้องมองให้หมด อย่างมองแค่จุดหนึ่งปั๊บแล้วก็เอาจุดนั้นมาตัดสิน มันต้องมองข้างทั้งตัว ไม่ใช่มองหุมองหางแล้วก็คลำ ๆ อย่างนี้ อ้อ ๆ แล้วก็เดาไปเรื่อย เราได้ยินว่าประชาธิปไตยคือ เสียงส่วนใหญ่ใช่ปะ บางคนเขาก็ตอบว่าคือเสียงส่วนใหญ่ คำถามคือ เสียงส่วนใหญ่ถูกทุกครั้งมั๊ย แล้วก็ทิ้งเสียงส่วนน้อยไปเลยมั๊ย ยกมือโหวตกัน เสียงส่วนใหญ่เขาว่าอย่างนี้เสียงส่วนน้อยก็ต้อง ทำตาม ผมมักจะยกตัวอย่าง มีคนเจ็ดคนจะกลับบ้าน มีทางเดียวที่จะกลับบ้านได้คือต้องข้ามแม่น้ำนี้ ไป ไม่มีแพ ไม่มีเรือ คนเจ็ดคนก็บอกว่าให้หลักประชาธิปไตยเอาใจดี ต้องอย่างน้อยสี่คนไข่ม้อย จาก เจ็ดคนถึงจะเป็นเสียงส่วนใหญ่ สี่คนบอกว่าโอเค จะไปทางแม่น้ำนี้แหละ อีกสามคนบอกว่าไม่ไป ยังไงก็ไม่ไป ไอ้สี่คนก็บอกว่าก็ประชาธิปไตยไง ยังไงคุณก็ต้องไปเพราะว่าประชาธิปไตย ไอ้สี่ก็ บอกไม่ไปเพราะว่าอย่าไม่เป็นเขาจะไปมั๊ย ไปเขาก็ตายก็เหมือนกัน เรา сидอยู่อย่างเดียวว่าถ้าเกิดได้ เสียงส่วนใหญ่แล้ว ฉันจะทำอะไรก็ได้ ฉันถูกทุกอย่าง จังเสียงส่วนน้อยก็ตายสิ ประชาธิปไตยคือ ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่ากัน ยึดจากคำพูดนี้ที่ผมบอก หยิบมาเป็นส่วน ๆ แล้วก็ไม่ได้มองอย่างอื่น เท่าเทียมกัน สิทธิเสมอภาคจะทำอะไรก็ได้ เอ๊ย มันไม่ใช่ เจ็ดสิบปีหรือแม้ในขณะนี้ยังมีแนวคิด อย่างนี้อยู่ นายกอเดินไปบ้านนายขอ ไปหยิบของกินในบ้านนายขอ บอกว่าเอ๊ยทำได้ทั้งนี้ทั้งทุกคน มีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันเจ็ดสิบปี เกิดขึ้นนะ ตอนเราเริ่มใช้กันใหม่ ๆ เพราะเรา сидคำ ๆ เดียวแล้ว ก็มาสถาปนาเลยว่ามันเป็นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นวันนี้ถามว่าเราเข้าใจมั๊ย ถึงแม้คำว่าสันติวิธีก็ตาม เรากำลังทำเรื่องการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีไปถามเขาดูดี ตกลงสันติวิธีคืออะไร

ผู้สัมภาษณ์: ใน ๆ ส่วนตัวผมนะครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ไม่ ไปถามคนอื่นดูก็ได้ สันติวิธีคืออะไรไม่ต้องเรื่องประชาธิปไตยเพราะเรากำลังจะบอกว่าเราทำเรื่องการจัดการความขัดแย้งด้วย ตามแนวทางสันติวิธีเอาแค่เรื่องสันติวิธีหรือตามแนวทางสันติวิธี ไปถามเขาเขาก็เห็นต่างกันไม่เหมือนกันแล้ว เห็นต่างได้แต่ประเด็นก็คือ แล้วอะไรคือความถูกต้องหรือตรงไหนที่เหมาะสมกับสังคมไทย สันติวิธีก็เขียนใส่เสื้อว่าเป็นสันติวิธี เขียนว่า คานทิแต่ชั่ว ๆ เอาป็นยิงเขาเอาอะไรเขา นี่หรือสันติวิธี หรือมันเป็นเพียงแค่คำพูดออกมาเฉย ๆ นึกออกมั๊ย ตรงนี้มันคือรากฐานไฉ่ ของความเข้าใจ แล้วมันก็ต่อเนื่อง แล้วก็อย่างที่บอกก็คือ สุดท้ายก็ฉันไม่เข้าใจ ฉันใช้ความรู้สึกของตัวเองแล้วก็มองที่ผลประโยชน์ของตัวเอง เพราะว่าถ้าฉันได้ โอเคฉันจะทำ เพราะฉันกระบวนกรตัดสิน กระบวนกรยุติธรรมไฉ่มั๊ย ถ้าตัดสินให้ตัวเองชนะก็บอกว่ากระบวนกรนี้ยุติธรรม แต่ถ้าแพ้ก็บอกกระบวนกรไฉ่ยุติธรรม แล้วตกลงเราไฉ่มาตรฐานอะไร เรายอมรับในเรื่องอะไรกันไฉ่บ้าง เดียวนี้เราไฉ่เคยเคาะพกฎหมายเคาะพกฎระเบียบของบ้านเมืองอะไรเลย มันก็ส่วนหนึ่งนะที่ขัดแย้งกันอยู่ เป็นสาเหตุไฉ่มั๊ย

ผู้สัมภาษณ์: ขอถามน่ะครับอาจารย์ ขอเรียนถามอาจารย์ว่า อาจารย์คิดว่ากระบวนกรของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลง ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็ถ้าเปรียบเทียบตรงนี้ ผมว่ารุนแรง โดยเฉพาะความรุนแรงทางความคิดสุดโต่งมาก ไม่มีใครฟังใคร ไม่มีใครเชื่อใคร กลายเป็นเรื่องของความรู้สึก ความเชื่อโดยไม่มีอะไรที่มาอ้างอิงหรือเป็นหลักฐานเป็นข้อมูล ก็เชื่ออย่างนี้ กลายเป็นไม่มีเหตุมีผลกัน มันเป็นอย่างนั้นไฉ่แล้วตรงนี้เมื่อมันเป็นอย่างนั้นมันก็ส่งผลมาจากข้างใน ออกมาเป็นพฤติกรรมข้างนอก ชกต่อย ยิงกัน มองอีกฝ่ายหนึ่งเป็นศัตรูเป็นเรื่องปกติธรรมดาไปเลย มันแสดงออกมาข้างนอกไฉ่ เพราะฉะนั้นมองว่า มันต้องรุนแรงกว่า รุนแรงกว่าสมัยก่อน พฤษภาทมิฬมันแค่กลุ่มที่โอเค กลุ่มหนึ่งแต่มันขยายไปทั่วประเทศ ตอนนั้นมันแค่กลุ่มหนึ่งแล้วมันก็หายไป นี่มันทั่วประเทศและมันกำลังฝัง ฝังรากลึกกลงมาในแต่ละคน แล้วถูกแบ่งเป็นฝัก ๆ ฝ่าย ๆ โดยใครก็ไฉ่รู้ โดยสถานการณ์มาแบ่งให้เรารียบร้อยแล้ว ก่อนหน้านั้นเราก็มักไฉ่ถามตกลงคุณเหลืองหรือแดง นี่ เราถูกแบ่งไปโดยสังคมที่แบ่งกันเอง มันพัฒนาไปเป็นอย่างนั้น เดียวนี้ที่เห็นว่ามันรุนแรงนี้ เราเคยเห็นมั๊ยคนไฉ่ยิงกันไฉ่ฆ่ากันเอาตั้งแต่ในกรุงเทพฯ เคยเห็นอยู่แล้ว ต่างจังหวัดที่อุดร ไฉ่ยิงกันไฉ่ฆ่ากันเอาไฉ่ดีกัน ที่ตรงนั้นตรงนี้มันกระจายไปขนาดนั้น ถ้าเปรียบเทียบพฤษภาทมิฬมันไฉ่มีขนาดนั้นไฉ่ นั่นมันจบแล้วมันก็คือจบแต่มันจบมั๊ยละ ไฉ่จบ

ผู้สัมภาษณ์: ก็ยังมีเรื่อง มีเหตุการณ์ต่าง ๆ

ผู้ให้สัมภาษณ์: เพราะฉะนั้นรุนแรง รุนแรง

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ต่อในข้อสี่เลยครับผม มีปัจจัยสนับสนุนหรือ ปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้เกิดการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองให้ประสบผลสำเร็จครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ปัจจัยอะไรเหรอ

ผู้สัมภาษณ์: ปัจจัยที่จะสนับสนุนที่จะให้การแก้ปัญหาประสบความสำเร็จ เรื่องทั่วไปนี้ครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือตัวสังคมเองต้องใช้ตัวช่วยคอนโทรล ตัวสังคมเองในตอนนี้ สังคมต้องเข้มแข็ง สังคมต้องเป็นสังคมแห่งปัญญา ต้องเป็นสังคมที่พึ่งพาตัวเองให้ได้ ซึ่งผมพูดนั้นมันภาคใหญ่แล้วแบบ เหมือนมันเป็นนามธรรมมาก แต่นี้คือทางที่เราเดินมา หลงทิศหลงทางมาตลอด เราพึ่งตัวเองไม่ได้ เราพึ่งตัวเองไม่ได้เราก็ไปพึ่งคนอื่น ให้คนอื่นเขาสอยจุมูก สอยจุมูกปั๊บมันก็ทำอะไรไม่ได้ เพราะงั้นถ้าจะให้ย้อนไประยะยาวเลยนี้ ตัวสังคมเองต้องพึ่งตัวเองให้ได้ ไม่ใช่มีตัวเล่นอยู่ไม่กี่ตัว ไม่ก็กลุ่มแล้วก็นำไปแล้วพวกนี้ก็ไหลตามไป มันก็ไม่มีปัจจัยที่จะทำให้เราประสบความสำเร็จได้เพราะว่าเราถูกคุมอยู่ แต่ถามว่าแล้วจะทำยังไงให้เกิดความ การแก้ปัญหาตรงนี้ไข่ม้อยต้องแผ่พื้นที่หรือว่าบรรยากาศของการพูดคุยกันให้ได้

ผู้สัมภาษณ์: ก็ถือว่าเป็นพื้นที่ที่รับฟังกันและกันไข่ม้อยครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ต้องคู่ตั้งแต่ตัว ใครบ้างละที่เป็นผู้ขัดแย้งโดยตรงโดยอ้อมด้วยนะ เพราะว่าเวลาเราจัดพื้นที่รับฟังอย่างทีบอกนี้ มันคือการปรับความเข้าใจกัน การทำเรื่องที่มีมันสลับซับซ้อนให้เกิดความเข้าใจว่าทำไม อ้อ มันเป็นอย่างนี้ ๆ ตรงนี้แหละจะทำยังไงให้คนทั้งประเทศเกิดการแลกเปลี่ยนกัน เขาเรียกว่า ไต่อะลอก หรือสารเสวนากัน

ผู้สัมภาษณ์: ตรงนี้คือปัจจัยที่จะทำ คือมันต้องเริ่มจากตัวสังคมไข่ม้อยครับอาจารย์ ต้องมองเป็นภาพใหญ่ คือให้สังคม เขาเรียกว่าเข้ามามีบทบาทในการที่จะพึ่งตนเอง พุดง่าย ๆ ก็คือพึ่งตนเองให้ ๆ คือในมุมมองผม คือผมว่าถ้าสังคมพึ่งตัวเองได้ก็จะ อย่างที่อาจารย์ว่า คืออย่างน้อยเราก็ไปชักจูงใครเขาไม่ได้เพราะว่าสังคมมันประเทืองไปด้วยปัญญาและก็ คืออย่างน้อยก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะไปกับคนนั้นคนนี้ อย่างน้อยก็มีการถ่วงถ่วง มีการไตร่ตรองในตัวสังคมก่อนอย่างนี้ครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: แต่ถ้าถามว่าวันนี้ คือความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยนี้ ใครกะใคร ณ วันนี้ นะใครกับใคร คู่ขัดแย้ง คือใคร

ผู้สัมภาษณ์: ผู้ขัดแย้ง ณ วันนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์: รัฐบาลกับฝ่ายค้าน เสือแดงกับเสือเหลือง เขาขัดแย้งกันหรือ เสือเหลืองกับรัฐบาลนี้ เสือแดงกับฝ่ายค้าน มีใครบ้างเอาไปถามมีใคร แล้วตกลง ตกลงจะมีแนวทางอะไร เพราะเรายังไม่รู้เลยว่าตัวคู่กรณีคือใคร หรือรัฐบาลที่แล้วกับนายกฯ ทักษิณ หรือนายกฯ ทักษิณกับคนไทยบางส่วน ในประเทศตกลงคือใคร

ผู้สัมภาษณ์: ครับ อย่างเสียเปรียบกับรัฐบาลนี้บางครั้งผมว่ามันเป็นการขัดแย้งเชิงความคิด ที่คิดไม่เหมือนกัน อย่างปัจจุบันนี้กลุ่มเสียเปรียบเองกลับมองเป็นประเด็นของ เขาเรียกร้อง ใช้คำว่าเรียกร้อง เขาเรียกร้องเป็นประเด็นของเขาพระวิหารไป ก็มันจะกลายเป็นว่าเป็นการมุ่งไปเรื่องความขัดแย้งในอดีตโดยตรงอย่างนี้ครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: มุ่งไปเรื่องเขาพระวิหาร แล้วยังงี้

ผู้สัมภาษณ์: ไม่ คือทุกวันนี้เขามาร้องส่วนนี้ซะมากกว่า คือไม่ได้ ไม่ได้ อย่างเช่นอดีตที่ไปเรียกร้องที่ไปปิดสนามบิน ไม่ได้เรียกร้องแบบต้องการให้มีการ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือประเด็นที่เขาเล่นตอนนี้คือไปเล่นประเด็นเขาพระวิหาร แล้ว

ผู้สัมภาษณ์: มันก็เลย ๆ ยังหา คืออย่างนี้อาจารย์ว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์: ตกลงมันขัดแย้งมั๊ยละ

ผู้สัมภาษณ์: มันก็ยังมีความขัดแย้งทางความคิดอยู่

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็มันเป็นเรื่องธรรมดา ขัดแย้งได้ทางความคิดขัดแย้งได้ไม่ขัดแย้ง ผิดปกติ แต่ว่าที่ถามนี้ว่า ตกลงมันจะมีปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างไหม เราต้องไปแยกไปเขียนก็ต้องไปแยก ตกลงที่ผมพูดนี้ มันมีความขัดแย้งจริงมั๊ย มันมีความขัดแย้งเพราะมันมีแบบนี้ ๆ ซึ่งเราเรียกว่าเป็นความขัดแย้งเพราะมันอย่างนี้ อย่างนี้ อย่างนี้ ก็เอาทฤษฎีมาอ้าง แล้วเมื่อมันมีความขัดแย้งแบบนี้แบบนี้เกิดขึ้นแล้วนี่ก็วิเคราะห์ต่อ มันมีคู่ขัดแย้งในประเด็นอย่างงี้ มันก็จะได้ไปตอบได้ไม่งั้น มันกว้างนี้ก็ออกมั๊ย เพราะฉะนั้นถ้า ถ้าจะให้มันปัจจัยแวดล้อมนี้ ก็อย่างที่บอกคือ สังคมนั้นแหละ ตัวสังคมอย่างที่บอกต้องใช้ตัวช่วยคอนโทรล แต่คำว่าตัวช่วยคอนโทรล อย่าไปเข้าใจในเรื่องของการรวมกลุ่มกันเยอะ ๆ เพื่อเป็นสื่อเหลือ สื่อแดงอีกนะมันก็จะเดี๋ยจะไปบอกว่าเป็นอย่างนั้น

ผู้สัมภาษณ์: คือตอนนี้เราสามารถมองไปถึงว่าการอยู่ในกฎ อยู่ในระเบียบของบ้านเมืองด้วยไหมครับอาจารย์ ในสังคม ในจุดที่ว่านี้ครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือสังคมมาขัดแย้งได้เป็นเรื่องธรรมดา แต่เมื่อขัดแย้งแล้วนี้เราจะมีทางออกต่อเรื่องนั้น ๆ อย่างไร ซึ่งทางออกนั้นต้องไม่ใช่ความรุนแรง รุนแรงทั้งวาจา หรือการกระทำนี่อยู่แล้วเลย ไม่ได้ เอาแนวก่อน เอาแนวนี้ก่อน ขัดแย้งได้ แน่นนอนต้องแตกต่างทางความคิดอยู่แล้ว แต่เมื่อเกิดแล้วจะต้องทำแบบนี้ คือจัดการกับมันอย่างสันติวิธี โดยไม่ใช่ความรุนแรงทั้งวาจาทั้งอะไรก็ตาม เพราะฉะนั้นจะจัดการยังไง พูดคุยกันได้มั๊ย หรือจะทำไปอีก หนึ่งเลย ๆ มันก็เป็นรูปแบบนั้น มันมีหลากหลายวิธีมาก ไปฟ้องร้องต่อศาลมั๊ย มันก็เป็นอีกวิธีการหนึ่ง กระบวนการทางศาลก็เป็นกระบวนการที่เรายอมรับกันไหม เพราะฉะนั้นเมื่อตัดสินอะไรออกมาจบนะ มันจบมั๊ยทุกวันนี้เออ ไม่จบใจ เอาตั้งแต่ก่อนกระบวนการก่อนดีกว่าพูดคุยกันได้มั๊ย เออ พูดคุยกัน พูดคุยกัน ไม่ได้หาคนกลางมาได้มั๊ย คนกลางไม่ได้ฟ้องร้องต่อศาลแล้วกันหรือมันมีวิธีการยังไง เห็นมั๊ย แต่เมื่อมันเข้าวิธีการ

อย่างนั้น อย่างที่บอกไป ไปดูมิติ มิติที่ผมพูด มิติโครงสร้างและก่อกำนิยมถูกมัย แล้วก็ไปเอาวิธีการ ไปฟ้องร้องต่อศาลสุดท้ายแล้วมันไม่เอามิตินี้ไง การยอมรับไง มันก็ไม่จบ

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ห้าจะครับ เรียนถามอาจารย์ว่ามีแนวทางหรือวิธีการในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: จัดพื้นที่ให้คุยกัน

ผู้สัมภาษณ์: จัดพื้นที่นี้หมายถึง ในระดับชุมชน

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใช่ ในแต่ละจังหวัดคุยกันทีละกลุ่ม ๆ จัดกระบวนการให้ดี หมายความว่าไม่ได้เอามาเป็นคำตอบ ไม่ได้เอามาเป็นโจทย์ เช่น จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ มันทันทีจะมีแก้กับไม่แก้ ถูกมัย แก้หรือไม่แก้ หรือจัดเวทีที่เราควรอภิโหมมัย หรือไม่อภิโหมมัยนี้ก็เอามาเอาเอสหรือโนมา มันไม่ได้ ต้องไปตั้งคำถามเหมือนกับว่า เราอยากเห็นประชาธิปไตยที่เราปรารถนาเป็นอย่างไร เขาจะได้คุยกันมันไม่ได้มีธงอะไรอยู่ข้างในมันจะได้ไปทางนั้นทางนี้ก็ได้ไง เราอยากเห็นการปรองดองเป็นอย่างไร ไม่ใช่จะบอกว่าถ้าจะปรองดองต้องอภิโหมมัย ก็เรียบร้อยสิ มันไม่สามารถทำให้คนเห็นเหมือนกันได้ ไอ้คนเห็นด้วยก็บอกว่า อภิโหมมัย อีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่เห็นด้วยอยู่แล้ว นี่ก็เอามาเป็นโจทย์หรือเอามาเป็นคำตอบก็เรียบร้อย เพราะงั้นก็ ทำไง ก็คือจัดเวที สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องแบบนี้ แล้วก็ฟังกันให้เยอะหน่อยใช้มัยฟังกัน ฟังกันให้มากขึ้น

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามท่านอาจารย์ต่อในข้อหกจะครับ มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: อันนี้ตอบยากมากเลย เพราะว่าจะใช้หรือไม่ใช้มันอยู่ที่ใจ เพราะว่าจริง ๆ สังคมไทยของเราชอบอยู่แล้ว สันติ ใช้มัย ไม่ค่อยชอบมีเรื่องหรืออก เป็นไปได้มากน้อยที่จะนำสันติวิธีมาใช้ เราก็ใช้กันอยู่ถ้าไม่ใช้ป่านนี้ มากกว่านี้อีกแต่มันยังไม่ถึงขั้นที่ ต้องการจริง ๆ มัย จริง ๆ มันก็สำเร็จระดับหนึ่ง ตามแนวทางสันติ จริง ๆ เราเอามาใช้มัย เราก็เอามาใช้กันอยู่ และเราก็พยายามอยู่ เพียงแต่ว่าคำว่าสันติวิธีมันลึกกว่านั้นอีกเยอะ มันมีทั้งความอดทนอดกลั้นอยู่ในตัวมันนะ ขึ้นอยู่กับว่าความอดทนอดกลั้น เส้นแบ่งระหว่างสันติวิธีกับรุนแรงแต่ละคนไม่เท่ากัน นี่เส้นมันอยู่แค่นี้ละ บางคนบอกว่าแค่นี้ของผมแต่บางคนบอกว่าเส้นบางคนอยู่แค่นี้ เส้นบางคนอยู่ต่ำกว่านี้ ถ้าอยู่ตรงนี้ สันติพอขึ้นมาตรงปู้ป่วนแรงเลย แต่บางคนบอกผมทนได้เส้นผมอยู่แค่นี้ไม่เป็นไรขึ้นไว้ก่อน ๆ ผมทำได้ ค่อย ๆ ทำไปมันยังไม่สำเร็จแต่ถ้าข้ามปู้ป่วนแรงเลย บางคนอยู่ตรงนี้ ถูกมัย มันไปของมันเรื่อย ๆ เพราะงั้นบางทีมันขึ้นอยู่กันคน ๆ นั้น ขึ้นอยู่กับใจ แต่ถามว่าเป็นไปได้มัยเป็นไปได้เอามาใช้ อยู่แล้ว แต่ว่าหัวใจสำคัญของมันก็คือว่าส่วนใหญ่จะเอาตัวสันติวิธีมาใช้เป็นตัว ผมก็ไม่รู้จะพูดว่าอะไร เป็นตัวเครื่องมือ ว่าโอเคผมสันติวิธีแล้วนะ แต่เขาไม่สันติวิธีผมก็เลยต้องรุนแรง

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือ บริบทของสันติวิธีกลับกลายเป็นอีกความหมายหนึ่ง กลายเป็นว่าเป็นเครื่องมือในการเอาชนะ

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันไม่ใช่เอามาเป็นเครื่องมือเอาชนะ เหมือนกับว่าเอามาเป็นเหตุผลในการใช้ความรุนแรงมากกว่า

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือว่า คือตอนนี้ผมสันติวิธีแต่ถ้าใครมายุ่งกับผมผมก็พร้อมจะโต้ตอบกลับไป

ผู้ให้สัมภาษณ์: เหมือนกับว่า ผมก็สันติแล้ว ผมก็หยุดแล้วนะ ตบหัวผมตั้งห้าครั้งแล้ว ผมก็หยุดแล้วอะไรอย่างนี้ผมก็สันติวิธี แต่ครั้งที่หกมันตบหัวผมปั๊บผมก็ยังมันเลย เคยดูคนที่มียาทำใจเดียวตอนเราไปรื้อวีราก็ไปดูเขาทำใจ

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือ อดทน อดกลั้น

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันมีหลายอย่างในนั้น แล้วความอดทนอดกลั้นมันไม่เท่ากัน ที่นี้จะทำใจมันอยู่ที่ว่า มันต้องฝึกฝนด้วย มันต้องเข้าใจด้วย เข้าใจเจตนารมณ์ลึก ๆ เข้าใจหลักการ เข้าใจว่ามันอย่างนี้ ๆ ไม่ใช่ว่าโอเคฉันทำแล้ว มันก็เข้าไปไม่ได้หรอก มันก็ทำได้แค่นั้นแหละ มีมากน้อยเพียงใดที่จะนำมา แต่ผมคิดว่าถ้าเราทำจริงนี้เราทำได้เพราะสังคมไทยมีทุนในเรื่องความเมตตา กรุณา การให้อภัยกันเยอะมาก เอื้อเพื่อเพื่อแผ่เราได้ยืนกันอยู่เสมอ ถ้าเราคิดหลายท่าน ไข่ม้อย ไปขอโทษคำเดียว ผู้หลักผู้ใหญ่ เรามีวิธีอย่างนี้อยู่ ไม่มีใครชอบหรืออก สมมติเราเป็นผู้ใหญ่อยู่ ๆ มาข้ามหัวข้ามหน้า ข้ามตามาทำทาสอะไรอย่างนี้ คือมันยังอยู่ในสังคมบ้านเราอยู่ไง ถ้าเราดึงหลักอย่างนี้มาไข่ม้อย คือหลักหนึ่งที่เราควรเป็นก็คือว่าเรายังใช้ความเป็นผู้หลักผู้ใหญ่อยู่ แต่ในอีกมุมมองหนึ่งความเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ก็ไม่ใช่ว่าจะแข็งตัวอยู่อย่างนั้นนะ คุณก็ต้องเปลี่ยนในสังคม ณ ปัจจุบันไม่ใช่ว่าเสียเด็กมันเถียงถูกเกลียดมันไม่ได้ ตัวผู้หลักผู้ใหญ่ก็ต้องเปลี่ยนไปตามวิถี ซึ่งโลกมันเปลี่ยนไปแล้วไง หลาย ๆ ครั้งขณะนี้ ไปยึดอยู่อย่างนั้น ใจยึดอยู่อย่างนั้นหรือว่าใครทำทาส ใครไม่เห็นด้วยก็โกรธ ใจนี้ก็ออกมัยมันต้องเปิดใจกว้างละตรงนี้

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ต่อในข้อเจ็ดนะครับ หากนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมืองจะมีแนวทางหรือวิธีการในการปฏิบัติ อย่างไร ครับ อาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: เอาแค่ให้เขาฟังกันในสภาแค่นั้นแหละ

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือมีการรับฟัง เพิ่มการรับฟังให้มากขึ้นไข่ม้อยครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือให้แค่เขาพูดกันในสภาอะนะ นี่หมายความว่าเรากำหนดกลุ่มเป้าหมายได้ ไข่ม้อย นี่ก็คือกลุ่มเป้าหมายนะ เพราะว่าเวลาเมื่อครั้งที่เราบอกว่าเกี่ยวกับเรื่องขัดแย้งมันมีคู่กรณีเยอะเยอะ เต็มไปหมดเลย เอาแค่กลุ่มเดียวก่อน คือ กลุ่มสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งสมาชิกวุฒิสภาก็มีความขัดแย้งกันอยู่ ไข่ม้อยเอาแค่นี้ กลุ่มนี้ เราก็ดีกรอบไว้ มีแนวทางอะไรแนวทางเดียวก็คือว่าคุยฟังกับพูดอย่างสุภาพ อย่างไม่ใช่อารมณ์ก่อนได้มัยแค่นั้นแหละ ไม่ต้องไปเริ่มไกลเลย ผมยังคิดไม่ออกเลย ถ้าอันนี้ทำไม่ได้

อันอื่นก็ไม่ได้หรอก เคยดูไซมัยใน เขาประชุมสภา มันเป็นตัวอย่างที่ดีมัย ไม่เคยเป็นตัวอย่างที่ดีเลย
เอาแค่เขาพูดกันด้วย

ผู้สัมภาษณ์: วาจาไม่สุภาพ

ผู้ให้สัมภาษณ์: หรือพูดกันด้วยเหตุด้วยผล บางทีมันไม่ใช่อยู่ในนั้นไง เอาแก่นั่นแหละ เอาแค่
เฉพาะกลุ่มนั้นะ หรือกลุ่มอื่นก็เอาเรื่องของการนี้เรื่องเหมือนกัน ฟังกันดี ๆ มองกัน พูดคุยกัน
ฟังกันอย่างนี้ให้มันได้ก่อนเถอะ ไซมัยโจทท์ คำถามคืออะไร การจะนำแนวทางสันติวิธีมาใช้ในการ
แก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยจะมีวิธีหรือแนวปฏิบัติอย่างไร ไซมัยนั่นคือฟังกัน

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือเพิ่มการรับฟังให้มากขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์: บางทีเราฟังผมอยู่ไซมัย อาจจะไม่เห็นด้วยก็ได้ เห็นอีกมุมหนึ่ง เห็นต่างอีกมุมหนึ่ง
แต่ก็เอาก็ฟังกันแล้วก็โอเคน้องพูดมา ก็คือไม่เห็นด้วยแต่ก็ฟังก่อน เมื่อเขาพูดจบปั๊บ ก็สลับกันพูด
แลกเปลี่ยนกัน มันไม่มีอะไรถูกหมดผิดหมด แต่ทุกวันนี้มันไม่ใช่ มันเป็นของฉัน มันเป็น
ผลประโยชน์ แบบนี้ ๆ ปิดหูหมดเลย ปิดตาปิดทุกอย่าง เรื่องนี้มันเป็นคำตอบที่ง่าย ๆ แต่ทำยาก
มากที่สุด

ผู้สัมภาษณ์: เรื่องการฟังไซมัยครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ไซ ทำยากมากที่สุด มันจึงไม่เกิดขึ้นไง แล้วเวลาทำสันติวิธีเขาทำไมต้องมีการสร้าง
บรรยากาศให้เกิดการรับฟังกัน ก็คือช่องทางในการสื่อสารกันเพิ่มช่องทางในการสื่อสารกัน

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือไม่ได้ฟังด้านเดียว ก็คือฟังแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็คนดูเหลืองก็เหลือง ฉันจะไม่ขอคุณแดงคนดูแดงก็ไม่ดูเหลือง หรือว่าเกลียดไอ้คนนี้
ก็จะไม่ฟังเลย คือปิดตึงป้อมตึงกำแพงไว้ก่อนเรียบร้อยเลย ก็จบ

ผู้สัมภาษณ์: คือการสื่อสารก็จะไม่เกิดขึ้นไซมัยครับเพราะว่าเราฟัง อย่างสมมติเรามีอคติก็กลับ
กลายเป็นว่าเราไม่ได้ฟัง กลับกลายเป็นว่าเรามองตัดสินเขาไปเลย

ผู้ให้สัมภาษณ์: ทิ้งอคติเท่านั้นเองแต่มันยาก ถูกมัย

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่แปดนะครับอาจารย์ การนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ใน
การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ให้ประสบผลสำเร็จจะต้องอาศัยปัจจัย
สนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: ใจ ก็คือใจ เราเชื่อมัยว่าสันติวิธีมันคือแนวทางที่ดีที่สุด ถ้าเราไม่เชื่อเราไม่เคยมั่นใจ
ในวิธีการ กระบวนการนี้เลย ไปเอาอะไรมามันก็ไม่ได้หรอก เพราะฉะนั้นเราต้องศรัทธา เราต้อง
เชื่อมั่นในสันติวิธีก่อน ว่ามันเป็นหนทางเดียวที่จะมาใช้ในการแก้ปัญหา ถ้าเราพูดอยู่ว่าจะปรองดอง
จะสมานฉันท์แต่ไอ้ตัวใจมันไม่เคยเลย แล้วแสดงออกมาถึงคำพูด แสดงออกมาถึงเรื่องของ
การกระทำ คิดว่าจะได้มัยละ ปัจจัยอะไรไซมัยนี้ จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนอะไร และก็ต้องทำ

ด้วยกัน คนใดคนหนึ่งทำไม่ได้ ณ วันนี้ไม่มีพระเอกคนเดียวต้องเป็นพระเอกแบบหมู่ก็ต้องรวมกัน และทำอย่างต่อเนื่องยกนะ

ผู้สัมภาษณ์: ครับก็เรียนถามอาจารย์ในข้อแก่นะครับ มีข้อเสนอแนะอื่น ๆ หรือเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งในการเมืองไทยด้วยแนวทางสันติวิธีครับ เสนอแนะเพิ่มเติม

ผู้ให้สัมภาษณ์: ข้อเสนอแนะคือว่า ทำกระบวนการให้ดีขึ้น วันนี้เราอยากเห็นเป้าหมายก็คือมันอยู่ มุมบนสุด มุมนี้ เป้าหมายคืออะไร คือการสามัคคีกัน สมานฉันท์ ประองคอง คือมุมนี้ เอาเก็บไว้ก่อน มุมล่างสองมุม มุมหนึ่งคือวิธีการ อีกมุมหนึ่งก็คือความสัมพันธ์ ข้อเสนอแนะก็คือว่า ทำอย่างไร ที่จะสร้างความสัมพันธ์สร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้น ไปจัดกลุ่มไปดูสิว่าใครขัดแย้งกับใครแล้วจะมี วิธีการทำความเข้าใจ มันทาคใหญ่จะคำว่าความสัมพันธ์ ทำใจให้ความสัมพันธ์ดี จากไม่เคย มองหน้ากันทำใจให้เขามองหน้ากัน จากไม่เคยพูดกันทำใจให้เขาพูดกันได้ เพราะความสัมพันธ์ ถ้าความสัมพันธ์ดีเรื่องใหญ่กลายเป็นเรื่องเล็ก ถ้าความสัมพันธ์ไม่ดี เรื่องเล็กกลายเป็นเรื่องใหญ่ เพราะฉะนั้นจะทำให้ความสัมพันธ์ดีได้ยังไงก็มาดูมุมนี้ ดูวิธีการ จากวิธีการที่ให้อีกกรณีที่เร วิเคราะห์มาเข้ามามีส่วนร่วม ในการที่เขาจะตัดสินใจเอง เสนอแนวทางออกเอง จัดกระบวนการให้ มนุษยธรรม แล้วเดี๋ยวไอ้ข้างบนมันออกมาเองแหละ ทุกวันนี้เราไปเน้นข้างบน แต่เราไม่ได้เน้น สองอันนี้ สองมุมนี้

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือเรามองข้ามไป

ผู้ให้สัมภาษณ์: เรามองข้ามไป ไปจัดตั้งแต่ความสัมพันธ์จะทำไงดี มานั่งกินข้าวด้วยกันได้มัย หรือ ไปจัดเวทีว่าโอเค สองคนนี่ จริง ๆ เขาก็คุยกันได้ คุยกันอย่างฟังกันไปฟังกันมาคุยกัน ไม่ใช่มาเถียง กันเหมือนที่ สื่อแดงกับรัฐบาลอภิสิทธิ์คุยกันไม่ใช่อย่างนั้น อย่างนั้นก็ไม่ใช่ ถูกปะคือทำให้ เขาเห็น แล้วก็เรื่องนี้ คือความสัมพันธ์กันโอเคอาจจะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ก่อน เวลาเราเห็น มีช่วงหนึ่ง ที่ออกข่าวตอนน้ำท่วม แล้วรัฐบาลยิ่งลักษณ์ นายกฯ ยิ่งลักษณ์กับอภิสิทธิ์ เข้าไปพูดคุยไ้ม้ย ตอนนั้นเราได้ไ้ม้ย

ผู้สัมภาษณ์: ที่ดอนเมือง

ผู้ให้สัมภาษณ์: เออ ไ้ม้ยอะ ช่วงนั้น แล้วภาพมันออกมาเป็นไง คนก็รู้สึกดีไ้ม้ย

ผู้สัมภาษณ์: คนรู้สึกเหมือนอุ่นใจขึ้น

ผู้ให้สัมภาษณ์: อ่า มันเป็นอย่างนี้ นั่นใจคือความสัมพันธ์แต่คนเขายังไม่ได้ไปพูดถึงตกลงว่ามันคือ อะไรยังไงเลยนะ ว่าเป้าว่าจะแก้อย่างไร มีวิธีการอะไรยังไงนั่นคือยอด แต่ตรงนี้ นี่ คือสิ่งที่มันเกิดขึ้น แล้วทำบ่อย ๆ ไ้ม้ย แต่ไม่ได้หมายความว่าไปแล้วมันจะฮั้วกันมันจะอะไรกัน มันไม่ใช่อย่างนั้น ไ้ม้ย คือเราเห็นต่างได้ใจแต่ว่าเสร็จปุ๊บปุ๊ โอเค ความสัมพันธ์เรายังเหมือนเดิมหมดเรื่องนี้ปุ๊บ ก็ยังโอเค ถ้าเราจัดอย่างนั้น เสร็จปุ๊บเอาคนอื่นมา ที่มันเป็นผู้ขัดแย้งมา ทำวิธีการอย่างนี้ มันไม่ใช่

รูปแบบตายตัวนะว่าจะต้องเป็นแบบนั้นเสมออาจจะมีย่ออย่างอื่นอีกก็ได้ ไปเล่นกีฬาด้วยกัน แต่ก็ได้ต่อยกันนะ ไปกินข้าวด้วยกันมัย ที่มันเห็นอย่างนี้ แล้วยังไม่ต้องไปพูดเรื่องพวกนี้เลย ไม่ต้องพูด

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือพยายามทำภาพอันนี้ให้คนมีความรู้สึกเชื่อมั่น

ผู้ให้สัมภาษณ์: แต่ไม่ได้สร้างภาพนะ ต้องมันเกิดขึ้นเองนะ คำว่าความสัมพันธ์ทำอย่างนี้แหละ ให้มีการพบปะกันให้มีการเจรจากัน ยังไม่จำเป็นจะต้องพูดเรื่องปัญหาะ ยังไม่จำเป็นว่าอยากให้มันเกิดอะไรขึ้นนะ แค่ว่าเจอกันมาอะไรกันแค่นั้นแหละ เอาไอ้เรื่องปัญหาอะไรเก็บไว้ก่อน ไม่ต้องพูด นี่หมายความว่าจากคนที่ไม่เคยมองหน้ากันจากคนที่ไม่เคยคุยกันแล้ว เริ่มคุยกันได้ไง เมื่อเริ่มคุยกันได้มันเริ่มดีขึ้นหลาย ๆ ชั้นขึ้น เคี้ยวมันก็ดังมา ว่าตกลงเราจะมาหาทางออกอะไรกัน นี่คือมูมความสัมพันธ์แล้วอีกมูมหนึ่งก็คือวิธีการ ใจ ก็จัดวิธีการให้เหมาะสม วิธีการนี้ คือให้ คนเหล่านี้ เข้าไปมีส่วนร่วมในการบอกว่าเขากำลังมีปัญหาอะไรเขาจะแก้อะไร ให้เขาเป็นคนตัดสินใจเอง และแม้กระทั่งไอ้ี่คือตัวความสัมพันธ์ของคนที่เป็นตัวแกนหลัก ไอ้ความสัมพันธ์ของคนที่เป็นแมสใหญ่ ๆ ในสังคมไทยก็ยังมีย่อไข่ม้อย ที่ไม่ถูกกัน เราไปทำตัวอย่างหนึ่งก็ได้ ในหมู่บ้านหรือในตำบลหนึ่ง ตำบลหนึ่งก็มีหลายหมู่บ้าน ตำบลนั้นก็แตกต่างกันแล้ว นี่เดงนี่เหลือ อะไรอย่างนี้ เออ มาทำใจกันได้มัย เริ่มจากนี้ ตำบล มากินข้าวกันได้มัย มาทำอะไรกันได้มัย โดยไม่ต้องไปพูดเลยนะ เรื่องการเมืองอะไรอย่างนี้

ผู้สัมภาษณ์: คือปัญหานั้นเก็บไว้ก่อน คือเราสร้าง ทำยังไงก็ได้ ให้ง่าย ๆ คือตามชาวบ้านมากินข้าวร่วมกันอะไรอย่างนี้ไข่ม้อยครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: หาประเด็นร่วมในหมู่บ้านที่อาจจะไม่ใช่เป็นประเด็นทางการเมือง คือให้มันสัมพันธ์กันเพราะว่ามันไม่คุยกันแล้ว การสื่อสารมันถูกตัดขาด เพราะฉะนั้นปัญหานั้นก็แก้ไม่ได้ คนก็ต้องให้มาเจอกัน เวลาเรามีแฟนเราโกรธกันเราไม่พูดไม่คุยกัน มันรู้เรื่องมัยละ จนกระทั่งต้องมาเจอกันมาคุยกัน อ้อมันเป็นอย่างนี้ ๆ ต้องมาปรับความเข้าใจ ไม่คุยกันมันก็ไม่รู้เรื่องก็เครียด เพราะฉะนั้นมีแนวทางอะไรก็นี้ ยึดหลักสามเหลี่ยม ความก้าวหน้าในการจัดการความรุนแรงมูมนี้ ความสัมพันธ์ มูมนี้วิธีการ มูมบนคือ เนื้อหา เป้าหมาย สร้างมูมความสัมพันธ์ให้ดี แต่รูปแบบไม่ตายตัวนะ มันมีหลากหลายวิธีการนะ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

แหล่งที่มาของข้อมูล สัมภาษณ์วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 15.00 น. กรุงเทพมหานคร

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ก่อนอื่นขอกราบนมัสการพระอาจารย์ครับ วันนี้กระผมขออนุญาตสัมภาษณ์ พระอาจารย์นะครับ เกี่ยวกับประเด็นหัวข้อการจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี ครับผม

โดยมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อ โดยจะเรียนถามในข้อแรกเลยนะครับ เรียนถามพระอาจารย์ว่า ท่านพระอาจารย์คิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องอะไรและสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไร ครับผม

ผู้ให้สัมภาษณ์: ความขัดแย้งใหญ่เลยที่เป็นความขัดแย้งที่มีปัญหานั้น ถ้าพูดถึงตรง ๆ ความขัดแย้งมันมีอยู่ 5 อย่าง ฝากให้รายงานอาจารย์นะ 1) เรื่องของผลประโยชน์ 2) เรื่องของข้อมูล 3) เรื่องของความสัมพันธ์ 4) เรื่องของค่านิยม และ 5) เรื่องของโครงสร้าง การเมืองไทยช่วงที่ผ่านมา หลังพฤษภาทมิฬ 35 เป็นต้นมา ส่วนที่แน่ที่สุดคือเรื่องโครงสร้าง โครงสร้างนี้ก็จะเป็นเรื่องของความเสมอภาค ความเสมอภาคเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร สิทธิในการเข้าถึงผลประโยชน์และความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ และความเสรีภาพในการแสดงออก มีอยู่สองเรื่อง คือเสรีภาพเป็นตัวหลัก ความขัดแย้งเชิงโครงสร้างเหตุมันก็เกิดจากความไม่เสมอภาค ในแง่ของสิทธิ ในแง่ของเสรีภาพ เสรีภาพในการแสดงความเห็น เสรีภาพในการทำเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม อันนี้มันเป็นโครงสร้างที่ไม่เท่ากัน ตัวที่สำคัญที่สุดที่ว่ามันไม่เสมอกันก็คือเรื่องของเศรษฐกิจ เรื่องของเศรษฐกิจนี้เนื่องจากว่าคนกลุ่มต่างต้องการ ต้องการอีกอย่างหนึ่ง แต่ก่อนเขา Voicetess ตลอด คือไม่สิทธิมีเสียง เดียวนี้คนกลุ่มชั้นล่างเขามีความรู้สึกว่าอำนาจมันอยู่กระจุกตัว มันไม่ถูกกระจายไปอย่างแท้จริง คนหนึ่งมีอีกคนหนึ่งมีไม่ได้ คนหนึ่งทำได้ อีกคนหนึ่งทำไม่ได้ อันนี้มันคือโครงสร้าง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม ที่มีสูงมาก อันนี้ก็คือโครงสร้าง ความเหลื่อมล้ำทางด้านตัวเลขรายได้ ศักดิ์ศรีของความเป็นคน เรื่องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ที่ภูมิภาคหนึ่งมีมากกว่าภูมิภาคหนึ่ง อะไรอย่างนี้ ประเทศไทยคือคนกรุงเทพมหานคร ไม่ใช่คนต่างจังหวัด คนชายขอบทั้งหลายจะรู้สึกว่าจะไม่ได้รับผลประโยชน์และความต้องการเหมือนชนชั้นกลาง ชนชั้นสูง อันนี้คือเรื่องโครงสร้างที่มีปัญหากันอยู่ โครงสร้างทางกฎหมายก็มีปัญหา กฎหมายหลายตัวจะเห็นได้ว่าคนที่เป็นคนชั้นรากหญ้าทั้งหลายแหละ คนชายขอบทั้งหลายแหละ ไม่ได้ประโยชน์จากกฎหมาย ใครออกกฎหมายก็ได้ผลประโยชน์เพราะผลจากการออกกฎหมาย อันนี้ก็โครงสร้างทางสังคมที่มันไม่เท่าเทียมกัน สังคมคนรวยกับคนจน สังคมคนกรุงกับคนต่างจังหวัด ภาพที่สะท้อนชัดเจนคือสื่อเหลืองกับสื่อแดง พวกนี้มันเป็นความขัดแย้งเชิงโครงสร้างที่สั่งสมมาอย่างยาวนาน ที่ชัดเจนมาก ที่นี้สาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยได้อย่างไร อันนี้ยังชัดเจน ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นมันเป็นปรากฏการณ์ การเมืองมันมีการเมืองสองอย่างคือการเมืองภาคพลเมืองกับการเมืองที่อยู่ในระบบที่ผ่านมา การเมืองในระบบมันเป็นตัวเล่นเกมส์ต่าง ๆ ให้มันเกิดขึ้น ที่ผ่านมามีปัญหาอะไรก็วิ่งเข้าสู่การเมืองในระบบ เช่น พวกรัฐสภา สส. สว. อะไรพวกนี้ หลัง ๆ มาการเมืองภาคพลเมืองมีอำนาจมากขึ้น สื่อเหลืองสื่อแดงก็เป็น

การเมืองภาคพลเมือง เรื่องการตรวจสอบเรื่องอะไรก็ตาม เวลาเกิดความขัดแย้งมันไม่รู้จะออกทางไหน มันก็ต้องมาออกทางการเมืองในระบบนี้แหละ ที่ผ่านมามีประชาชนถูกบีบมาโดยตลอด เนื่องจากว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญปี 40 ให้สิทธิเสรีภาพไว้ค่อนข้างมาก ปี 50 ก็ให้ไว้ค่อนข้างมาก เหมือนกันในการที่จะตรวจสอบ ในการที่จะทำอะไร ฉะนั้นเวลาเกิดความขัดแย้งเชิงโครงสร้าง มันก็ส่งผลกระทบทางการเมือง มันมีพรรคเพื่อไทย มีพรรคประชาธิปัตย์ พรรคประชาธิปัตย์นี้เป็นพรรคคอนเซอร์เวทิฟ เป็นพรรคอนุรักษนิยม พรรคเพื่อไทยเป็นพรรคลิเบอรัลเลทิฟ เป็นพรรคปฏิรูป ที่มันก็ชนกัน อีกคนหนึ่งก็จะเอาไว้แบบเดิม ไม่ยอมแก้ไขเรื่องผลประโยชน์ ความต้องการ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่ามันออกมาจาก สามสิบบาทรักษาทุกโรคเลย นโยบายของเรื่องหนึ่งหมู่บ้านหนึ่งล้าน นโยบายพวกนี้มันเป็นนโยบายแบบลิเบอรัลเลทิฟ เสรีนิยม พวกเสรีนิยมกับอนุรักษนิยม มันก็เป็นการแสดงออก เป็นความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองสองภาค ซึ่งประชาธิปัตย์ต้องการให้คงโครงสร้างเดิมแต่เพื่อไทยพยายามจะทำลายโครงสร้างนั้น อันนี้ข้อที่หนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์: ผมขอเรียนถามพระอาจารย์ในประเด็นที่สองเลยนะครับ มีปัจจัยสำคัญที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ในปี พ.ศ. 2535 ยังมีความต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: ความเสมอภาค ความเสมอภาคเป็นตัวเดียวเลยที่อาจารย์มองนะ เนื่องจากว่ามันมีที่เขาพูดถึงเรื่องความ สองมาตรฐาน เรื่องสองมาตรฐานระหว่างไพร่กับอำมาตย์ ความเสมอภาคทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองที่มีการเหลื่อมล้ำกันสูง มันก็ทำให้การเมืองหลังปี 35 มีความขัดแย้งมาโดยตลอด ตรงนี้ก็เป็นประเด็นสำคัญนะ เรื่องความเสมอภาค

ผู้สัมภาษณ์: ส่วนในข้อที่สามนะครับ ท่านอาจารย์คิดว่ากระบวนการความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 ยังมีแนวโน้มของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือว่าลดลงครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันจะเพิ่มขึ้น มันจะเพิ่มขึ้นอันนี้มันเกิดการ แคลชกันของคนที่เป็นเสรีนิยมกับอนุรักษนิยม อนุรักษนิยมนี้เป็นกลุ่มทางอำมาตย์ทั้งหมดเลยนะ กลุ่มทหาร กลุ่มพวกนี้พวกราชินิกุล พวกนี้ ประชาธิปัตย์กลุ่มนี้ มันก็จะมีความ มันก็จะเพิ่มขึ้นตราบที่ยังไม่สามารถประนีประนอมผลประโยชน์ได้ โดยเฉพาะการเข้าถึงประชาธิปไตยที่แท้จริง ประชาธิปไตยที่แท้จริงตามหลักทฤษฎีของเขา เราเรียกว่าประชาธิปไตยไหลลง คือประชาธิปไตยที่ไหลลงจากคนชั้นสูงมาสู่ชนชั้นล่าง แล้วการพบกันก็คือ ประชาธิปไตยไม่อยู่สูงเกินไปคืออยู่กับคนชั้นสูง และประชาธิปไตยก็ไม่อยู่กับคนชั้นล่างเกินไป คือพวกรากหญ้าแต่มันต้องทำให้คน เป็นชนชั้นกลางให้มาเหมือนที่ญี่ปุ่นกับเกาหลี ยิ่งทำให้คนชั้นกลางมากขึ้นเท่าไรประชาธิปไตยก็จะมีคุณภาพมากขึ้นเท่านั้น เขาเรียกว่าคุณภาพคนคุณภาพประชาธิปไตย คุณภาพคนก็คือ เศรษฐกิจมันถูกดึงขึ้นมา

การศึกษามันถูกดึงขึ้นมาให้เท่าเทียมกัน ถ้าแก้เรื่องพวกนี้ แก้เรื่องความเสมอภาคได้ มันก็จะทำให้ความขัดแย้งเป็นไปในเชิงบวกมากขึ้น แต่ถ้าไม่สามารถประนีประนอมผลประโยชน์ระหว่างชนชั้นสูง นักธุรกิจระดับสูง ถ้าโยมไปอ่านเรื่อง แมคนาคาตำ แมคนาคาตำนี้ มันมีปัญหาก็เพราะว่าพระราชอาญาเอาไว้มากเกินไปแล้วจะเก็บภาษีอะไรก็ตาม ไม่ต้องปรึกษาใคร แต่วันดีคืนดีพวกที่เป็นราชานักที่ดินทั้งหลาย พวกคนอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นนักธุรกิจนักอะไรนี่ พวกทหาร พวกนี้มันก็ไม่ยอม มันก็เลยจับพระราชอาญาไว้แล้วก็เลยต่อรองว่า ต่อไปนี้จะออกกฎหมายอะไรขึ้นมา ก็ตามที ขอความกรุณาให้ปรึกษากับกลุ่มนี้ก่อน ให้ปรึกษากับกลุ่มราชา เจ้าของที่ดินทั้งหลายเขาเรียกอะไร พวกกฏุมพีทั้งหลายก่อน ทีนี้พอพวกกฏุมพีมันต่อรองอำนาจจากพระราชอาญาได้ หลังจากนั้นไม่นานพวกชนชั้นล่างทั้งหลายมันก็มาต่อรองอีก พอทำให้ดึงมาอยู่ตรงกลางให้ได้ ไม่สูงมากนัก ไม่ต่ำมากนัก ให้มันอยู่ตรงกลาง ถ้าประเทศไทยสามารถปรับกฎหมายให้เป็นนิติรัฐจริง ๆ นะ นิติธรรมจริง ๆ ทำประชาธิปไตย ดึงคนให้มาอยู่ตรงกลางให้มากเท่าไร ให้เสมอภาคเท่าไร มันก็จะทำให้ความขัดแย้งมันลดลงได้

ผู้สัมภาษณ์: ตรงนี้ความเลื่อมล้ำก็ลดลงไปด้วยใช่ไหมครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ถูกต้อง ยิ่งดึงคนชั้นล่างขึ้นมา เสมอภาคในแง่ของเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เรื่องการศึกษาพวกนี้ การเข้าถึงสิทธิของทรัพยากร ความมีเสรีภาพในการแสดงออกที่มันรวมถึงหนึ่งหนึ่งสองด้วย นี่มันสัมพันธ์กันอยู่ อันนี้เรื่องสำคัญ

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ส่วนในข้อที่สี่นะครับ เรียนถามว่า มีปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้เกิดการแก้ไขปัญหความขัดแย้งทางการเมืองให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์: แก่รัฐธรรมนูญ ต้องแก้กฎหมายรัฐธรรมนูญนะ หรือปรับฐานเรื่องโครงสร้าง ปรับโครงสร้างเลยแหละ ปรับโครงสร้างทางกฎหมาย กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายต่าง ๆ ที่มันไม่เท่าเทียมกัน ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่ากันระหว่างคนรวยกับคนจน ปรับโครงสร้างทางสังคมเรื่องสาธารณสุข เรื่องสาธารณสุขที่ไม่เท่าเทียมกัน บรรดาที่มีทั้งหลายเหล่านี้แหละนะ โครงสร้างอีกอันหนึ่งก็คือโครงสร้างทางด้านปฏิรูปกฎหมายที่ดิน ปฏิรูปกฎหมายที่ดิน อาตมามองว่ามันสำคัญเพราะว่า เจ้าของที่ดินก็ไปซื้อที่ดินเอาไว้มากเกินไปโดยที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร ไอ้เรื่องโครงสร้างพวกนี้ปรับโครงสร้างประเทศไทยทั้งระบบได้ มันก็จะแก้เรื่องสิทธิการทำกิน เรื่องป่าชุมชน เรื่องที่ดิน เรื่องโฉนด เรื่องอะไรพวกนี้ สิทธิการทำกินพวกนี้แบ่งปันทรัพยากรอะไรพวกนี้ได้ ลดความเลื่อมล้ำลง อันนี้มันต้องปรับโครงสร้างของทั้งประเทศ เรื่องการศึกษา เรื่องสาธารณสุข เรื่องที่ดิน เรื่องกฎหมาย เรื่องรัฐธรรมนูญอะไรพวกนี้มันเป็นการปรับโครงสร้างที่สำคัญนะ

ผู้สัมภาษณ์: ในส่วนประเด็นที่ท่านะครับ เรียนถามพระอาจารย์ว่า มีแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไร ครับผม

ผู้ให้สัมภาษณ์: อาตมาคิดว่า ตัวแปรสำคัญในการแก้ไข ด้านสำคัญคือจะไปแก้ให้ได้นะ ตอนนี้มันมีปัญหาแล้ว คู่กรณีของเขามันมีฝ่ายเสรีกับฝ่ายอนุรักษ์ มันมีสองฝ่าย ฉะนั้นวิธีการแก้ก็คือต้องเจรจาจะต้องหาวิธีการกระบวนการสร้างความปรองดองมาถูกทางแล้ว กระบวนการสร้างความปรองดองก็คือ หาช่องทางเจรจาที่สองฝ่ายสามารถรับได้ เรื่องความผิดทางการเมืองก็อย่าเอากฎหมายไปแก้เรื่องปัญหาการเมือง เพราะกฎหมายมันเอาไว้แก้ปัญหาเรื่องบ้านเมือง กฎหมายอย่าเอามาแก้ปัญหาเรื่องการเมือง ยิ่งเอามาแก้ปัญหาทางการเมืองมันยิ่งทำให้ เนื่องจากปัญหามันเกิดจากการเมือง ตัวนี้ กระบวนว่าด้วยการแก้ไขต้องเอากระบวนการทางการเมืองมาเกี่ยวข้อง เช่น เรื่องนิรโทษกรรม อะไรที่มันไม่เข้าช่องทางของมัน อย่าง คตส. ที่เขาพูดเอาไว้ก็เหมือนกัน ต้องใช้ช่องทางทางการเมืองเข้ามาเล่น เรื่องรัฐประหารนี่ก็อย่าเข้ามายุ่ง ตอนนี้อาตมาคิดว่าต้องปรับโหมดเรื่อง ซอฟทแวร์ทั้งหลายแหล่ เรื่องคุณภาพ ต้องสองฝ่ายต้องเข้ามาช่วยกัน ความปรองดองต้องมาคู่ไว้รับได้มากน้อยเท่าไร ไม่ได้หมายถึงเออถ้าคุณจะได้เสีย เสียได้มากเท่าไร ถ้าคุณจะได้คุณรับได้มากเท่าไร ที่นี้ทำให้สองฝ่ายอยู่ด้วยกันได้ อันนี้มันต้องคุยกัน แล้ววิธีระบบทางแก้คุณแล้วไม่มีวิธีไหนที่จะดีกว่าระบบรัฐสภา ระบบรัฐสภาจะต้องเข้าไปแก้ไขเรื่องนิรโทษกรรมเรื่องอะไรก็ตามที ถ้าเป็นเรื่องทางการเมืองต้องใช้ระบบรัฐสภาเข้าไปแก้ไขเรื่องการเมือง ถ้าเป็นปัญหามันเมืองเอกกฎหมายแก้ ต้องดูช่องทางของมัน ปรองดองผ่านกระบวนการรัฐสภา อันนี้ก็แก้ปัญหาได้ นี่แหละทางแก้ไข

ผู้สัมภาษณ์: แล้วกรณีคดีทางการเมืองนี้ ใช้กฎหมายว่าไปตาม หรือว่ายังงั้นครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คดีทางการเมืองต้องใช้ ต้องใช้รัฐสภาเข้าไปเล่นงาน ถ้าบางประเด็นที่มันเกี่ยวข้องกับความคิดอาญา ที่เกี่ยวข้องกับความทุจริตคอร์ปชั่นก็ต้องไปใช้กฎหมายทางบ้านเมืองเล่นงาน ต้องมาคู่ว่าตัวไหนเป็นปัญหาการเมือง อันนี้เราต้องแยกให้ออกนะ แยกปัญหาให้ออก ว่าอันนี้ปัญหาการเมือง อันนี้ปัญหามันเมืองอย่าไปปนกัน ปัญหาการเมืองรัฐประหารก็ไม่จบ ไม่มีทางจบ ปัญหาการเมืองคุณจะไปยุบพรรคก็ไม่มีทางจบ มันผิดสัดผิดส่วน อันนี้ก็ดูช่องทางกันไป

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามในข้อที่หกนะครับ มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีมาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในสังคมไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันเป็นทางเดียว ทางอื่นมันไปไม่ได้หรอก ไม่มีทาง

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามพระอาจารย์ในข้อที่เจ็ดเลยนะครับ หากนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย จะมีแนวทางหรือวิธีปฏิบัติอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันแน่นอนอยู่แล้วตอนนี้มันไม่มีทางไหนที่จะ อย่าลืมนะว่าสันติวิธีก็คือกฎหมาย การใช้กฎหมายนี้ ผ่านรัฐสภาที่เป็นสันติวิธี สันติวิธีนี้มาถูกทางแล้ว กระบวนการสร้างความปรองดอง ต้องมานั่งคุย อย่างที่บอกเมื่อกี้ อะไรรับได้ อะไรรับไม่ได้ มีช่องทางเดียวเท่านั้นแหละ สุดท้ายจะรบกันตายยังงี้ก็ต้องกลับมาหาสันติวิธี เนลสัน แมนเดลา ก็ต้องกลับมาหาตัวสันติวิธี ที่เขาทำ TTI ที่เราเรียกว่า คณะกรรมการว่าด้วยการTRC ของแมนเดลาเนี่ยมันเหมือนของเราเลย ก็คือสุดท้ายก็ต้องกลับมาใช้สันติวิธีแก้ปัญหา คุยกัน ว่าจะใช้ช่องทางอะไร สุดท้ายจะไปออกนิรโทษกรรมมัยหรืออะไรยังงี้

ผู้สัมภาษณ์: ข้อที่เปดนะครับ จะเรียนถามประอาจารย์ว่า การจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของสังคมไทยให้ประสบความสำเร็จนั้น ต้องใช้ปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขอะไรบ้างครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: เงื่อนไขสำคัญในการที่จะแก้ไขปัญหาความขัดแย้งประสบความสำเร็จก็คือ การลดเงื่อนไข การที่แต่ละฝ่ายลดเงื่อนไขของตัวเองลง เช่น ถ้าทักษิณจะนิรโทษกรรม มันมีอะไรบ้างที่นิรโทษได้ นิรโทษไม่ได้ ทักษิณไม่ใช่ว่าจะได้ทั้งหมดนะ พูดถึงฝ่ายทักษิณนะ ไม่ใช่จะได้ไปทั้งหมด ก็ต้องดูว่าอันไหนได้อันไหนไม่ได้ เงื่อนไขนี้มันต้องมาคุยกัน ทางประชาธิปไตยก็เหมือนกัน เรื่องแรกเลยก็คือการลดเงื่อนไขของตัวเองนี้แหละว่า รับได้มากเท่าไร ตัวนี้เป็นตัวแปรที่สำคัญ เงื่อนไขที่สำคัญคือ ลดเงื่อนไขของแต่ละฝ่ายลง ว่าจะทำอะไรได้บ้าง แล้วสำคัญเลย คือกลับไปหาเงื่อนไขที่สำคัญ หนึ่งคือแก้รัฐธรรมนูญ ก็ไปแก้ การแก้รัฐธรรมนูญอย่าใช้เสียงมากลากไปไม่คืนะ คือจะแก้คุ้ม ๆ โดยที่ไม่สนใจประชาธิปไตยนี้ก็ได้ เพราะฉะนั้นแก้ ๆ แน่ แต่ถามว่ารัฐธรรมนูญฉบับปรองดองหน้าตาควรจะเป็นยังงี้ ก็ต้องอันนี้สำคัญ โครงสร้างเป็นเรื่องใหญ่ที่จะต้องไปปรับต่อไป ที่อาจารย์พูดมาทั้งหมด โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำ เพราะอันนี้มันแก้ถาวร การให้การศึกษาและดึงคนมาเป็นชนชั้นกลางได้มันเป็นประชาธิปไตยที่มีความสมบูรณ์ในอนาคต อันนี้เรื่องสำคัญ

ผู้สัมภาษณ์: ขอเรียนถามพระอาจารย์ในข้อสุดท้ายเลยนะครับ เรียนถามว่า ข้อเสนอแนะอื่นในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี คือ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ครับพระอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ข้อเสนอแนะในด้านอื่น ๆ เท่าที่ดูแล้วก็ครอบคลุมไปหมดแล้วละ ในการให้คำอธิบาย คือเวลาที่มีปัญหาอะไรเกิดขึ้นอยากใหมันเป็นไปตามระบบ Rule of Law คือให้มันเป็นไปตามกระบวนการ นิติรัฐ คือเวลาเกิดปัญหาขึ้นมาเนี่ย คนไทยชอบใจร้อนมักจะลากกองทัพออกมา ดึงทหารออกมา แทนที่จะใช้ระบบ เช่น ถ้ารัฐบาลมีปัญหาควรปรับ กระบวนการมันมี กลไกการตรวจสอบมากมาย เพราะอย่าลืมนะว่าองค์กรอิสระ หรือองค์กรตรวจสอบนี้ คตส. ปปง. ปปช

กต. สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินอะไรพวกนี้ เกิดขึ้นมาเพราะว่ากลไกรัฐสภามันทำงานไม่ได้ ฝ่ายค้านมันทำงานไม่ได้ คือเจตนาในการออกแบบมานี้ ฝ่ายค้าน รัฐบาลก็จะเกิดการตรวจสอบ ถ่วงดุล แต่ที่ผ่านมามีฝ่ายค้านไม่สามารถเล่นงานรัฐบาล แม้รู้ว่าผิด ก็ผัดทอน โท่ ยกเสียงเมื่อไหร่ชนะ ทุกที เพราะฉะนั้นการออกแบบ คตส. ปปง. ปปช กต. อะไรพวกนี้ ออกแบบขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ ตรวจสอบและถ่วงดุลการใช้อำนาจรัฐ

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือถ้ามีรัฐธรรมนูญใหม่ก็ควรจะคงสิ่งนี้เอาไว้

ผู้ให้สัมภาษณ์: ต้องคงเอาไว้ ขาดองค์การในการตรวจสอบ กลไกในการตรวจสอบ ถ่วงดุลมันไม่มี ฉะนั้นในรัฐสภาก็ที่โรมันก็แพ้ทุกที แต่ถ้ามีองค์กรพวกนี้อยู่มันก็จะช่วยได้แล้วพวกนี้ก็จะทำหน้าที่ตรวจสอบแทน ใช้อำนาจ ช่องทางตามปกตินี้แหละ อย่าไปเอารถถังออกมา ไม่จำเป็นต้องไปทำอย่างนั้น มันจะเสียระบบ มันก็จะรวน

ผู้สัมภาษณ์: ก็คือต้องมานับหนึ่งใหม่

ผู้ให้สัมภาษณ์: ต้องนับหนึ่งใหม่ มันจะรวน มันเสียเวลามาก แทนที่มันจะเดิน มันผุดขึ้นมาที่ว่าไปตามเกมส์ ส่งเรื่องไป ปปช. กปค. ตัดสินแล้ว มันก็มีมูลจริงแล้วก็ส่งไปศาล ทางการเมืองก็ว่ากันไป มีปัญหาขึ้นมา บางอย่างมีความบิดเบี้ยวก็ส่งไปที่ศาลรัฐธรรมนูญให้พิจารณา วินิจฉัย เหมือนในเรื่องของพระราชกำหนดอะไรพวกนี้ มันมีระบบของมันอยู่แล้ว มีอะไรของมันอยู่แล้ว แต่ตัวปัญหาก็คือคนที่อยู่ในระบบ ก็ต้องถามด้วย บางทีคนก็มีปัญหาเหมือนกัน อันนี้อาตมาคิดว่าพยายามจับทุกอย่างให้มันเข้าหูลูปให้หมด เพราะอย่าลืมนะว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางท่านก็ดี ปปช.บางท่านก็ดี คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินบางท่านก็ดี ถูกแต่งตั้งมาโดย คมช.เพราะฉะนั้นจะต้องเอาพวกนี้เข้าหูลูปให้หมดก่อน มันก็จะมีทางแก้ไขได้ แต่มีปัญหาขึ้นมาอย่าใช้ อย่าเอารถถังออกมาซึ่งมันไม่จบ คิดว่ามันเสียหายมากกว่านั้น

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 15.00 น. จังหวัดเชียงใหม่

ผู้สัมภาษณ์: ก่อนอื่นขออนุญาตสัมภาษณ์ท่านอาจารย์นะครับ เริ่มที่ประเด็นในข้อที่ 1 เลยนะครับ เรียนถามท่านอาจารย์ว่าสาเหตุของความขัดแย้งของการเมืองไทย ภายหลังพฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องอะไรและสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยได้อย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือโดยรวมนี้นะครับ ผมฉายภาพโดยรวมก่อนละกันนะว่า ถ้าถามว่าความขัดแย้งดังกล่าว ทางการเมืองในสังคมบ้านเรา สาเหตุใหญ่มาจากอะไรนะครับ ถ้าในมุมมองผมนะผมคิดว่าสาเหตุใหญ่มันเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ถ้าผมแยกแยะระหว่างเรื่องของผลประโยชน์เรื่องของ

อุดมการณ์ เรื่องของความถูกต้องความผิด อะไรต่าง ๆ นะ นี่ประเด็นหลักแล้วแต่เราจะเอาในมิติไหน มาจับนะ ถ้าผมเอาแค่ ในประเด็นหรือในมุมมองมิติแบบผมนะ ผมคิดว่ามัน บ้านเรามันเป็นเรื่องของผลประโยชน์ ที่นี้ระหว่างคำว่าผลประโยชน์นี้ มันก็มีอีกคำหนึ่ง ถ้าเราเรียนทางรัฐศาสตร์ ทางด้านบริหาร มันก็มีคำว่า อำนาจ อำนาจกับผลประโยชน์ มันก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน ถามว่ามันแยกกันออกไหมมันก็แยกกันออก แต่มันก็สัมพันธ์กัน อย่างใกล้ชิดมาก ๆ นี่ เรื่องของอำนาจเรื่องของผลประโยชน์นี้ มันก็เกี่ยวข้องกันเกี่ยวเนื่องกันทั้งนั้นแหละ เมื่อมีอำนาจมันก็มีผลประโยชน์ติดตามมาจ้ะ พอผลประโยชน์ขัดแย้ง ผลประโยชน์จัดสรรกันไม่ลงตัว มันก็เกิดความขัดแย้งก็ต้องกลับไปหาอำนาจเพื่อ มีโอกาสในการครอบครองหรือในการจัดสรรผลประโยชน์ ผมมองว่าเมืองไทยแต่ไหนแต่ไรมาจนถึงทุกวันนี้ มันก็อยู่ในสองสามประเด็นหลักนี้แหละ เรื่องของการแสวงหาอำนาจ การแย่งชิงอำนาจ หรือความขัดแย้ง ระหว่างใครอยากจะมีอำนาจเหนือใครกับเรื่องของผลประโยชน์ ว่าช่วงไหนผลประโยชน์ระหว่างผู้มีอำนาจ ใครมีอำนาจเหนือกว่ากันหรือใครมีอำนาจทัดทานกันได้ ถ้าผลประโยชน์จัดสรรกันไม่ลงตัว มันก็ต้องห่มั่นกันหรือก็ต้องแย่งชิงอำนาจกัน แล้วมันก็เป็นที่มาของความขัดแย้ง ที่นี้สมมติถ้าเราแยกนะ เมื่อทั้งสองสิ่งนี้ สังเกตว่าถ้าเราแยกตั้งแต่พุทธภพปี 35 นี่นะบริบทการเมืองช่วงนั้นมัน ปี 35 ช่วงนั้นมัน มันยังค่อนข้างไปทางยุคทหารอยู่พอสมควร ไข่มะทหารก็ยังมีอำนาจ หมายถึงความขัดแย้งระหว่างทหารต่อทหารจะมากกว่า จ้ะถ้าถามผมนะว่า ในช่วงนั้นความขัดแย้งระหว่างทหารต่อทหารนี้ สาเหตุมันมาจากอะไรเป็นหลัก มันก็น่าจะมาจากเรื่องของการแย่งชิงอำนาจ มากกว่าผลประโยชน์มากกว่า ผลประโยชน์ใหม่ ผมตัดแค่สองตอนละกันนะ เอาหัวกับท้ายละกัน กลางไม่ต้องว่ามันหรือออก ถ้าท้าย ๆ ตั้งแต่รัฐบาลทักษิณเป็นต้นมา หรือก่อนที่รัฐบาล ทักษิณจะเข้ามามีอำนาจนี้ ในช่วงหลังนี้ผมเชื่อว่า ค่อนข้างชัดเจน เป็นเรื่องของความขัดแย้ง จากการไม่ลงตัวของผลประโยชน์ ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจกับผลประโยชน์ทางการเมือง ผลประโยชน์ทางการเมืองกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มันก็อาจแยกกันไม่ค่อยออกอีกที จ้ะพอ พอขัดแย้งกันระหว่าง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลประโยชน์การมีส่วนแบ่ง ที่คิดเป็นตัวเงินได้ คิดเป็นมูลค่าได้ในสังคม มันก็เป็นที่มาของการแย่งชิงกัน เข้าสู่อำนาจทางการเมือง เพราะฉะนั้นการที่จะไปแย่งชิงการเข้าสู่อำนาจทางการเมือง มันก็ต้องสร้างแนวร่วมทางการเมือง พอสร้างแนวร่วมทางการเมือง ที่ผลประโยชน์ขัดแย้งกัน มันก็นำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคม เพียงแต่ว่าในยุคของทักษิณ กับในยุคของพฤษภาทมิฬมันต่างกันนิดหนึ่ง ตรงที่ว่า มวลชนมันคนละกลุ่มกัน และมันก็ไม่เท่ากัน กลยุทธ์หรือว่ายุทธศาสตร์ที่เขาเอามาใช้ ของคนที่เข้าสู่การเวทีของการแย่งชิงอำนาจหรือการแย่งชิงผลประโยชน์ทางการเมือง เขาก็ใช้ยุทธศาสตร์ต่างกัน ใช้มวลชนต่างกัน นี่คือภาพรวม ๆ ในประเด็นที่หนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมขอเรียนถามอาจารย์ในประเด็นที่สองนะครับ มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้ง ทางการเมือง ในสังคมไทยภายหลัง เหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 จึงยังมีความต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ประเด็นสำคัญ ที่ทำให้กระบวนการ ความขัดแย้ง ในทางการเมือง ในสังคมไทย นั้นะว่า ก็เหมือนกับประเด็นคล้าย ๆ เมื่อก่อนี้แหละ ที่ผมคิดว่ามันในแต่ละช่วงบริบทมันต่างกัน ขึ้นปัจจัยสำคัญ ในแต่ละช่วงมันก็น่าจะค่อนข้างต่างกัน อยู่พอสมควรเหมือนกันนะ เพราะว่าอย่าง ในยุคในยุคพฤษภาทมิฬนี้ ความขัดแย้งในช่วงนั้น เราก็ทราบว่ามันเป็นการแย่งชิงอำนาจระหว่าง ทหารต่อทหารใช่ไหม มันกระบวนการของการ หาแนวร่วมเข้ามาสนับสนุน กลุ่มอำนาจต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่ความขัดแย้งมันก็ คีกรอบอยู่ใน กลุ่มของคนคุมกำลังคุมอาวุธ คุมรถถังคุมทหารราบ อะไรพวกนี้เป็นหลัก ใช่ไหมครับ นี่ถ้าถามว่ากระบวนการของความขัดแย้งนี้ มันมีปัจจัยอะไร เป็นส่วนประกอบ ของกระบวนการพวกนี้ใช่ไหมครับ ค่ะเนถ้าเราดู ในแต่ละช่วงมันก็คือจะต่าง อย่างที่ว่าเมื่อก่อนี้แหละ นี่ถ้าหากว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้มัน เกิดความขัดแย้งขึ้นใน แต่ละช่วงแล้ว มันทำไมมันถึงต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันนี้ มันจะเรียกว่าอะไรละ บางคนก็เรียกว่าเป็นพฤติกรรมทางการเมืองของสังคม ที่อยู่ในช่วงของการกำลังเปลี่ยนผ่านหรือกำลังพัฒนาแบบเหงาเรื่อย เพราะ บ้านเราเนี่ย มันมีสถาบันหลัก ๆ ที่จะบอกว่าเหมือนหรือต่างกับสังคมตะวันตกก็อาจจะบอกได้ว่ามันค่อนข้างต่างใช่ไหม เพราะว่ามันมีสถาบันทหารที่ค่อนข้างที่จะทรงอำนาจ และมีบทบาท บางคนก็จะแยกระหว่างสถาบันทหารกับสถาบันระบบราชการ แต่เราจะแยกหรือไม่แยกก็ได้ เพราะทหาร มันก็คือระบบราชการอย่างหนึ่ง เพียงแต่เป็นราชการทหาร อีกส่วนหนึ่งก็คือราชการพลเรือน นี่ก็เหมือนกัน ที่นี้ที่ผมคิดว่ามัน มันก็คือ สถาบันที่เป็นส่วนหนึ่งหรือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของความ เป็นกระบวนการ หรือเป็นปัจจัยหลัก ๆ ถ้าเราดูย้อนในยุค 35 ใหม่ ๆ นั้นะก็เหมือนสถาบันทหาร สถาบันระบบราชการ สถาบันของนักการเมืองหรือกลุ่มการเมืองหรือพรรคการเมือง พรรคการเมือง ในยุคนั้นกับพรรคการเมืองในยุคนี้อีก ไม่เหมือนกันอีก หรือกลุ่มพ่อค้าในยุคนั้นกับกลุ่มพ่อค้าในยุคนี้อีก ไม่เหมือนกันอีก แต่พวกนี้คือตัวละครคือ ACTOR ที่มันมีบทบาท ต่อการทำให้เกิดความขัดแย้งใน สังคมไทยมาตลอด คือตัว ACTOR หลัก ๆ หรือตัวละครหลัก ๆ หรือตัวองค์ประกอบ จะเรียกว่ามัน คือปัจจัยหลัก ๆ ก็ได้ ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งในสังคมไทย มันก็มีอยู่ตลอดเวลา เพียงแต่ว่าในช่วงไหน ตัว ACTOR หลักคือใคร อย่างในช่วงยุคพฤษภาทมิฬผมก็ยัง คิดว่ามันน่าจะเป็น สถาบันหลัก ๆ ใน กลุ่มนี้แหละ แต่ยุคนั้นกลุ่มพ่อค้าอาจจะมามีบทบาทน้อย หรืออยู่จะเรียกว่าอยู่เบื้องหลังก็ได้ แต่พอมานะ ยุคนี้เนี่ย กลุ่มพ่อค้าคือกลุ่มหลัก ที่ค่อนข้างออกหน้าเลย อย่างยุคนี้เนี่ย หรือตั้งแต่ยุคทักษิณเป็นต้นมาก็แล้วกันนะ สถาบันข้าราชการนี้ก็เหมือนกันถอยไปอยู่เบื้องหลังละ สถาบันหลัก ๆ มันก็คือพ่อค้า กับทหาร นี่บางคนเขาก็พูดถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่อีกกลุ่มหนึ่งที่ กลุ่มเสื้อแดงเขาก็จะเรียกว่า

พลังมวลชน อันนี้เราจะเรียกว่าอะไร Civil Society อะไรก็แล้วแต่ แต่มันก็ไม่ใช่ Civil Society
 ธรรมดาดีมากนัก มันคือ Civil Society ที่ถูกสร้างขึ้น มา สร้างขึ้นมาจากอะไรก็แล้วแต่ บางคน
 ก็บอกเกิดจากเงิน เงินเป็นตัวสร้างหรือพ่อค้าเป็นตัวสร้างขึ้น มันก็จะไปเชื่อมโยงกับสถานการณ์
 ทางการเมือง นักการเมืองก็ไปเชื่อมกับกลุ่มอิทธิพล กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
 ที่สำคัญนักธุรกิจใหญ่ของประเทศ

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับขออนุญาตนะครับ แต่กลุ่มคนกลุ่มนี้จัดว่าเป็นองค์กรที่ไร้ระบบระเบียบ
 ว่าได้ไหมครับ ที่เกิดขึ้นมาใหม่นี้จะรับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันแล้วแต่สิว่าเรากำลังพูดถึงองค์กรไหนหรือสถาบันไหน

ผู้สัมภาษณ์: ครับอย่างกลุ่มพ่อค้าที่กำลังขึ้นมานี้จะครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ถามว่ากลุ่มพ่อค้ามีระบบระเบียบไหม หรือมีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนไหม ผมคิด
 ว่าถ้าเราเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มพ่อค้ากับกลุ่มมวลชน กลุ่มมวลชนคนเสื้อแดงนี่นะ ต่างกันไหม
 ผมว่าต่างกลุ่มพ่อค้ามีการรวมตัวกันอย่างมีระบบระเบียบพอสมควรนะ แต่เขาไม่ใช่เป็นองค์กรที่
 เป็นทางการ เขาเป็นองค์กรแบบ Informal แต่ Informal ที่มีบทบาทอิทธิพลค่อนข้างเยอะ และก็
 ค่อนข้างชัดเจนค่อนข้างเหนียวแน่น ถ้าถามว่าอุดมการณ์ของเขาหรือเป้าหมายของเขา คืออะไร
 มันก็คือผลประโยชน์ทางด้านธุรกิจ ที่เขาต้องไม่ถูกระทบ ซึ่งน่าจะค่อนข้างต่างจากกลุ่มมวลชน
 อีกแบบหนึ่งหรือกลุ่มคนเสื้อแดงหรือกลุ่มชีวิต จะเรียกอย่างนั้นก็ได้ นะ สมมตินะ กลุ่มนี้กลับมี
 หลายกลุ่มไง ถามว่า Mission หรือเป้าหมายของเขาคืออะไร ค่อนข้างหลายหลาย กลุ่มคนเสื้อแดง
 ในเชิงใหม่อาจจะหวังอย่างหนึ่ง อีสานอาจจะหวังอย่างหนึ่ง ภาคกลางอาจจะหวังอย่างหนึ่ง
 หรือนักวิชาการเสื้อแดงก็อาจจะหวังอีกอย่างหนึ่ง งั้นจะถามว่าอันไหนหลวมอันไหนแน่นกว่ากัน
 กลุ่มนี้อาจจะหลวมกว่ากลุ่มนักธุรกิจหรือกลุ่มพ่อค้าก็ได้ หรือกลุ่มคนชั้นกลางกลุ่มนั้นก็ได้

ผู้สัมภาษณ์: ขออนุญาตเรียนถามอาจารย์ในประเด็นข้อที่สามนะครับ อาจารย์คิดว่ากระบวนการ
 ของความขัดแย้งทางการเมืองของสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 ยังมี
 แนวโน้มของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ถ้าเราดูรวม ๆ นะ คือดูโดยรวม ๆ นี้ ถามว่าจะรุนแรงขึ้นหรือไม่รุนแรงขึ้น
 คนส่วนใหญ่คิดว่ามันน่าจะรุนแรงขึ้น ดูจากอะไร ถ้าถามว่ารุนแรงหรือไม่รุนแรงสำหรับผมวัดจาก
 อะไร วัดจากกิจกรรมที่เขาแสดงออก ของความขัดแย้งก็แล้วกันนะ กิจกรรมหรือพฤติกรรมของ
 การแสดงออกนะ ที่ผมหมายความว่ามันรุนแรงน่าจะวัดจากสิ่งนั้นละกัน เช่นถ้าเรายกตัวอย่างที่เป็น
 รูปธรรมนะ ก็เหมือนอย่างเช่นเหตุการณ์ ของความขัดแย้งระหว่างคนเสื้อแดงกับคนที่ไม่ใช่เสื้อแดง
 นะ ถ้าเราไปเปรียบเทียบกับ ย้อนไปจนถึง พ.ศ. 16 และ พ.ศ. 19 ตอนนั้นอาจจะแรงก็ได้ แต่มันก็
 รูปแบบอาจจะไม่ค่อยเหมือนกันมากนัก อันนั้นก็มีการเผาเหมือนกัน มีการฆ่าเหมือนกัน แต่พอเรา

มาดูในยุคทักษิณนี้ ความรุนแรงมันเปลี่ยนไปอีกแบบหนึ่งมันพัฒนาการไปอีกแบบหนึ่ง มีการใช้ความรู้มีการใช้ปัญญาชน และก็มีการใช้เครื่องมือที่มันทันสมัยล้ำหน้าไปอีกยุคหนึ่งเลย อย่างเช่นมีหน่วย Snapper อะไรอย่างนี้นะ อันนี้ถ้าในความหมายตามผมว่ารุนแรงใหม่นี้ หรือคนส่วนใหญ่ถามว่ารุนแรงไหม ผมคิดว่ามันก็รุนแรงนะ ขนาดนายทหารยศนายพล ขสนายพันคนสำคัญของกองทัพคนที่เป๋นแกนนำนี่ อันนั้นก็ถูกยิงตายง่าย ๆ โดยที่กระบวนการในระบบกระบวนการยุติธรรม กระบวนการสืบสวนสอบสวน หรือกระบวนการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ก็เข้าไปไม่ถึง หรือป้องกันไม่ได้ เข้าไปปราบปรามก็ไม่ได้ โดยไม่สามารถรู้หรือจับกุมได้เลย ว่าเขาคือใครที่วัดอะไรที่คนไปถูกยิงตาย

ผู้สัมภาษณ์: วัดปทุม

ผู้ให้สัมภาษณ์: อืมวัดปทุมก็ยังไม่รู้เนี่ย ที่นี้ถ้าเราโยกการเมืองห่างไปอีกนิดหนึ่งเนี่ย ถามว่าปัญหาความขัดแย้ง ของชายแดนภาคใต้ ถามว่าเชื่อมโยงกับการเมืองระดับประเทศไหม ผมก็ยังว่ามันเชื่อมโยงกันนะ เพียงแต่ว่ามันเชื่อมโยงเข้าไปอีกชั้นหนึ่งนะ นี่พวกนี้ที่ผมคิดนะความรุนแรงเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้หมายความว่ามัน บ้านเมืองมันมีประชาธิปไตยมากขึ้นหรือน้อยลงนะ มันอาจจะเป็นคนละประเด็น กันอีกเหมือนกันนะ แต่ถ้าเราวัดจากระดับของความรุนแรง ของพฤติกรรมของการแสดงออก ของความขัดแย้งก็น่าจะตอบได้ว่า มันก็รุนแรงมากขึ้น มีการเผาศาลากลางมีการเผา ศูนย์การค้า มีการปล้นสะดมในศูนย์การค้าใหญ่อะไรอย่างนี้ ซึ่งพวกนี้ผมว่ามันคือความรุนแรง มีการยกขบวนของมวลชนคนเสื้อแดงนี้ จากต่างจังหวัดเข้ากรุงเทพ ด้วยวิธีการเคลื่อนย้ายหลายแบบ อะไรอย่างนี้ซึ่งเมื่อก่อนก็ไม่มีอย่างนี้นะ

ผู้สัมภาษณ์: ครับขออนุญาตอาจารย์เรียนถามในประเด็นข้อที่สี่นะครับ มีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อมอะไร ที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้ การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมือง ในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: อันนี้ตอบยาก ข้อสี่เนี่ยปัจจัยสนับสนุนจะเรียกว่าปัจจัยเอื้อก็ได้หรือปัจจัยแวดล้อมก็ได้ ที่จะช่วยทำให้การแก้ไขปัญหามันสำเร็จง่ายขึ้นหรือมากขึ้นได้นี้มันก็เหมือนยาก ผมยังคิดว่าเวลา เวลา กับบริบทแวดล้อม ที่มันเปลี่ยนไปเนี่ย รูปแบบหรือวิธีการในการหาทางออก มันก็คงเปลี่ยนไป ตอนนี้มันอาจจะสรุปชัดไม่ได้ มันขึ้นกับบริบทมันขึ้นอยู่กับเวลา มันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขแวดล้อม ในแต่ละช่วงว่าจะเกิดอะไรขึ้นและ ACTOR แต่ละคน จะทำอะไรในแต่ละช่วงนั้น อย่างตอนนี้ทักษิณเขาทำอย่างนี้นะ มีคุณยิ่งลักษณ์ มีคุณทักษิณมีพลเอกเปรมมีทหารนี้ และก็มีพ่อค้านี้มันก็มีหลายกลุ่ม นั่นก็มีมวลชนคนเสื้อแดงและก็มีมวลชนคนหลากหลายสีคุณจะเห็นว่ามันพวกนี้คือความซับซ้อน Complexity ของกลุ่มอิทธิพลกลุ่มผลประโยชน์ มันก็ไม่ง่าย ขึ้นอยู่กับแต่ละเงื่อนไขเวลา มัน ฅ เวลาไหนล่ะ แล้วใครจะไปขับเคลื่อนอะไร ใครจะไปสร้างเงื่อนไขอะไรขึ้นมา

อย่างตอนนี้ประเทศเพื่อนบ้าน และมันก็ไม่ได้โยงเฉพาะปัจจัยภายในประเทศนะ ดูประเทศเพื่อนบ้านนี้ตอนนี้พม่าก็เปลี่ยนใจใหม่ ถ้าพม่าเปลี่ยนโครงสร้างทางการเมืองภายในประเทศของเราเนี่ย มันก็เปลี่ยนตามไปละ เขมรตอนนี้ยังมีสุนเซนอยู่แกนเจ็อนไซมันเป็นแบบนี้ กลุ่มการเมืองกลุ่มหนึ่งในบ้านเราก็คงจะได้ประโยชน์จากสุนเซนมากสุนเซนน้อยต่างกัน แล้วแต่กลุ่มไหนจะมีอำนาจทางการเมืองในบ้านเรา เพราะฉะนั้นอย่างน้อยผมให้เห็นถ้าภายในประเทศก็อย่างที่ว่า เมื่อก็มันมีหลากหลายกลุ่มมีอิทธิพลกลุ่มมีผลประโยชน์กลุ่มที่มีบทบาทในสังคม นอกประเทศอย่างน้อยมีกลุ่มเพื่อนบ้าน ถ้าถึงปี 58 หรือปี 2015 ถ้าเปิดอาเซียน อาเซียนเปิดเต็มที่ เจ็อนไซมันก็จะเปลี่ยนอีก เพราะงั้นพวกนี้ผมคิดว่ามันคือบริบทแวดล้อมมันคือปัจจัยแวดล้อมที่มีผล

ผู้สัมภาษณ์: ครับขออนุญาตเรียนถามอาจารย์ต่อในประเด็นที่ห้าครับ อาจารย์มีแนวทางหรือวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไร ครับอาจารย์ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: สมมติถ้าเป็นข้อเสนอใจใหม่ เป็นข้อเสนอในเชิงความคิดเห็น สมมติถ้าในมุมมองแบบวิชาการนี้ ถ้าผมจะแนะนำหรือจะให้ข้อคิดกับสังคมผมจะให้ข้อคิดคล้าย ๆ อย่างนี้ว่า ในภาคส่วนหลัก ๆ ที่จะมีบทบาทในทางสังคมหรือในทางการเมืองก็แล้วแต่นะ ต้องพยายามนำเสนอในสิ่งที่ใช้เหตุใช้ผลเป็นหลักในความมีเหตุผลนี้ บางคนก็จะบอกว่ามันเป็นนามธรรมแต่สำหรับผมผมคิดว่ามันเป็นรูปธรรมได้ ถ้าบางคนก็จะแย้งว่ามันก็ขึ้นอยู่กับเหตุผลใครเหตุผลมันนี้นะ แต่ผมเชื่อว่าถ้าเรามองสังคมเป็น เป็นมวลใหญ่หรือเป็น Mass ใหญ่นี้ในสังคมใหญ่โดยเฉพาะในทางการเมืองบางคนก็จะใช้คำว่า Silent Majority หรือมวลชนส่วนใหญ่ที่ไม่ค่อยแสดงออกนักนั้นะ ผมเชื่อมวลชนกลุ่มนี้มีเหตุผลวัดจากอะไร อย่างสถาบันการศึกษาหลายแห่งหรือบางแห่ง ที่เขาทำโพลขึ้นมาเนี่ย หลายอันผมก็เชื่อว่าอันนั้นก็เป็นการวัดการสะท้อนออกของสังคม ซึ่งหลาย ๆ การวัดนี้ มันก็มีเหตุผลพอสมควรนะเขาก็ตอบเหตุผลได้ว่า สังคมอยากจะเห็นอะไรกำลังต้องการอะไร แต่แน่นอนมันก็มีบางโพล ที่มันอาจจะมิ เอเจนด้า อะไรบางอย่างแอบแฝงอยู่ แต่ผมก็เชื่อมาถึงจุดหนึ่งถ้าสถาบันที่มีเหตุผลและก็มาทำสำรวจ หรือหยังสิ่งที่สังคม หยังความรู้สึกหรือวัดความเห็นความต้องการสังคม ที่มีเหตุผลผมก็ว่ามันวัดได้ อีกส่วนหนึ่งนะถ้าความเห็นผมก็คือ สื่อ สื่อต่าง ๆ หรือ Media ต่าง ๆ นั้นะ ไม่ว่าจะเป็นสื่อมวลชน สื่อหนังสือพิมพ์สื่อวิทยุสื่อโทรทัศน์ หรือแม้กระทั่งสื่อในชุมชนเล็ก ๆ นั้นะ อย่างในชุมชนพื้นบ้าน เขาก็มีเสียงตามสายมีวิทยุชุมชนอะไรพวกนี้ อันนี้มีบทบาทสำคัญมาก ๆ อันหนึ่งเลย ที่ถ้า ถ้าในแต่ละกลุ่มทุกระดับนี้พยายามยึดเอาความถูกต้องมากกว่าผลประโยชน์ อันนั้นคือแนวทางที่ดีที่สุดที่จะช่วยเยียวยาสังคมได้ดี หรือจะป้องกันความขัดแย้งความรุนแรงหรือความเสียหายของสังคมได้ดีที่สุด เพราะทุกวันนี้ผมเชื่อว่าชาวบ้านจำนวนมาก ๆ นั้นะครับ ที่จะถูกอิทธิพลของสื่อทุก ๆ รูปแบบโดยไม่รู้ตัวทั้งที่รู้ตัวทั้งที่ไม่รู้ตัว ผมยกตัวอย่างนะถ้าเราลองไปเดินตามตลาดในตลาดภูมิภาค อาจจะไม่เหมือนกันก็ได้ ถ้าไป

เดินตามตลาดในภาคเหนือที่ตลาดที่มีมวชนคนเสื้อแดงเยอะ ๆ มีฐานเสียงมวชนคนเสื้อแดง เขาก็จะเปิดวิทยุเปิดทีวีที่ประชาสัมพันธ์สื่อหรือให้ข้อมูลข่าวสารของกิจกรรมของมวชนคนเสื้อแดง แล้วก็จะไปโยงกับกลุ่มการเมืองกลุ่มผลประโยชน์ของคนเสื้อแดงนี้ พวกนี้มีผลค่อนข้างเยอะ ยกตัวอย่างง่าย ๆ อย่าง รปภ.ตามส่วนงานนี้ มข.จี.รปภ.หลายบริษัท บริษัทการ์ด บริษัทรักษาความปลอดภัยนี้นะ มาเผด็จกลางกลางค้ำกลางคั่นเวลาเขาแก้เหงาเขาก็จะเปิดวิทยุ มวชน พวกนี้ฟังนี่อะไรต่าง ๆ พวกนี้ คือผมคิดว่าพวกนี้แหละคือถ้า ถ้าเราสามารถมีวิธีเข้าถึงสื่อพวกนี้ได้ ในทุกระดับ ตั้งแต่ล่างไปจนถึงสื่อระดับประเทศให้สื่อนำเสนอในสิ่งที่เราต้องการจริง มากกว่าเป็นความเห็นหรือเป็นความรู้สึก ผมว่าสังคมจะแยกแยะได้ แต่ ณ วันนี้มันยังมีปัญหา ว่าสื่อเหล่านี้ส่วนใหญ่มันก็จะ เป็นสื่อที่อยู่ภายใต้ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ต้องอยู่รอดต้องค้นหาสปอนเซอร์มาสนับสนุน ต้องมา Service ให้กิจการเขาและบางอย่างมันก็อยู่ภายใต้ อีสรภายใต้เงื้อมมือของผู้ว่าจ้างอย่างนี้ นี่ผมยกแค่สองอย่างหลัก ๆ ละกัน ยังไม่ยกแยะนักวิชาการ หรือยังไม่ยกแยะข้าราชการ

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมขออนุญาตเรียนถามอาจารย์ในประเด็นข้อที่หกครับอาจารย์ มีความเป็นไปได้ มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ในสังคมไทยครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: อันนี้ก็เหมือนกันนะในประเด็นที่หกนี้ผมคิดว่ามันอาจจะมองสองส่วนนะ ส่วนหนึ่ง คือในเชิงหลักการนี้มันก็ต้องแน่นอนอยู่แล้วมัน ปฏิเสธไม่ได้หรอกว่าถ้าเราสามารถ ผมใช้คำว่า ถ้าสามารถนะ If ถ้าเราสามารถเอาแนวทางสันติวิธีมาใช้ได้มันดีที่สุดอยู่แล้ว ผิดแต่ว่าแนวทาง สันติวิธีที่เราศึกษาหรือที่เราเรียนรู้หรือที่เราใช้กันนะตามหลักวิชาการต่าง ๆ ที่เราใช้ ๆ กันในบ้านเรา นี่ หรือในบ้านไหนก็แล้วแต่นะมันก็มีข้อจำกัดพอสมควรแหละ ว่าพอเราจะเอาไปใช้จริงมันก็ไม่ใช่ว่า จะสามารถใช้ไปได้ทั้งหมดนะ คือบางอย่างมันก็ใช่ว่าเราที่ไม่สามารถที่จะไปทำให้มันอยู่ใน แนวทางหรือในหลักการของสันติวิธีได้ทั้งหมด ไม่นั่นก็ทำได้ บางอย่างเราพยายามยังงั้นมันก็เข้าไม่ถึง แนวทางสันติวิธีที่ควรจะต้องทำแบบนั้น ึง คือเอาแนวทางสันติวิธีมาใช้ได้ยาก ถ้าใช้ได้แน่นอนว่า มันดีที่สุดอยู่แล้ว แต่มันก็มีข้อจำกัดในการใช้ เพราะยังถ้าในเรื่องของผลประโยชน์ทางการเมืองหรือ ความขัดแย้งทางการเมืองในระดับชาติผมเชื่อว่าไม่ง่าย แต่ถ้าในองค์กรหรือในสถาบันนี้ มันก็ยังมี ความเป็นไปได้ค่อนข้างมาก สมมติอย่างเอาแค่นี้ก็ได้ว่า ถามว่าภายในกองทัพมี Unity ไหม เรารู้ ในกองทัพแม้กระทั่งกองทัพเองที่เป็นสถาบันเดียวกันนะ ก็ยังไม่มี Unity ถ้าเราเอาแนวทางสันติวิธี พยายามเอาไป Apply และเอาไปใช้ในกองทัพให้ได้ ให้กองทัพยึดแนวทางสันติวิธีได้หรือไม่ได้ นี่ มันก็ยังไม่ง่ายใช้ไหมเพราะฉะนั้นคำถามเดียวกันนี้ถ้าเราเอามา Apply ใช้ในระดับกับความขัดแย้ง ทางการเมืองระดับชาติก็ยิ่งยาก ขึ้นไปอีกตั้งหลายชั้น

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ๆ เรียนถามอาจารย์ในประเด็นข้อที่เจ็ดครับอาจารย์ หากจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย จะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติอย่างไรครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ข้อนี้จะต่อจากข้อเมื่อกี้ไช้ไหมครับ คือแนวทางสันติวิธีในทางวิชาการที่เราเอามาศึกษาเรียนรู้กันในทางวิชาการนี่นะครับ ถามว่าคนเข้าใจหรือรับรู้ได้ทั่วถึงมากหรือน้อยแค่ไหน ผมก็ยังเชื่อว่าทุกวันนี้มันก็ยังไม่มากนักนะถ้าเป็นแนวทางสันติวิธี เดินตามหลักวิชาการ ในแนวทางสันติวิธีจริง ๆ นี่ มันก็ยังไม่ถึงขั้นแพร่หลายนัก หลาย ๆ คนก็ยังเข้าใจไม่ถึงหรือ บางคนก็ยังไม่เข้าใจ หรือกว่าวิธีการของแนวทางสันติวิธีต้องทำอะไรบ้าง ถ้าในความหมายของผมและมันก็ย้อนกลับมาดูว่า อันดับแรกนะก็ต้องพยายามทำให้แนวทางของสันติวิธีให้มันแพร่หลาย ให้มากที่สุดให้ได้ให้คนเข้าใจให้ได้ก่อนว่า แนวทางสันติวิธีนี่มันคืออะไรบ้าง ยกตัวอย่างนะเช่นเห็นมาตรการของการสร้างความปรองดองแห่งชาตินี้ ไช้หรือไม่ไช้สันติวิธี คนก็ไม่เข้าใจนะ คนก็คิดว่าไอ้แนวทางของสภาที่กำลังสร้างความปรองดองแห่งชาตินั้น มันคือแนวทางของสันติวิธี แล้วใครจะเป็นคนชี้ว่ามันไช้หรือไม่ไช้ ถ้าไม่ไช้แนวทางสันติวิธีที่ถูกคืออะไร ถ้าอธิบายให้ชัดเจนไปอีกนิดหนึ่งก็เหมือนกับว่า ถ้าเราจะพยายามสื่อให้สภาหรือให้นักการเมืองหรือให้คนที่เป็ สเตรทโฮลเดอร์ ในการพยายามขับเคลื่อนแนวคิดหรือแนวทางของการสร้างความปรองดอง ณ ขณะนี้ที่กำลังทำอยู่ไช้หรือไม่ไช้ที่เขาเอาแนวทางสันติวิธีมาใช้ หรือการทำให้คนกลุ่มนี้เขาเข้าใจได้ก่อนหรือให้เขายอมรับก่อนว่าแนวทางสันติวิธี มันคือวิธีที่ถูกเพื่อที่จะนำมาสู่การสร้างความปรองดองแห่งชาติคืออะไร นี่อันนี้คือโดยนัยยะ ว่าความหมายของมันก็ถือว่าอาจจะต้องเริ่มจากคนกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มเล็ก ๆ แต่เป็นกลุ่มหลักที่เป็น Key Actor หรือเป็นแกนหรือเป็นกุญแจสำคัญที่มีบทบาทในแต่ละสถาบันหรือในแต่ละองค์กรหลัก ๆ ให้เขายอมรับแนวทางของสันติวิธีให้ได้ก่อน

ผู้สัมภาษณ์: ครับพูดง่าย ๆ คือคนกลุ่มนี้ก็ต้องเข้าใจแก่นแท้ของสันติวิธีด้วยไช้ไหมครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ครับก็ต้องให้เขาเห็นประโยชน์ให้ได้ว่าแนวทางสันติวิธีจริง ๆ นะมันต้องทำยังไงที่มันเป็นแก่นจริง ๆ ไม่ใช่เป็นแค่เฉพาะเปลือกหรือรูปแบบว่าเอออันนี้มันไช้แล้วนะ แต่มันต้องเข้าไปถึงแก่นของมันให้กลุ่มนี้ยอมรับให้เขาเข้าใจ แล้วให้เขาพยายามเอาไปไช้ให้มากที่สุดให้ได้ ครับถ้าเป็นข้อเสนอของผม

ผู้สัมภาษณ์: ครับ ๆ อาจารย์ครับแล้วในมุมมองที่แต่ละกลุ่มออกมาว่า ตอนนี้ฉันก็ชุมนุมอย่างสันติวิธีนะแต่ถ้าคุณมา พร้อมทั้งจะปราบปรามหรือพร้อมที่จะสลายการชุมนุมฉันก็พร้อมที่จะต่อสู้ อันนี้ก็คือสันติอย่างไม่แท้ไช้ไหมครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ไช้แต่เพียงอ้างสันติเข้ามาก็คือเขาเอาแค่เปลือกมาเอาแต่ Pattern เอาแต่รูปแบบแต่ยังไม่เข้าใจแก่นของมัน ไม่เข้าใจปรัชญาของสันติวิธีว่ามันคืออะไร ถ้าในความเข้าใจของผมนะ

คือในความหมายที่ผมคิดว่ามันควรจะเป็นนะก็คือว่า แต่ละฝ่ายมันต้องแยกผลประโยชน์ส่วนออกให้ได้ก่อนและต้องเอาผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมมาเป็นตัวตั้งให้ได้ก่อนนะ อย่างเราไปถึงจุดนั้นได้หรือไม่ได้ ก็ถ้าเราไปถึงจุดนั้นได้นั้นแหละคือแก่นที่จะอธิบาย หลักของการนำเอาแนวทางสันติวิธีมาใช้ได้

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับแล้วสังคมไทยใกล้ถึงจุด ๆ นั้นหรือยังครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: คงยังไม่ใกล้นะ ยังไกลพอสมควรเพราะเราเห็นค่อนข้างชัดใช่ไหม จากพฤติกรรมของการแสดงออกหรือกิจกรรมที่แสดงออก ในหลาย ๆ องค์กรในหลาย ๆ สถาบัน คือทุกอย่างในตอนนี้นั้นมันสะท้อนออกในรูปของผลประโยชน์ เกือบจะทั้งหมดเลยนะ มันเป็นประโยชน์ของแต่ละกลุ่มแต่ละฝ่ายแต่ละคน แต่น้อยคนมาก ๆ ที่จะพูดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือของชาตินี้ แล้วมันจะไปหาแนวทางสันติวิธีได้ยังไงละ

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ต่อในประเด็นข้อที่แปดครับอาจารย์ครับ เรียนถามอาจารย์ว่าการจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จ จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้างครับอาจารย์ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ต้องมองเงื่อนไขสำคัญก่อนอันแรกเลยละกันนะว่า คนที่เป็นคนสาธารณะหรือคนที่อยู่ในเป้าแค้นที่สังคมรู้จักมาก ๆ สัมผัสมาก ๆ หรือเข้าถึงมากที่สุดนี้ต้องเป็นต้นแบบให้ได้ก่อน นี่ก็คือเงื่อนไขสำคัญ ถ้าเราไปไม่ถึงเงื่อนไขนี้ เราก็ไม่มีทางที่จะไปถึงแนวทางของสันติวิธีได้เลย คืออยู่ที่เบอร์ต้น ๆ ของประเทศไม่ว่าจะอยู่ในจุดไหนก็แล้วแต่นะ อันนี้คือเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดละ สมมติเราเอาสถาบันหลัก ๆ ก็แล้วกันนะ เรามีอำนาจฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ เอาแค่สามก็แล้วกันนะ อำนาจฝ่ายบริหารหัวหน้าฝ่ายบริหารคือนายกรัฐมนตรี สังคมเชื่อมั่นใหม่ว่าผู้นำประเทศของฝ่ายบริหารนี้เดินตามแนวทางของสันติวิธีไหม ยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติไหม มองสังคมส่วนรวมส่วนใหญ่ไหม อย่างนี้นี่นะ อยากเห็นสังคมส่วนใหญ่เกิดความสงบ เกิดความร่มเย็นเกิดความปรองดองจริงหรือไม่จริง ถ้าสังคมส่วนใหญ่เชื่อ และผู้นำประเทศฝ่ายบริหารเป็นอย่างนั้นเออ อันนี้คือเงื่อนไขสำคัญอันแรก ฝ่ายนิติบัญญัติบ้างล่ะผู้นำสภาคือประธานรัฐสภา ประธานสภาผู้แทน ประธานวุฒิสภา นี่ ถึงแม้ตอนเลือกตั้งมาจากฝ่ายการเมืองมาจากฐานเสียงการเมืองจากกลุ่มอิทธิพลกลุ่มผลประโยชน์ก็ตามนะ แต่พอไปนั้นในสภาแล้วเป็นกลางไหม มองผลประโยชน์ส่วนใหญ่ของประชาชนหรือมองประโยชน์ส่วนใหญ่ของผู้แทนหรือของวุฒิสภา นี่ ชาวบ้านเขาคิดยังไง ผมเชื่อว่าชาวบ้านไม่โง่หรอก ชาวบ้านดูออกนี่ แต่ตอนเลือกอาจจะอย่างหนึ่งแต่ตอนทำงานของสภาค้นเลือกที่เขาเลือกผู้แทนเข้าไปแล้วนี่ เขายอมรับได้ว่าผู้แทนเขาเป็นยังไงเพียงแต่จะยอมรับความจริงหรือไม่ยอมรับความจริงต่างหากละ ฝ่ายนิติบัญญัติก็เหมือนกันนะ เออฝ่ายตุลาการก็เหมือนกันนะประมุขฝ่ายตุลาการนี้ มีภาพลักษณ์ยังไงสังคมเชื่อถือในกระบวนการยุติธรรมของชาติ

ไหม กระบวนการยุติธรรมมันได้มาตั้งแต่ ประธานศาลฎีกาหรือศาลสูงสุดถูกไหมแล้วมันก็ยังโยงไปถึงอำนาจฝ่ายสืบสวนสอบสวน ฝ่ายตำรวจ พวกนี้นั่นก็โยงกันทั้งหมดแหละ นั่นผมคิดว่าพวกนี้คือเงื่อนไขสำคัญที่สุดละ ผมก็ยังเห็นข้อดีหรือข้อเด่นของในหลวงของเรา อยู่ก่อนข้างเขื่อนนะ เวลาท่านไปให้โอวาทกับผู้พิพากษากับพวกศาลใหม่ ๆ หรือพวกนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือแม้กระทั่งประมุขฝ่ายบริหาร พอปฏิญาณตนรับตำแหน่ง ท่านก็จะให้โอวาทให้ข้อคิด ให้มองถึงผลประโยชน์ของชาติ ท่านพยายามอยากจะให้ตระหนักในเรื่องนี้ เพราะเรื่องนี้คือเงื่อนไขสำคัญ ผมก็เห็นประเด็นนี้ ถ้าเงื่อนไขพวกนี้เกิดได้เมื่อไร แนวทางการสร้างความปรองดองมันก็เกิดโดยอัตโนมัติของมันเอง แทนจะไม่ต้องไปทำอะไรมาเลย

ผู้สัมภาษณ์: ครับเรียนถามอาจารย์ในประเด็นสุดท้ายครับ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธีครับอาจารย์ครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ที่นี้กลับมาในประเด็นสุดท้าย ในข้อสรุปสุดท้ายนี้ ถ้าถามอาจารย์นะอาจารย์ก็จะแนะนำว่า เราเลือกสองทางก็แล้วกันนะ ข้อเมื่อที่เราเริ่มจากที่อุปลงมา ก็คือในระดับผู้รับผิดชอบสูงสุดในสังคมที่ เป็นต้นแบบหรือเป็นแบบอย่าง ต้องสร้างให้เป็น Idol ก็แล้วกัน ใช้ศัพท์แบบวัยรุ่นก็คือต้องเป็น Idol ที่ดีให้กับสังคมให้ได้ แต่มาประเด็นสุดท้ายก็คือว่าเราจะเริ่มจากจุดเล็กละกัน ในสังคมเล็ก ๆ นี สังคมเล็ก ๆ ทุกฝ่ายต้องใช้ความพยายามและต้องเข้าใจสังคมตัวเอง ก็เหมือนกับบางคน บางคนก็จะบอกว่า ชนชาติต่าง ๆ นี้มีความรู้สึกชาตินิยมไม่ค่อยเหมือนกันนักและประเทศที่ประสบความสำเร็จ ประเทศเป็นปึกแผ่นมีความมั่นคง หรือชาติไม่ค่อยล่มสลายแม้ว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับเขาเนี่ย เพราะชาตินั้น ๆ นี้เป็นไม่กี่ชาติในโลกที่ มีความรู้สึกชาตินิยมที่ค่อนข้างสูง ก็เหมือนกันนะเราบอกว่าคนไทยรักชาติเนี่ย ความรักชาติแสดงออกจากอะไร ผมอยากให้เห็นภาพอย่างนี้ว่าเราต้องเริ่มจากครอบครัวเล็ก ๆ นี สังเกตในครอบครัว ครอบครัวต้องมีความสุจริตมีความโปร่งใสไม่เอาเปรียบกัน ไม่เอาเปรียบสังคม จากในครอบครัวไม่เอาเปรียบเพื่อนบ้าน ในที่ทำงานไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน ในโรงเรียนไม่เอาเปรียบกัน ครูต้องเป็นตัวอย่างที่ดีของลูกศิษย์ เริ่มจากจุดเล็ก ๆ อย่างนี้ให้ได้ ที่นี้สิ่งที่จะช่วยพวกนี้ได้ผมว่า สื่อ นี่ผมก็ยังกลับมาที่สื่ออีกนะ เพราะว่าสื่อต่าง ๆ นี้ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องพวกนี้ให้มาก ๆ ทุกวันนี้ ในหลาย ๆ ครั้งที่เราจะทำวิจัยหรือเราจะเอาความรู้ในทางวิชาการไป เผยแพร่ในที่ต่าง ๆ ผมพยายามให้ความสำคัญกับสื่อมวลชนหรือสื่อต่าง ๆ เพราะสื่อต้องพยายามสอดแทรกเรื่องพวกนี้ให้มาก ๆ ถึงแม้สื่อจะอยู่ได้ด้วยการใช้สปอนเซอร์เป็นผู้สนับสนุนสื่อ ที่วิก็จะมีรายการมาสนับสนุน มีนักธุรกิจมาป้อนหรือมาจ้าง นั่นเขาก็ต้องโฆษณาให้กับสปอนเซอร์หรือให้กับนายจ้างเขานี้แหละ แต่ในขณะที่เดียวกันนี้ผมอยากจะให้ธุรกิจใหญ่พวกนี้ที่สามารถจ้างสื่อเนี่ยะ คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวมของสังคม สอดแทรกรายการที่มันเป็นประโยชน์ และสอดแทรกข้อคิดสำคัญ ๆ เข้าไปในรายการในช่วงเปลี่ยนรายการในช่วง

เปลี่ยนชั่วโมงนี้นะ พอออกไปข้างนอกนะ วิทยุคอยเตือนตลอดเวลา ประเทศเกาหลีช่วงนี้คณะเรามีผู้เชี่ยวชาญจากเกาหลีมาอยู่ที่คณะปีหนึ่ง เกาหลีเป็นประเทศหนึ่งที่ทำให้ความสำคัญกับเรื่องความโปร่งใสค่อนข้างมาก และเขาก็ขึ้นชื่อว่า เขามีอันดับของความโปร่งใสหรือมีกระบวนการในการปราบปราม หรือเอาผิดคนทุจริตประพฤติมิชอบ ได้ค่อนข้างมีประสิทธิภาพมีประสิทธิภาพสูงนี้นะ ผมถามคนเกาหลีว่า เกาหลีเขาทำได้ยังไงเขาบอกเกาหลีเขาปลูกฝังจากเยาวชนตั้งแต่เด็ก การปลูกฝังอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ และก็ต่อเนื่อง อันนี้คือกลไกของภาครัฐที่ทำให้ความสำคัญกับพวกนี้มาก เพราะฉะนั้น ผมจะมองสองระดับนะบนลงล่างผู้นำต้องทำจริงเป็นต้นแบบ ระดับล่างขึ้นบนก็คือเราในแต่ละปัจเจกบุคคลแต่ละครอบครัวแต่ละสถาบันเล็ก ๆ นี ต้องเริ่มโดยที่มีส่วนกลางหรือมีสื่อกลางของสังคม คนที่ทำหน้าที่ที่ต้องเป็นตัวกลางในการพยายาม สร้างบทบาทที่ควรจะต้องทำให้ได้ โรงเรียน อย่างเกาหลีเขาบอกว่าครูเขาจะสวดแทรกไปในเยาวชนเขามาก ๆ เลย และมันก็ได้ผลเยอะ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2555 เวลา 15.00 น. กรุงเทพมหานคร

ผู้สัมภาษณ์: สวัสดีครับวันนี้ขออนุญาตสัมภาษณ์อาจารย์ โดยมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อครับ โดยเริ่มจากคำถามแรกครับ เรียนถามท่านอาจารย์ว่า ท่านคิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องใดบ้าง และสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมได้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: ครับพอเกิดเหตุการณ์ ปี 35 นะครับ ทำให้ฝ่ายข้าราชการ ทหาร พยายามที่จะลดบทบาทของตน มีพื้นที่ทางการเมืองเปิดขึ้นสำหรับนักการเมือง ซึ่งตอนนี้เปลี่ยนลักษณะจากที่เดิมอาจจะมีความหลากหลายทางอาชีพกลายเป็นนักการเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นสำคัญ แล้วก็เปิดพื้นที่ให้แก่อำเภอประชาสังคม ตั้งแต่ 35-40 ภาคสังคมมีบทบาทมาก่อนข้างจะสูงในการขับเคลื่อนจนกระทั่งฝ่ายการเมืองยอมรับ ให้มีการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 ขึ้น หลังจากนั้นก็เป็นช่วงเวลาที่คุณทักษิณอาศัยโอกาสของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่และโอกาสที่ไม่ได้มีตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองโดยตรงจัดตั้งพรรคไทยรักไทย สอบถามความเห็นความต้องการทางการเมืองทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง สามารถที่จะคิดค้นแนวนโยบาย ที่จะใช้ในการหาเสียง และที่จะใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินได้ ที่เรียกว่าโดนใจประชาชนจำนวนมาก เพราะฉะนั้นเมื่อมีการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญปี 40 ใน 2544 พรรคไทยรักไทยก็ได้ชัยชนะอย่างที่ไม่มียพรรคใดประสบความสำเร็จในลักษณะเดียวกันได้ที่นั่งในรัฐสภาเกือบครึ่งหนึ่ง และหลังจากการร่วมจากพรรคอื่น ๆ ก็ได้เสียงข้างมากเด็ดขาดในสภาผู้แทนราษฎร ทำให้รัฐบาลไทยรักไทยสามารถเบียดขับ

ฝ่ายข้าราชการประจำ สามารถเบียดขับภาคประชาสังคม โดยติดต่อดirect ไปถึงประชาชน ต่อตรงไป
ถึงหมู่บ้าน ทำให้เกิดความไม่พอใจทั้งแก่ข้าราชการและภาคประชาสังคมบางส่วน ประกอบกับ
จุดอ่อนการดำเนินนโยบายของคุณทักษิณที่ใช้อำนาจเมื่อมีอำนาจ ที่ใช้การแทรกแซงองค์กรอิสระ
และสื่อมากกว่าปกติ ไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลอื่นไม่ได้ทำอย่างนั้นนะครับ แต่ว่ารัฐบาลไทยรักไทย
สมัยนั้น ทำมากกว่าปกติ รวมทั้งพยายามเข้าไปมีบทบาทในการแต่งตั้งโยกย้ายในราชการทหาร ซึ่ง
เป็นบทบาทที่มาจาก การเลือกตั้งพึ่งกระทำอยู่แล้ว แต่ทหารเขาไม่คุ้นนะครับหรือเขาเคยมีธรรมเนียม
ปฏิบัติอื่น ๆ เพราะฉะนั้นทั้งข้าราชการพลเรือนข้าราชการทหารและภาคประชาสังคมส่วนหนึ่ง
รวมกำลังกับภาคธุรกิจที่ถูกผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของฝ่ายที่อยู่กับรัฐบาลนี้เบียดขับไปด้วย
เกิดเป็นแนวร่วมต่อต้านรัฐบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งครั้งที่ 2 อย่างท่วมท้น คือรัฐบาล ปี 2548 นำไปสู่
การร่วมกันของฝ่ายเหล่านี้ ซึ่งยังไม่มีพลังเพียงพอที่อาศัยข้ออ้างว่า คุณทักษิณยังไม่ได้แสดงการ
สนับสนุนสถาบัน พระมหากษัตริย์ อย่างเต็มที่ ซึ่งก็เป็นข้อกล่าวอ้างนะครับ ทำให้พลังฝ่ายจารีตนิยม
อีกส่วนหนึ่งเข้ามาสมทบกับพลังกับพลังที่ผมกล่าวไว้เมื่อสักครู่ เกิดเป็นกระบวนการที่เรียกว่า
ฝ่ายพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือขบวนการเสื้อเหลือง นำไปสู่การรัฐประหาร ก็สรุปว่า
อันนี้ก็เป็นฝ่ายพยายามจะตีโต้กระแสนการขับเคลื่อนของฝ่ายภาคการเมืองที่นำโดยคุณทักษิณ เมื่อเป็น
เช่นนี้ฝ่ายการเมืองที่นำโดยพรรคการเมืองค่ายคุณทักษิณ ที่การเมืองไม่ได้นำโดยพรรคประชาธิปัตย์ก็
มีลักษณะค่อนข้างที่จะอนุรักษ์นิยมอยู่หลายเรื่อง แต่ก็เป็นที่เสรีนิยมอยู่หลายเรื่องในพรรคประชาธิปัตย์
ที่ผมจะขอวิจารณ์ สุดท้ายก็คือทางฝ่ายการเมืองก็ตั้งหลักใหม่ ในระหว่างนี้ก็มีการใช้คณะกรรมการ
คตส. นะครับเพื่อเอาผิดทางคดีความกับคุณทักษิณ ก็คิดว่าน่าจะเอาอยู่แต่ผลการเลือกตั้งปี 2550
ปลายปีไม่ได้ออกมาอย่างที่คาดคิด คือว่าความนิยมที่มีต่อฝ่ายพรรคพลังประชาชนซึ่งเป็นอวตาร
การแปลงโฉมมาเกิดใหม่ของพรรคไทยรักไทย ผลก็คือพรรคพลังประชาชนชนะการเลือกตั้ง ก็ทำให้
พลังที่ผมว่าไว้สักครู่ นะครับ ซึ่งดำเนินการขับเคลื่อนนะครับ ในปี 48 ตอนปลายปีและปี 49 นี้
กลับมารวมกลุ่มกันใหม่ ก็ใช้หลาย ๆ มาตรการนะครับเป็นการยึดทำเนียบ เป็นการชุมนุมยึดเยื่อ
เป็นการยึดสนามบิน ตอนนั้นก็มีการเปลี่ยนมาตรการนะครับทำให้รัฐบาลที่มาจากพรรคพลังประชาชน
ต้องล้มไป ครั้งแรกก็ล้มก็เพราะว่าไปจับผิดคน สมคร สุนทรเวชได้ ครั้งที่สองก็ล้ม ก็ไปหาว่า
มีการบริหารคนหนึ่งทุจริตการเลือกตั้งก็เลยยุบพรรคพลังประชาชน ถือโอกาสการยุบพรรค
พลังประชาชนก็ไป จัดตั้งรัฐบาลอีกชั่วคราวหนึ่งโดยการไปสนับสนุนของพรรคภูมิใจไทยนะครับ
ที่แยกตัวออกจากพรรคพลังประชาชน พรรคพลังประชาชนก็ไปตั้งเป็นพรรคเพื่อไทยนะครับอันนี้
ก็เป็นเรื่องที่เราทราบกัน ก็จะหยุดพรรณนาเรื่องต่าง ๆ เพียงเท่านี้ก่อนนะครับ

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมขอถามคำถามที่ 2 ต่อเลยนะครับว่า มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 จึงยังคงมีความต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: คือมันก็มีปัจจัย 2-3 ทางนะครับ คือเราวิเคราะห์ปัจจัยทางโครงสร้าง ก็รู้สึกว่

1) ตัวบทกฎหมายก็ไม่ลงตัวนะครับ เพราะว่าอะไร เพราะว่าเรามีรัฐธรรมนูญปี 40 และต่อมาก็มีปี 50 การเขียนรัฐธรรมนูญในแต่ละครั้งก็ต้องการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าปัญหาปัจจุบันปัญหาอดีตที่ผ่านมา หรือตั้งใจจะเตรียมอนาคตก็เตรียมอนาคตสั้น ๆ พวกนี้อยากได้ออย่างนี้ ก็ใส่ ๆ เขียน ๆ ในรัฐธรรมนูญปี 40 ปี 50 มันก็ทำให้เกิดองค์กรใหม่ขึ้นมา ระบบใหม่ไม่มีเวลาที่จะ เหมือนกับเรามีรตใหม่ ๆ แล้วเราจับจน เข้าที่เข้าทาง โครงสร้างทางกฎหมายองค์กรทางรัฐธรรมนูญบทบาทความสำคัญในการใช้อำนาจขององค์กรต่าง ๆ เหล่านี้ ศาลก็ล้ม กกต. ได้ด้วยเหตุผลบางอย่าง ศาลก็ล้มรัฐบาลได้ด้วยเหตุผลบางอย่าง สามารถที่จะยุบพรรคการเมืองได้โดยง่ายนะครับ สามารถที่จะใช้อำนาจ ปปช. แล้วแต่กรณี มีการตั้งองค์กรพิเศษอย่าง คตส. ซึ่งการใช้อำนาจโดยไม่ปกติในเชิงโครงสร้างไม่ปกติ 2) ในเชิงโครงสร้างอันนี้ยึดเชื่อมั่นมานานแล้วโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่เหลื่อมล้ำ แต่ที่สำคัญผมคิดว่ามันเป็นในเชิงวัฒนธรรมในเชิงคุณค่า สังคมไทยเป็นสังคมแนวตั้งแต่ที่เนี่ยได้ตัดสินใจรับวัฒนธรรมที่เป็นสังคมแนวนอนความเป็นเสรีภาพและความเสมอภาพก็ขัดกัน ถ้าจะพูดให้ชัด ๆ ก็คือว่าคือนิยมราชาธิปไตยกับค่านิยมประชาธิปไตยเป็นจุดสำคัญของความขัดแย้งยังไม่สามารถปรับว่าเราจะเอาอย่างไรแน่ ถ้าแต่ต่อไปเราก็ยอมลดค่านิยมราชาธิปไตยที่นี้ไม่ยอมลดกลับโหมกระหน่ำหลาย ๆ เรื่อง เพิ่มพูนกันหลาย ๆ ด้าน มันก็เลยเกิดความขัดแย้งในเชิงคุณค่า ซึ่งอันนี้ที่ผมคิดว่าเป็นสาระสำคัญที่รองรับความขัดแย้งและทำให้ยึดเชื่อไม่น้อยไปกว่าปัญหาทางโครงสร้าง ส่วนปัญหาทางอาการความขัดแย้งที่เราเห็นมีการแย่งผลประโยชน์การต่อสู้ช่วงชิงอะไรต่าง ๆ อันนี้เป็นเรื่องของอาการทั้งหมด แต่ตราบดีที่โครงสร้างทางกฎหมายทางการเมืองการปกครองโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยังไม่ลงตัว ยังมีปัญหาเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ปัญหาเรื่องความเหลื่อมล้ำ อีกทั้งในระดับความเชื่อเรื่องต่าง ๆ มันก็ยังขัดแย้งกันอยู่อย่างนี้มันก็ต้องใช้เวลา

ผู้สัมภาษณ์: ในข้อ 3 จะเรียนถามอาจารย์ครับว่าอาจารย์คิดว่ากระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันขึ้น ๆ ลง โดยเฉลี่ยแล้วเราก็ต้องมองความขัดแย้งว่ามันมีประโยชน์มันมีพลังขับเคลื่อน ความรุนแรงอันนี้เป็นความรุนแรงในทางวิถีกรรมและกายกรรม มันขึ้น ๆ ลง ๆ มันแล้วแต่ความตึงเครียด หรือความแหลมคมในการช่วงชิงอำนาจ ถ้าความตึงเครียดและความ

แหลมคมไม่มากก็ลดลงจากความรุนแรงทางกายกรรมหรือทางจิตกรรม แต่แน่นอนมันจะมีเหตุปัจจัยจะเป็นเหตุการณ์ที่จะจุดชนวนได้เสมอ ซึ่งเป็นเรื่องที่คาดการณ์ไม่ได้ในอนาคต เหตุการณ์ตรงนั้นมันก็จะทำให้ความขัดแย้งฟูเฟื่องขึ้นมาใหม่ เช่นว่า ตอนนี้ผมกำลังจะแก้ไขปัญหาคิดอะไรครับวิธีการของเราคุณทักษิณยุบสภาพรรคประชาธิปัตย์คว่ำบาทการเลือกตั้ง กกต. ถูกยุบ การเลือกตั้งป่วนเกิดการชุมนุมไม่สำเร็จล้มรัฐบาลไม่ได้ก็เกิดการรัฐประหาร รัฐประหารเสร็จทำรัฐธรรมนูญใหม่ บล็อกคุณทักษิณด้วยคดี คตส.ผลการเลือกตั้งออกมาไม่สำเร็จหมายความว่าไม่สามารถเอาชนะขึ้นเค็ดขาดได้ ก็ใช้กระบวนการตามที่ผมว่าหลายมาตรการต่อเนื่องมาจนกระทั่งปัจจุบันก็แสดงให้เห็นว่า พลังทางการเมืองมันก็ยังกึ่งกันอยู่ รวมกันแล้วยังถือว่าเป็นพลังที่ต้องการระบบประชาธิปไตย แต่ว่าหย่อนในด้านคุณธรรม กับอีกพลังที่มีความเข้มแข็งแต่น้อยถือว่าตัวเองมีความเข้มแข็งทางจริยธรรมแต่ว่าหย่อนในเรื่องให้ความสำคัญแก่ประชาชน หมายถึงประชาชนรากหญ้าแต่ให้ความสำคัญแก่ประชาชนชั้นกลางและประชาชนชั้นสูง เมื่อเป็นอย่างนี้พลังทั้งสองกำลังก้ำกึ่งกันอยู่ ถามว่าจะแก้ไขได้ไหม มันก็ต้องมาถกแถลงกันนะครับ ถ้ามันแก้ไขไม่ได้ถ้าในเชิงโครงสร้างในระดับวัฒนธรรมมันก็จะกลับคืนมาอีก จะให้ผมบอกว่ามันจะเพิ่มหรือมันจะลด ก็คือแล้วแต่สถานการณ์ในอนาคตที่เราคาดการณ์ไม่ได้ แต่ที่สำคัญก็คือถ้าเราลดเงื่อนไขแก้ไขโครงสร้างปรับความเข้าใจในเรื่องคุณค่าหลักของชาติกันให้ชัดเจนก็จะลด ถ้าไม่ทำอย่างนี้รวมทั้งมีการก่อเหตุป่วนขึ้นมา มันก็ป่วน

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมครับอาจารย์ ในส่วนของข้อ 4 เรียนถามว่ามีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์: อันนี้ผมก็พูดไปในตัวอยู่แล้วก็คือ 1.เราก็ควรทำความเข้าใจว่าเราขัดแย้งเรื่องอะไร ใครเป็นตัวละครหลักใครเป็นคนที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ใครเป็นคนที่ต่อสู้เชิงอุดมการณ์ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อเราสามารถจำแนกแยกแยะตัวละครและผลประโยชน์ของตัวละครแล้ว เราจะสามารถที่จะดำเนินการได้ตรงจุดมากขึ้นสร้างความสัมพันธ์ดี ๆ ให้เกิดขึ้น ในขนาดเดียวกันก็พยายามลดความสัมพันธ์ที่เป็นไปในแนวทางปรปักษ์ความไม่เข้าใจกันก็ให้ลดลง ก็จะช่วยลดความขัดแย้งให้ลดลงไม่มากนัก

ผู้สัมภาษณ์: ครับอาจารย์ผมขอเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 5 ว่าอาจารย์มีแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็พูดไปในตัวอยู่แล้วนะครับ แต่ถ้าจะเสนอให้เป็นเรื่องเป็นราวอีกหน่อยนะครับ คิดว่าต่างประเทศเขาจะทำสิ่งที่เรียกว่า การสารเสวนาแห่งชาติ บางประเทศอย่างเช่น ประเทศมาเลเซีย หลังจากการจลาจลด้านเชื้อชาติ ในปี 1969 (ปีไม่แน่นอน) เขาก็ตั้งเป็นคล้าย ๆ กับเป็นคณะกรรมการ

ปรึกษาหารือแห่งชาติ เอาทุกภาคส่วนมา อันนี้เป็นระดับบน เอรระดับบนก็มาคิดว่าประเด็นอะไรบ้าง ที่ระดับบนจะต้องถกแถลง แล้วก็นำมาเดียวกัน เขาก็ทำกระบวนการให้ถกแถลงทำความเข้าใจ ประเด็นเหล่านี้ในมุมมองประชาชน ประชาชนก็จะได้มีแผนงานหรือโครงการทางศาสนาที่จะปฏิรูป ร่วมกัน มันก็เกิดพลังได้สองอย่างเลย คือ หนึ่งพลังปรองดอง สองพลังปฏิรูปก็ต้องทำแบบนี้ ของมาเลเซียเขาออกมาเป็นแผนเลย ชอบไม่ชอบไม่รู้ ต้องเดินตามแผนรัฐบาลก็เดินตามแผน รัฐบาลต้องเป็นฝ่ายริเริ่มและเป็นฝ่ายนำเพราะรัฐบาลมีอำนาจ มีเครื่องมือเครื่องมือมีทรัพยากรมี อะไรทุกอย่างพร้อม แต่แน่นอนฝ่ายค้านก็ตีประชาชนทุกกลุ่มก็ตีก็ต้องเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญนะ เราจะมาสร้างโครงการร่วมกันปฏิรูปสังคมไทยให้หน้าอยู่ให้ผู้คนอยู่ดีกินดีก็ต้องตั้งเป้าหมาย ไว้อย่างนี้ เราเห็นต่างกันได้แต่เราไม่ตีกัน เราโกรธกันบ้างแต่เวลาเราทะเลาะกันเราก็คุยกันอยู่ สร้างวัฒนธรรมแบบนี้วัฒนธรรมการฟัง วัฒนธรรมการเร้าใจเอาใจเขามาใส่ใจเรา ผมคิดว่าต้อง ค่อย ๆ ทำ

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ในข้อที่ 6 มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธี เข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมว่าไม่ใช่ความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดมันเป็นวิธีเดียว ถ้าเราใช้แนวทาง แห่งอำนาจแนวทางแห่งความรุนแรง การใช้อำนาจเกินเลยการใช้อำนาจแห่งความรุนแรงก็รอเวลา แห่งความตอบโต้ ด้วยวิธีการความรุนแรง ซึ่งมันจำเป็นต่อการแก้ไขความขัดแย้ง มันก็จะทำให้ความ ขัดแย้งดำรงอยู่ สมมุติว่ารัฐประหารบอกว่าดีมันก็คืออยู่พักเดียว เพราะนั่นวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง โดยใช้ครรถงประชาธิปไตย ครรถงประชาธิปไตยกับสันติวิธีมันเรื่องเดียวกันผมยังไม่เห็นวิธีอื่น เลย หรือว่าเปลี่ยนใจแล้วจะย้อนกลับไปสมบูรณาญาสิทธิราช หรือเปลี่ยนใจแล้วจะให้มีรัฐบาลทหาร ไปอีกสัก 30 ปีก่อนที่จะคิดเป็นประชาธิปไตย คุณจะย้อนยุคไปหน่อยไหมในขนาดที่ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกเขาจะไม่คบกับคุณแล้ว เราอยากจะเป็นประเทศที่ประชาคมโลกรังเกียจ หรือประชาคมโลก เขาเออดีนะคนไทยมีเมตตา มีความเอื้ออาทรต่อกันที่น่าจะเป็นแบบอย่าง ประเทศไทยมีปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงที่น่าสนใจ ทำให้เรามีระบบนิเวศวิทยาที่ยั่งยืน เรามีอะไรที่จะไปแบ่งปันกับชาวโลก ได้ มีแต่จะไปแบ่งปันความระหองระแหงของเราความคิดแบบที่ว่าใช้อำนาจเข้าแก้ปัญหาเขาเลิกใช้ กันหมดแล้ว ผมคิดว่าที่ผมฟันธงออกไปว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ก็คือมีวิธีนี้วิธีเดียว วิธีอื่นไม่มี เพราะเราทดลองมาหมดแล้ว แต่ต้องใช้สันติวิธีอย่างจริงจังจนถึงจะแก้ปัญหาได้

ผู้สัมภาษณ์: ครบในคำถามข้อที่ 7 หากจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหา ความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยจะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ความจริงก็พูดไปบ้างนะครับ อย่างที่ผมเสนอเรื่องแนวทางสานเสวนาแห่งชาติ ตั้งสภาการปรึกษาหารือแห่งชาติตั้งชื่ออะไรก็ได้ แต่นี่ประเด็นปัญหามันอยู่ตรงที่ว่า แต่นั่นก็เป็นอีก

เรื่องหนึ่งนะครับแต่นั้นก็เพื่อให้เกิดความปรองดอง ที่นี้ถ้าหากว่าเราจะเอาแนวทางสันติวิธีมาใช้ มันต้องปลูกฝังเรื่องนี้ คุณจะทำให้คนคนหนึ่งฝึกใช้ทหารให้จับอาวุธความรุนแรง คนมีการฝึก รด. คุณมีการฝึกใช้อาวุธ ถ้าคุณต้องการฝึกให้เรามีความอดทนอดกลั้นคุณต้องการฝึกให้เรามีความสามารถในการรับฟังผู้อื่น และคุณต้องการให้เราฝึกในแง่ที่ว่าเราเผชิญกับอันตรายเรายังรักษาความสงบใจยังไม่เกิดโทสะ ไม่อยากที่จะไปทำร้ายผู้อื่นเราจะควบคุมการฝึกสติเราได้อย่างไร ต้องการการฝึกทั้งสิ้น มหาตมะคานธีก็ฝึกนะ ตอนที่พาพรรคพวกจะไปทำเกลือเขาก็เดินไปอย่างมีระเบียบถูกตีจนกระทั่งสลบไปจนหัวล้านข้างแตกก็ไม่เป็นไรยังสู้ต่อไป มีจิตใจที่เข้มแข็งที่จะต่อสู้ นี่คือสันติวิธีไม่ใช่การยอมจำนน ถ้าเราจะเอาสันติวิธีมาใช้ให้ได้ผลยิ่งขึ้นเราต้องลงทุน ฝึกฝนอบรมเรื่องนี้เอาจริงเอาจัง ไม่ต้องใช้งบประมาณเท่ากับฝึกทหารหรอก เอาแค่หนึ่งเปอร์เซ็นต์ของงบประมาณทหารก็พอแล้ว

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับผมเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 8 ว่าการจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้างครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: แค่ผู้มีอำนาจจะต้องมีเจตจำนงดีริชอบ และผมอยากจะขอความร่วมมือจากสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนก็มีบทบาทได้หลายอย่างมีบทบาทเป็นปากชั่งชुก็ได้ มีบทบาทไม่เป็นไร มันตื่นเต้นดีมีเหตุการณ์แทนที่จะทำรายงานข่าวเกี่ยวกับเรื่องที่เป็นเชิงบวก ผลและเหตุตามแนวทางสันติวิธีก็จะรายงานผู้สำเร็จของความรุนแรงอยู่ด้วย ถ้าเขาเจรจากันตกลงกันได้ด้วยดีระหว่างปัญหาในชุมชน ระหว่างราษฎรกับฝ่ายรัฐ ระหว่างคนที่เดือดร้อนที่มีการลงทุนแล้วเราไปเบียดเบียนเขาตกลงกันได้คืออะไรต่าง ๆ ต้องพยายามที่จะนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง อันนี้ก็เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งนอกจากคำริชอบของฝ่ายผู้มีอำนาจ และคำริชอบของฝ่ายผู้มีอำนาจสื่อ และเรื่องเงินนี้สำคัญมาก ตอนนี้ต้องบอกว่าทำไมฝ่ายนักการเมืองถึงเข้มแข็ง นักการเมืองบางคนรวยมากไม่รู้ว่ารวยเพราะเป็นนักการเมืองหรือเพราะว่ารวยแล้วจะอยากจะเป็นนักการเมือง เพราะฉะนั้นก็ต้องอาศัยที่มันเป็นปัจจัยที่เป็นทรัพย์สินเงินทอง ตอนนี้คนไทยถามว่ามีเงินไหมมีบริจาคไหมบริจาคเอาไปใช้เพื่อการกุศล การกุศลก็คือเอาไปสร้างวัดสร้างวาสร้างโรงพยาบาล แต่ถ้าคนไทยเห็นว่าเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเป็นเรื่องสำคัญ ต้องให้เงินมาบริจาคเงินมาสนับสนุน CSR คืออะไร CSR ก็คือทำเรื่องนี้ ทำเรื่องสันติวิธีทำเรื่องชุมชนแก้ปัญหาปากท้อง เอาทำกันเลยทำกันใหญ่ เงื่อนไขเหล่านี้จะช่วยแก้ปัญหาได้ไม่มากนักน้อย

ผู้สัมภาษณ์: ครับจะเรียนถามในข้อที่ 9 ครับว่าข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

ผู้ให้สัมภาษณ์: เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้ไหมหมายความว่า เหมือนว่าเรามีโจทย์ใหญ่ในสังคม เราก็ต้องขับเคลื่อนพลังภาคส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญอีกอันหนึ่งผมก็ได้พูดถึงพลังทางความรู้พลังทางปัญญา อันก็อยากบอกไปว่าเราก็มีมหาวิทยาลัยเยอะมาก แต่พอถามว่าคนไทยประดิษฐ์คิดค้นอะไรเด่น ๆ บ้างไหมก็ไม่ค่อยมี ถามว่าคนไทยคิดทฤษฎีที่คนเขาชื่นชมเป็นนักคิดจริง ๆ นั้นก็ไม่ค่อยมี ปฏิบัติก็ยังไม่เก่งทฤษฎีก็ยังไม่เฉียบขาดและเฉียบคม ก็ต้องเรียกร้องอีกเหตุปัจจัยหนึ่งนะครับ ก็คือปัจจัยทางปัญญาทางวิชาการก็ต้องเอามาใส่ใจเรื่องนี้นักกันมากขึ้น ก็ต้องเชิญชวนนักวิชาการให้มีสนใจกับปัญหาการเมืองไทย แล้วก็มาการมาพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนวิพากษ์วิจารณ์ระหว่างกัน มันก็จะเกิดคล้ายกับการเสริมพลังความคิดทางปัญญา ซึ่งก็พอเกิดอยู่บ้างในระยะหนึ่ง แต่จะต้องทำให้มากขึ้นกว่านี้

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 เวลา 13.00 น. จังหวัดขอนแก่น

ผู้สัมภาษณ์: สวัสดีครับวันนี้ขออนุญาตสัมภาษณ์อาจารย์ โดยมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อครับ โดยเริ่มจากคำถามแรกครับ เรียนถามท่านอาจารย์ว่า ท่านคิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องใดบ้าง และสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมได้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: สาเหตุความขัดแย้งเกิดจากการช่วงชิงอำนาจ ปี พ.ศ. 2535 โดยมีการช่วงชิงอำนาจไม่มีกฎกติกาที่ชัดเจนมีการสร้างความชอบธรรมโดยอ้างว่าเกิดสุญญากาศที่ไม่มีใครเหมาะสมเท่า พล.อ.สุจินดา คราประยูร ผู้ที่ได้รับเสียงของมากในขนาดนั้น คือ พรรคสามัคคีธรรม หัวหน้าพรรคคือ ณรงค์ วงศ์วรรณ โฉนดกล่าวหาว่าค้ายาเสพติด ในความเป็นจริงแล้วตามกฎกติกาควรจะหาคนที่อยู่ภายในพรรคสามัคคีธรรมมาเป็นนายกรัฐมนตรีแทน แต่ว่าเข้าใจว่า รสช. ในขนาดนั้นอาศัยช่องว่างให้เกิดประโยชน์เข้าสู่อำนาจ เลยทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับให้เกิดขึ้นภายในสังคม ก็คือมีสาเหตุบางส่วนที่ทำให้เกิดความขัดแย้งก็คือเป็นความขัดแย้งในการช่วงชิงอำนาจ

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมขอถามคำถามที่ 2 ต่อเลยนะครับว่า มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 จึงยังคงมีความต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: โอเคความขัดแย้งทั้งหมดเกิดจากการช่วงชิงอำนาจการหาผลประโยชน์ในทางการเมืองของไทย การเมืองของไทยไม่ใช่เรื่องของอุดมการณ์อุดมคติ จะหาบุคคลที่เป็นผู้นำเพื่อนำชาติไปสู่ความมั่งคั่งเจริญรุ่งเรืองหรือดำเนินการตามปรัชญา ที่ตนเองเห็นความเหมาะสมแก่ประเทศชาติและสังคม การเมืองไทยเป็นการช่วงชิงอำนาจมาก่อนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 เพราะฉะนั้น

มันไม่ใช่ความต่อเนื่องมันเป็นธรรมชาติทางการเมืองไทย จะเรียกว่าสุจินตมาเป็นสาเหตุของเรื่องหลังไม่ได้ มันเป็นอย่างนั้นของมันเองตั้งแต่วันแรกที่เราก็คือการแย่งชิงอำนาจ

ผู้สัมภาษณ์: แต่ละเหตุการณ์ก็มีเหตุและปัจจัยของแต่ละเหตุการณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ไม่ มาจากสาเหตุเดียวกันคือการช่วงชิงอำนาจและผลประโยชน์จากการเมืองการเมืองของไทยคือระบบหาผลประโยชน์จากงบประมาณของแผ่นดินหรือของระบบราชการ เพราะฉะนั้นก็คือการต่อสู้แย่งชิงผลประโยชน์ในเชิงอำนาจที่มาเกี่ยวพันกันในเชิงเศรษฐกิจมาโดยตลอด

ผู้สัมภาษณ์: ในข้อ 3 จะเรียนถามอาจารย์ครับว่าอาจารย์คิดว่ากระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมคิดว่าการเมืองไทยเป็นสังคมที่ช่วงชิงอำนาจมาโดยตลอด ดังนั้นความขัดแย้งต่าง ๆ มันจึงมีความรุนแรงเท่าเดิมมาโดยตลอดนั่นละ เพียงแต่มันเปลี่ยนรูปแบบไปแต่ทั้งหมดมาจากการใช้กระบวนการอยู่สองอย่าง ถ้าไม่ใช่ความชอบธรรมทางกฎหมายก็คือ ความชอบธรรมก็ต้องใช้ช่องทางของอำนาจที่มีอยู่ตามกฎหมาย อำนาจตามกฎหมายอาจจะมาด้วยรูปแบบต่าง ๆ เช่น การปฏิบัติอ้างว่าเป็นความชอบธรรม การเมืองไทยเมื่อเลือกตั้งนายกฯ ก็พยายามหาเสียงมารวมกันเพื่อให้ได้เสียงข้างมากเป็นความชอบธรรมอีกอย่างหนึ่ง ทุกคนต่างมีเป้าหมายรวมเดียวกันคือว่ามีอำนาจและมีผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดังนั้นทุกคนจึงคิดว่าทำอย่างไรจึงจะรักษาอำนาจเข้าไว้ได้โดยไม่คำนึงถึงว่าจะมีความรุนแรงมากน้อยเพียงใด ขอให้ได้คงอำนาจไว้เท่านั้นเอง ซึ่งในต่างประเทศเขาไม่ทำกันเขารู้ว่าต่างประเทศหมายถึงประเทศที่พัฒนาเจริญแล้วนะไม่ใช่ทุกประเทศเขาจะไม่ทำแค่มีคนเขาคัดค้านเขาก็จะลาออกแล้ว เขาไม่ได้เป็นผู้นำเขาก็มีความรู้สึกละอายใจเพียงพอแล้วที่เขาต้องลาออก แต่บ้านเราเมื่อไม่มีการลาออกไม่มีการให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินแล้วคือมีอยู่ทางเดียวก็คือให้มีการอยู่อำนาจให้มากที่สุดไม่ว่าจะโดยวิธีการอะไรก็แล้วแต่ แต่อาศัยจุดในการสร้างความชอบธรรมต่าง ๆ ขึ้นมาเอามาอ้างเพื่อความสงบสุขความมั่นคงของประเทศ บางครั้งก็มีการอ้างสถาบันเขามาเกี่ยวข้อง

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมครับอาจารย์ ในส่วนของข้อ 4 เรียนถามว่ามีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์: สังคมไทยจะลดความขัดแย้งไปได้ถ้าหากว่าเรากระจายผลประโยชน์กระจายอำนาจสู่ประชาชนและองค์กรปกครองท้องถิ่น หมายถึงว่างบประมาณส่วนใหญ่ให้กระจายไปในที่ต่าง ๆ นอกจากนั้นก็ยังไม่มีแรงจูงใจหรือไม่มีประมาณมากพอที่จะเป็นแรงดึงดูดจูงใจที่จะให้ต่อสู้ขัดแย้ง

รบลาม่าพินกันเพื่อผลประโยชน์เพื่ออยู่ในอำนาจต่อไป แต่ว่าในปัจจุบันที่เป็นอย่างนี้งบประมาณส่วนใหญ่อยู่ในมือของส่วนกลางของผู้ที่เข้ามาเป็นรัฐบาล ซึ่งถ้ามีการกระจายงบประมาณกระจายอำนาจกระจายความรับผิดชอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องได้พัฒนาด้วยนะ ในความหมายผมจะต้องพัฒนาด้วยนะไม่ใช่ว่ากระจายไปแล้วหมดเหมือนปัจจุบันนี้ แล้วปัญหาความขัดแย้งก็จะหมดไปเพราะว่าก้อนเค้กมันแบ่งออกไป ทว่าทั้งประเทศมันเป็นชิ้นเล็กไม่มีใครไม่ยอมมาแย่ง

ผู้สัมภาษณ์: ครับอาจารย์ผมขอเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 5 ว่าอาจารย์มีแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนี้ ผมได้กล่าวไปในข้อที่แล้วอันที่ 1 ก็คือการกระจายอำนาจ การให้อำนาจแก่ประชาชนในการดูแลรับผิดชอบตัวเอง ซึ่งจะต้องดำเนินการไปกับควบคู่การให้ปลูกจิตสำนึกความรับผิดชอบ เพราะว่าประชาชนเคยอยู่ในระบบเดิมมานาน จึงยังไม่พร้อมที่จะรับผิดชอบตัวเองและสังคมเพราะฉะนั้นจึงต้องมีการปลูกจิตสำนึกให้ความรู้ให้ความรู้ให้มีความรับผิดชอบเหมือนกัน แต่ว่าในท้ายที่สุดเนื้อแท้ของมันอยู่ที่การกระจายอำนาจให้อำนาจเพื่อความรับผิดชอบต่อแก่ประชาชน และเพิ่มการพัฒนากระบวนการตรวจสอบในสังคม ตรวจสอบการบริหาร ตรวจสอบความโปร่งใสต่าง ๆ สร้างหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นภายในสังคม トラบใดที่สังคมยังไม่โปร่งใสไม่มีธรรมาภิบาลความขัดแย้งก็จะเกิดขึ้นได้เสมอ คือคิดว่าไม่มีใครมองเห็นจะอ้างยังงี้ก็ได้

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ในข้อที่ 6 มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์: มันจะทำได้ก็ต่อเมื่อสังคมเข้าสู่ข้อมูลข่าวสาร เปิดโอกาสสิทธิเสรีภาพให้ประชาชนได้แสดงถึงความคิดเห็นต่าง ๆ ไม่มีการปิดช่องการเข้าถึงสื่อ หรือการให้สื่อ หรือการแสดงความคิดเห็นแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น ถ้ามีทีวีช่องเหลืองก็ต้องมีเวทีช่องสีแดงให้พร้อมกันเลย ไม่ใช่ว่ามีอำนาจแล้วปิดช่องสีแดงก็ต้องเปิดโอกาสให้เท่าเทียมกัน เมื่อตราบใดที่ทำให้ไม่เท่าเทียมกัน แนวทางสันติจะเกิดขึ้นไม่ได้ เพราะคนเราเห็นว่าเมื่อแข่งที่ไรก็แพ้ทุกทีไม่มีใครรับฟังเรา แล้วเราจะไปใช้สันติวิธีได้อย่างไร ความรุนแรงก็จะเกิดขึ้นเสมอ ในประวัติศาสตร์แล้วในท้ายที่สุดคือประชาชนถูกฝ่ายมีเป็นอำนาจรัฐเข้ามาปราบปรามอะไรต่าง ๆ เกิดการชนฆ่าประชาชนเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ มาโดยตลอด ไม่ว่าจะเป็น 4 ตุลา 6 ตุลา พฤษภาทมิฬ แล้วก็เมษาปีที่แล้วก็เหมือนกัน ผู้ที่มีอำนาจก็จะสั่งทหารออกมาชนฆ่าประชาชนกัน เพราะฉะนั้นสันติวิธีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายได้รับข้อมูลทุกฝ่ายได้รับความรู้ทุกฝ่ายรับการแสดงออกเท่าเทียมกัน ซึ่งความคิดเห็นต่าง ๆ ให้หลายคนพูดให้หลายคนคัดค้านใจ ไม่ได้คัดค้านกันด้วยลูกปืน ก็คือใครมีลูกปืนใครมีอำนาจของรัฐสั่งการให้ใช้ลูกปืนได้

สันติวิธีเกิดขึ้นไม่ได้ความปรองดองก็เกิดขึ้นไม่ได้ ความปรองดองเกิดขึ้นจากการยอมรับซึ่งกันและกันยอมรับทุกคนว่าไม่มีใครผิดไม่มีใครถูกเป็นเรื่องของความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ผู้สัมภาษณ์: ครับในคำถามข้อที่ 7 หากจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยจะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ความจริงสันติวิธีเป็นหนทางที่ดีที่สุดแล้วนะเป็นการรับฟังซึ่งกันและกัน เป็นสังคมเปิดเป็นสังคมที่ไม่ผูกขาดอำนาจไม่ผูกขาดสื่อสารและเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสในการสื่อสารในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น มีกฎหมายอะไรต่าง ๆ ที่มาปิดกั้นความคิดเห็นของประชาชน นั่นคือแนวทางสันติวิธีจะเกิดขึ้นได้ เหมือนกับเราพยายามจะพูดเรื่องสันติวิธีเหมือนผลไม้เม็ดเล็กพันธุ์ไม้ที่ดีจะไปปลูกที่ดินการทะเลทรายไม่ได้ ดังนั้นเราต้องเตรียมดินเตรียมประเทศให้พร้อมไม่ใช่แค่พูดสันติวิธีโดยไม่เตรียมดิน

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับแล้วสถานการณ์ปัจจุบันบ้านเมืองเราพร้อมที่จะเพาะปลูกตรงนี้หรือยังครับอาจารย์ หรือว่าอยู่ในขั้นตอนของขั้นตอนไหนครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: น่าสนใจคำถามนี้ก็คือ ยกตัวอย่างขนาดนี้เรากำลังอยู่ในช่วงของการต่อสู้กัน ระหว่างการปรองดองขององค์กรต่าง ๆ มันก็ต่อสู้ในเชิงว่าบางฝ่ายก็เห็นด้วยบางฝ่ายก็ไม่เห็นด้วย อาจจะคิดยากทำนายยากก็ต้องดูว่าบรรยากาศช่วงนี้ตรงนั้นมันเกิดขึ้นหรือยังพร้อมที่จะปรองดองหรือยัง ถ้าการปรองดองยังไม่เกิดขึ้นก็หมายความว่าดินเป็นยังเป็นทะเลทรายอยู่เอาต้นไม้อะไรมาปลูกก็ไม่ได้ ในสังคมนี้พร้อมที่จะ ภาษาอังกฤษเขาเรียกว่า Forgive and Forget คือให้อภัยอดีตแล้วเริ่มต้นกันใหม่จะมีวันนั้นหรือไม่วันที่เราจะเริ่มต้น นี่คือเงื่อนไขของมันเพราะฉะนั้นต้องมีเงื่อนไขตัวนี้ก่อน ถ้าไม่มีเงื่อนไขตัวนี้สันติวิธีก็เกิดขึ้นไม่ได้ แต่ก็ยังบ่งบอกว่ายากที่จะมองเห็น บังเอิญขนาดนี้การแก้รัฐธรรมนูญก็ยังเป็นช่องทางกว่าเขาจะต่อสู้กันยังงั้น มันเกิดขึ้นบนความเข้าใจกันหรือเป็นการต่อสู้บนช่องทางทางการเมืองหาความชอบธรรมมาเพื่ออ้างชัยชนะให้แก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตรงนั้นเราไม่รู้ โดยจากปรัชญาที่อยากเห็นทางบ้านเมืองเจริญก้าวหน้าหรือเกิดจากกระบวนการวิธีการกลยุทธ์ทางการเมืองต้องดูกันต่อไป

ผู้สัมภาษณ์: คนที่เข้ามาเป็นตัวกลางครับอาจารย์คิดเห็นอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ประชาชนเป็นคนเลือกไม่ใช่เป็นการแต่งตั้งหรือต้องมีภาวะผู้นำ ประชาชนเห็นคนนี้เป็นกลางเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย อันนี้ก็เป็นหลักธรรมดาทั่วไป ถ้าบอกว่าเจ็บปวดต้องดูว่าเป็นการจริงไหมถ้าใจเราบริสุทธิ์ก็ต้องไม่ทำตรงที่ประชาชนยอมรับ ก็คือภาวะผู้นำภาวะความรับผิดชอบของคนในสังคมไทยต้องพัฒนามาตรฐานตรงนี้

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับผมเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 8 ว่าการจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้างครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: อันนี้ผมพูดไปแล้ว

ผู้สัมภาษณ์: ครับ เรียนถามในข้อที่ 9 ครับว่าข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมคิดว่ากฎกติกาจะต้องชัดเจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย เมื่อกฎกติกาเป็นที่ยอมรับแล้วคนก็จะยอมรับได้และอีกประการหนึ่ง จริยธรรมของคนแข่งด้วยไม่ใช่ว่าแข่งแพ้แล้วบอกว่ากรรมการลำเอียงหรืออ้างเหตุผลต่าง ๆ การแข่งขันต้องอยู่บนพื้นฐานที่กติกายอมรับ ถ้าแพ้เลือกตั้งก็ต้องแพ้เลือกตั้งไม่ใช่ว่าแพ้เลือกตั้งแล้วอีกฝ่ายโกงเลือกตั้งหรือซื้อเสียงเข้ามาโดยไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนอย่างนี้ไม่ได้ ต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนในการกล่าวหาจะกล่าวหาไม่ได้ แพ้แข่งแพ้ก็คือต้องแพ้ จะบอกว่าสนามไม่ดีไม่ได้ ตอนนี้เราแข่งแพ้คราวหน้าค่อยว่ากันใหม่ต้องมีใจเป็นนักกีฬา นักการเมืองก็ต้องมีใจเป็นกลางอันที่ 1 อันที่ 2 ก็คือว่าในสังคมไทยนั้นจะต้องไม่มีหลากหลายมาตรฐาน หลากหลายมาตรฐานก็คือว่าคตินึงตัดสินอีกอย่างหนึ่งคตินึงตัดสินอีกอย่างหนึ่งนี้เป็นตัวอย่างให้เห็น ทุกอย่างต้องมาตรฐานเดียวต้องเป็นกลางคดีของศาลการตัดสินต้องเป็นกลางคดีที่เกี่ยวกับการเมืองนะครับ ก็มีแค่นี้ครับ

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

แหล่งที่มา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 เวลา 12.30 น. กรุงเทพมหานคร

ผู้สัมภาษณ์: สวัสดีครับวันนี้ขออนุญาตสัมภาษณ์อาจารย์ โดยมีคำถามทั้งหมด 9 ข้อครับ โดยเริ่มจากคำถามแรกครับ เรียนถามท่านอาจารย์ว่า ท่านคิดว่าสาเหตุของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีสาเหตุในเรื่องใดบ้าง และสาเหตุดังกล่าวได้ทำให้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมได้อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์: เหตุการณ์ปี 35 เห็นชัดเลยว่าสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้เกิดขึ้นในประเทศไทย การยึดอำนาจของ รสช. และการเข้ามายึดอำนาจของ พล.อ.สุจินดา คราประยูร เป็นวิธีการทำที่ซ้ำแบบเก่านั่นก็คือการรัฐประหารและตั้งรัฐบาลขึ้นมา แต่การปิดหูประชาชนที่สืบเนื่องตั้งแต่ 16 ตุลาคมมาแล้วนี้ มันไม่สามารถจะปล่อยเรื่องนี้ให้เกิดขึ้นได้ เพราะฉะนั้นจึงมีการต่อสู้เพื่อให้เป็นรัฐบาลทหารเกิดขึ้น จำนวนหนึ่งของผู้ที่ประท้วงเป็นผู้ที่แค่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ 14 ตุลา 2516 ตอนนี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ทำการค้าและเป็นมือบมือถือและมือบรดก พวกนี้ต่อสู้แบบเพื่อประชาธิปไตย แต่ต่อสู้เพื่อป้องกันไม่ให้มีระบบเผด็จการหรือว่าให้

เปิดโอกาสทำธุรกิจด้วยนี่คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย ขนาดเดียวกันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นก็ยังเกิดความขัดแย้งระหว่างทหารด้วยกันเองหรือกลุ่มการเมือง ผสมผสานกับความขัดแย้งที่กล่าวมาแล้ว หลังจากนั้นเป็นต้นไปการที่นายฯ มาจากทหารนั้นเป็นสิ่งที่คนไม่ค่อยยอมรับ และให้นายฯ มาจาก ส.ส. ซึ่งก่อนหน้านี้ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ก็เป็น ส.ส. อยู่แล้ว เมื่อมีการแก้ให้นายฯ มาจาก ส.ส. ก็กลายเป็นเกมแห่งตัวเลขขึ้นมา

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมขอถามคำถามที่ 2 ต่อเลยนะครับว่า มีปัจจัยสำคัญอะไรบ้างที่ทำให้กระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 จึงยังคงมีความต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ผู้ให้สัมภาษณ์: ก็เนื่องจากว่าระบบการเมืองของเรานั้นยังไม่ลงล็อกหรือคลาคลง ขนาดที่สังคมอื่นเปลี่ยนแปลงไปการพัฒนาการเมืองของเรายังไม่เข้ากรอบที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นที่แก้ไขไม่ได้เสียดินน้ำ จึงนำไปสู่ความขัดแย้งไปสู่ต่อปัจจุบันที่สำคัญที่สุดคือประชาชนตื่นตัวจากการเมืองค่อนข้างเยอะ เนื่องจากเป็นคลื่นลูกที่สามของอารยธรรมข่าวสารข้อมูลและเทคโนโลยีที่ทำให้คนได้รับข่าวสารข้อมูลและแสดงความเห็นทางการเมืองมีความต้องการทางการเมืองที่ระบบต้องสนองไม่ได้ กระบวนการของเรานี้แล้วก็ยังสามารถที่จะมีรัฐธรรมนูญหรือกฎกติกาที่ยอมรับ ที่สำคัญที่สุดกลุ่มอำนาจเก่าจะต้องมีบทบาททางการเมืองหรือยังมีพื้นที่แต่ก็ยังมีพื้นที่ที่ไม่แน่นอน ขนาดเดียวกันกลุ่มใหม่ที่เกิดขึ้นก็ได้รับสิทธิ์ทางการเมืองระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนทั้งสองกลุ่ม

ผู้สัมภาษณ์: ในข้อ 3 จะเรียนถามอาจารย์ครับว่าอาจารย์คิดว่ากระบวนการของความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยภายหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ปี พ.ศ. 2535 มีแนวโน้มความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: แนวโน้มมันเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดก็เหตุการณ์วันที่ 17-20 ตุลาคม 2535 มันมาซ้ำทับอีกครั้งหนึ่งก็คือ วันที่ 19 ตุลาคม 2552 ในขบวนการของเสื้อแดงที่ยึดราชประสงค์ ทั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าประชาชนจำนวนไม่น้อยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรากหญ้านั้น ไม่ยอมรับระบบที่มีการใช้อำนาจเผด็จการทางทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 โดยเฉพาะอย่างนี้บ่งบอกให้เห็นว่าถ้าไม่มีการแก้ปัญหาตัดไฟแต่ต้นลมความรุนแรงอาจเกิดขึ้นอาจถึงขั้นเป็นสงครามกลางเมืองก็เป็นได้

ผู้สัมภาษณ์: ครับผมครับอาจารย์ ในส่วนของข้อ 4 เรียนถามว่ามีปัจจัยสนับสนุนหรือปัจจัยแวดล้อมอะไรบ้างที่จะช่วยสนับสนุนหรือผลักดันให้การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยให้ประสบผลสำเร็จ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ปัจจัยที่จะแก้ไขได้นั้น อันที่ 1 ก็คือทุกฝ่ายในสังคมต้องตระหนักถึงปัญหาและเข้าใจที่มาที่ไปของข้อมูลข่าวสารจึงต้องเข้าใจที่มาของปัญหาการแก้ไข เพราะฉะนั้นผลที่ตามมาอาจทำให้เกิดการล้มสลายของรัฐได้ หรืออย่างน้อยที่สุดก็อาจทำให้เกิดการเสียชีวิตเลือดเนื้ออย่างมาก ปัจจัยตัวที่ 2 ก็คือ บรรยากาศต่างประเทศซึ่งตอนนี้มีการเรียกร้องในประชาธิปไตยการเกิดการเปลี่ยนแปลงในทวีปแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง รวมทั้งบรรยากาศของการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ความเสมอภาคความยุติธรรมเป็นเรื่องที่ไม่สามารถหยุดยั้งได้ ปัจจัยที่ 3 คือแนวโน้มของโลก 5 แนวโน้ม แนวโน้มที่ 1) คือการต้องมีปกครองแบบระบบประชาธิปไตย 2) การเคารพสิทธิ 3) การรักษาสภาพการค้าเสรี 4) การรักษาสภาพแวดล้อม 5) การเคารพสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหลายทั้งพวงดังกล่าวนี้นับเป็นบรรยากาศระหว่างประเทศที่มีแรงกดดันต่อการพัฒนาในระบบประชาธิปไตย การปฏิวัติรัฐประหารแบบเดิมอาจจะไม่สามารถดำรงอยู่ได้ เพราะการปฏิวัติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ แต่การรักษาอำนาจและการพัฒนาประเทศอันเป็นที่ยอมรับของประชาชนไม่ใช่ของง่าย

ผู้สัมภาษณ์: ครับอาจารย์ผมขอเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 5 ว่าอาจารย์มีแนวทางและวิธีการในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์: วิธีการแก้ไขการเมืองอย่างน้อยก็คือ ประการที่ 1 จะต้องมีการตระหนักถึงปัญหาและการจัดให้มีการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ประการที่ 2 จะต้องมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองได้อย่างแท้จริง ประการที่ 3 กลไกการปกครองบริหารในทั้งระบบการเมืองต้องเอื้ออำนาจกับประโยชน์ทุกฝ่าย โดยทั้งนี้และทั้งนั้นประชาชนระบบราชการและนักการเมืองนักธุรกิจ จะต้องตระหนักถึงความจำเป็นดังกล่าวและพยายามทำให้ระบบการเมืองสามารถดำเนินการต่อไปได้ เหตุผลที่ตรงกันข้ามนั้นจะเป็นอันตรายอย่างใหญ่หลวงต่อระบบและประเทศชาติ

ผู้สัมภาษณ์: เรียนถามอาจารย์ในข้อที่ 6 มีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใดที่จะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย

ผู้ให้สัมภาษณ์: สันติวิธีเป็นแนวทางที่ดีแต่หลายครั้งสันติวิธีไม่สามารถทำได้ถ้าอีกฝ่ายหนึ่งไม่ยอมใช้เหตุผล ผลสุดท้ายเมื่อไม่สามารถแก้ปัญหาคความขัดแย้ง มันก็นำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อสู้กัน สันติวิธีเป็นแนวทางออกที่ดีที่สุดแต่การปฏิบัติเป็นของทำได้ยาก เพราะมันจะต้องยึดมั่นสันติวิธีทั้งสองฝ่ายก็จะต้องมีเหตุมีผลหรือจะต้องเข้าใจซึ่งกันและกัน และยอมลดราวาศอกให้กัน ถ้าไม่มีสิ่งนี้สันติวิธีเกิดขึ้นไม่ได้

ผู้สัมภาษณ์: ครับในคำถามข้อที่ 7 หากจะนำเอาแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยจะมีแนวทางหรือวิธีการปฏิบัติอย่างไรครับ

ผู้ให้สัมภาษณ์: ผมตอบไม่ได้ ตอบแล้วในข้อเมื่อก่อนเดียวกัน

ผู้สัมภาษณ์: อาจารย์ครับผมเรียนถามอาจารย์ต่อในข้อที่ 8 ว่าการจะนำแนวทางสันติวิธีเข้ามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทย ให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนและต้องมีเงื่อนไขสำคัญอะไรบ้างครับอาจารย์

ผู้ให้สัมภาษณ์: ข้อเดียวกัน

ผู้สัมภาษณ์: ครับจะเรียนถามในข้อที่ 9 ครับว่าข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยด้วยแนวทางสันติวิธี

ผู้ให้สัมภาษณ์: ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ก็คือสังคมโลกกำลังก้าวไปข้างหน้าสู่โลกโลกาภิวัตน์ จึงต้องมีระบบการปกครองและผลประโยชน์ต่อทุกฝ่าย เพื่อให้การพัฒนาเศรษฐกิจดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น ขนาดเดียวกันก็นำไปสู่ความยุติธรรมทางสังคม นี่ก็คือสถานะที่จะเกิดขึ้นไปทั่วโลก ถ้าหากไม่คำนึงในความจำเป็นของเรื่องนี้เป็นอันตรายอย่างยิ่งยวด จะเห็นได้ชัดแม้ประเทศพม่าที่เคยปกครองโดยทหารยังทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว เพราะฉะนั้นทุกฝ่ายของสังคมไทย จำเป็นจะต้องเข้าใจความรุนแรงของปัญหาที่จะตามมา ถ้าหากไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาที่ยังเป็นอยู่ในขนาดนี้

การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสำหรับผู้ให้ข้อมูล

☐ รับรองความถูกต้องของข้อมูล
แก้ไขเพิ่มเติม

.....

☐ ไม่รับรองความถูกต้องของข้อมูล

.....

(.....)

ผู้ให้ข้อมูล

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

.....

(.....)

นักวิจัย

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....